

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิจัย ระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

โดย

นางสาวเพลินใจ แต่เกษมและคณะ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา
สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์

ธันวาคม 2547

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิจัย

ระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

คณะผู้วิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชา	สังขวรรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ที่ปรึกษา
2. นางสาวเพลินใจ	แต่เกษม	กรมราชทัณฑ์	หัวหน้าโครงการ
3. นางสาววิศรา	ศิริสุทธิเดชา	กรมราชทัณฑ์	ผู้วิจัย
4. นางสาวศิริส	อรุณคง	กรมราชทัณฑ์	ผู้วิจัย
5. นางสาวพรพรรณ	ศิลปวัฒนาพร	กรมราชทัณฑ์	ผู้วิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “ระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขัง หลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทะเบียนประวัติผู้ต้องขังของนักโทษเด็ดขาดจำนวน 6,884 คนเพื่อหาระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี จำนวน 367 คน เพื่อทราบผลกระทบระหว่างถูกคุมขังซึ่งเก็บข้อมูลจากเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีสูงสุดในพื้นที่แต่ละภาคจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทัณฑสถานหญิงกลาง เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี และเรือนจำกลางนครราชสีมา นอกจากนั้นได้ดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลในเชิงลึกกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษา (Case Study) จำนวน 5 คน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี โดยภาพรวมทั้งหญิงและชายเท่ากับ 1 ปี 2 เดือน ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเพศหญิงจะมีระยะเวลาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดียาวนานกว่าเพศชายในทุกคดีซึ่งน่าจะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเพศหญิงมักปฏิเสธการกระทำผิดและต่อสู้คดี ในขณะที่เพศชายยอมรับสารภาพเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการต่อสู้คดี นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีระยะเวลาเฉลี่ยยาวนานกว่าคดีอื่นๆ

สำหรับกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี จำนวน 367 คน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขัง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 57.2% อายุต่ำกว่า 25 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา 48.5% สมรสแล้ว 51% อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีภาระหนี้สิน 70% มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว 77.1% คดียาเสพติด 54.2% ต่อสู้คดีและหาทนายเอง 42.2% ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกัน 39% ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน 30.2% ระยะเวลาในการถูกคุมขังน้อยกว่า 1 ปี 55% ยอมรับว่ากระทำผิด 57.2% ปฏิเสธว่ากระทำผิด 42.8% ผลการศึกษากลุ่มประชากรเหล่านี้ ได้รับผลกระทบในการถูกคุมขังซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. **ผลกระทบต่อผู้ต้องขัง** ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าผลกระทบด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) โดยเฉพาะการถูกควบคุมทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ผลกระทบด้านสภาพร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) ผลกระทบด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนใหญ่จะวิตกกังวลเรื่องสภาพความเป็นอยู่

ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ด้านสิทธิประโยชน์ได้รับผลกระทบน้อย เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการร้องทุกข์ การพบทนาย การศึกษาและฝึกวิชาชีพ การแจ้งให้ทราบถึงระเบียบในเรือนจำ

2. ผลกระทบต่อครอบครัว ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังคงได้รับการ ยอมรับและให้กำลังใจจากครอบครัวในการต่อสู้คดีเป็นอย่างดี ได้รับการเยี่ยมจากญาติสม่ำเสมอ ด้านเศรษฐกิจ กระทบในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) โดยเฉพาะเรื่องครอบครัวต้องทำงานหนักมากขึ้นเมื่อผู้ต้องขังต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ทำให้ครอบครัวขาดรายได้และต้องหาเงินมาต่อสู้คดี ด้านการยอมรับจากสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) สังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการหางานทำเป็นอย่างมาก

ผลการทดสอบสมมติฐานในการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยภูมิหลัง และปัจจัยทางคดี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลกระทบต่อตัวผู้ต้องขังและผลกระทบต่อครอบครัวผู้ต้องขัง

สำหรับสิ่งที่ต้องการให้เรือนจำปรับปรุงอันดับแรก คือ ด้านการรักษาพยาบาล 36.9% รองลงมา คือ ด้านอาหาร 31.6% ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 15.9% และในด้านอื่น ๆ 8.3% อาทิ เช่น ต้องการให้มีการเยี่ยมญาติใกล้ชิด การใช้เครื่องพันธนาการ

ผลการทดสอบสมมติฐานในการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยภูมิหลัง และปัจจัยทางคดี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลกระทบต่อตัวผู้ต้องขังและผลกระทบต่อครอบครัวผู้ต้องขัง

ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัยในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

1. ควรให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการประกันตัวให้มากขึ้น โดยกำหนดหลักทรัพย์ในการปล่อยตัวชั่วคราวไม่สูงเกินไป หรือเปลี่ยนจากการใช้การประกันตัวโดยใช้เงิน Money Bail มาเป็น Alternative Bail เช่น การยินยอมให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้ตนเองเป็นประกันได้ โดยต้องมีหลักการตรวจสอบประวัติผู้ต้องหาว่ามีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร ภูมิหลังทางสังคมฐานะทางเศรษฐกิจ ประวัติการกระทำผิดในการพิจารณาประกันตัว เนื่องจากอิสรภาพเป็นสิ่งสำคัญทำให้ไม่ต้องได้รับผลร้ายก่อนการพิจารณาคดี

2. รัฐควรผลักดันให้มีมาตรการในการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากระบบกระบวนการยุติธรรม (Diversion) เช่น การนำวิธีการชะลอการฟ้อง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การจำคุกวันหยุดสุดสัปดาห์มาใช้ ฯลฯ

3. จัดให้มีเรือนจำเอกชน ซึ่งคุมขังผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เป็นการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐในการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการงานภาครัฐ

4. กรมราชทัณฑ์ควรมีการทดลองทำเรือนจำนำร่องในการควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีโดยเฉพาะขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและนำมาปรับปรุงแก้ไขนำไปสู่การปฏิบัติงานที่แยกกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาดให้อยู่ต่างสถานที่กัน

5. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรจัดหาทนายหรือผู้ให้ความรู้ด้านกฎหมายให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องคดีแก่ผู้ต้องขังระหว่าง เช่น การยื่นอุทธรณ์ การไม่ขออุทธรณ์ฎีกา ฯลฯ

6. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด

7. การจัดชั้นผู้ต้องขังควรให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่มีความประพฤติดีขณะอยู่ในเรือนจำ โดยมีการนำข้อมูลความประพฤติไปประกอบการเลื่อนชั้นให้กับผู้ต้องขังได้ภายหลังเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

8. ระบบการพิจารณาคดีในศาลของไทยควรวางกรอบเวลา โดยเฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหาไม่ได้รับการประกันตัวให้วางกรอบเวลาไว้ว่าในแต่ละศาลจะใช้ระยะเวลานานเท่าใด แต่ถ้าทำไม่ทันตามกรอบเวลา สามารถขอขยายเวลาได้เป็นช่วง ๆ

ABTRACT

The objectives of the research on “Confinement Duration of Awaiting Trial Prisoner” were to study the average incarcerated period on confinement of awaiting trial prisoners, to study the principle about awaiting trial prisoners and to find the impacts from confinement of awaiting trial. It was survey research and the research method has been both in documentary and empirical research. For empirical study, we collected data about confinement of awaiting trial from 6,884 prisoners registration to be a sample group and among for them, 367 awaiting trial prisoners were used questionnaires. Collecting data has been carried out in 5 prisons where there are the highest number of awaiting trial prisoners as Bangkok Remand Prison, Women Correctional Institution, Chiangrai Central Prison, Suratthanee Cental Prison and Nakornratchasima Cental Prison. We have selected 5 cases for the qualitative study.

The results of study about the average incarcerated period on confinement of awaiting trial is 1 year and 2 months. In female's case, the total of average incarcerated period on confinement of awaiting trial have a long period more than the male's case in every cases. The reason of this result found that most of female's offenders always disavowed the criminal charge, In contrast, the most of male's offenders always plead guilty for the purpose of not wasting time in adjudication process. Therefore, drug cases have the highest average time for awaiting trial.

The sample group are 367 awaiting trial prisoners for study about the impacts from confinement of awaiting trial. The study found the most of sample groups 57.2% are male with age of lower than 25 years, 48.5% had primary educational background 48.5%, 51% of marital status. Also they used to work as labor and had income lower than 5,000 bath per month. Moreover 70% had debt, 77.1% of family's responsibility, 54.2% of drug case's offenders, 42.2% had advocacy to defend, 39% of inadequate for bail, 30.2% of bail reject from court, 55% leave in prison less than 1 year, 57.2% of plead guilty and 42.8% of disavow.

The impacts of awaiting trial prisoners consisted of 2 parts were as follow :

1. The impact of prisoners

The most of sample groups had agreement about the confinement's impact in high level ($\bar{X} = 3.46$), Especially, the waste time on confinement of awaiting trial made them didn't get education and can not work to earn money for their family. The physical's impact in middle level ($\bar{X} = 3.20$), The psychological 's impact in high level ($\bar{X} = 3.58$) because the most of samples worried about their family and defend. The right's impact in low level because the most of samples had the rights in prison such as the right of prisoner complaint , accessibility to counsel, get education and vocational training.

2. The impact of prisoners 's family

The most of sample groups had agreement about the family relationship's impact in middle level ($\bar{X} = 3.17$) because they had carefulness from their family and visiting for prisoners relatives . The family economic's impact in high level ($\bar{X} = 3.44$) Especially, their family must work hard for earn money and the social acceptance's impact in middle level ($\bar{X} = 3.25$) the most people not accepted prisoners and had problem about apply new jobs.

The priority of opinions about the needs to improve prisons of samples group were as follow : (1) Nursing 36.9% ; (2) Food 31.6% ; (3) Information 15.9 % ; (4) Others 8.3% ; for example, need to the right about close-visit , Instruments of Restraint

The results of hypothesis testing showed significant relations at the level of .05 between the Background factors and case factors to the prisoner's impacts and the family prisoner's impacts

Recommendation of researchers on this study were as follow :

1. Increasing the right to bail or change the bail system from money bail system to alternative bail system such as the suspects or accuses can bail by use themselves to bail ,however the criminal justice system must to investigate their social's background and recidivism registration.
2. Diversion ; for example, suspended in prosecution , mediation , restorative justice and weekend imprisonment .
3. To have private prison for control only the awaiting trial prisoners
4. To have pilot project about prison for control only the awaiting trial prisoners

5. To help the awaiting trial prisoners for the access to counsel advocacy
6. To give the right to contact visit for the awaiting trial prisoners like the convicted prisoners
7. To collect behavior of the awaiting trial prisoners for decision about class promotion when they are the convicted prisoners
8. To limit the adjudication's period for short determinate sentence

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง “ระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยทั้งจากเอกสาร และการวิจัยภาคสนามในการเก็บข้อมูลจากทะเบียนประวัติผู้ต้องขังเพื่อศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และการเก็บข้อมูลเรื่องผลกระทบต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีโดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อจัดทำกรณีศึกษา จนสามารถเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยฉบับนี้ได้อย่างสมบูรณ์ เป็นผลมาจากความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งมีความประสงค์อย่างยิ่งที่จะให้การศึกษาวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอธิบดีกรมราชทัณฑ์ที่ได้กรุณาแนะนำหัวข้อและเนื้อหาในการศึกษาวิจัยและขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.เดชา สังขวรรณ ในความกรุณาที่ท่านได้รับเป็นที่ปรึกษาในโครงการวิจัยฯ และได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัย

และขอขอบคุณผู้บริหารเรือนจำ / ทัณฑสถานที่ได้ให้ความกรุณาในการเข้าไปเก็บข้อมูลกับผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงกลาง ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครราชสีมา ผู้บัญชาการเรือนจำกลางเชียงราย และผู้บัญชาการเรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการให้ความร่วมมือกับคณะผู้วิจัย รวมทั้งผู้ต้องขังที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ในท้ายที่สุด งานวิจัยตามโครงการนี้มีอาจสำเร็จลุล่วงลงได้ หากมิได้รับการสนับสนุนในด้านทุนการศึกษาวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งคณะผู้วิจัยขอถือโอกาสขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์มา ณ ที่นี้

ความสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในโครงการนี้ ขอมอบแด่คุณครูบาอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการศึกษาและเป็นผู้เขียนตำราหรือเอกสารที่ใช้เป็นแนวทางในการค้นคว้าและวิจัยแก่คณะผู้วิจัย และผู้ที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จได้ ส่วนข้อบกพร่องในงานชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยขอน้อมรับ และขออภัยไว้ ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัย

1 ธันวาคม 2547

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญตาราง.....	(10)

บทที่ 1

1. บทนำ.....	
หลักการและเหตุผล.....	1
มูลเหตุจูงใจในการศึกษา.....	3
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	4
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	4
ขอบเขตในการศึกษา	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	5
สมมติฐานในการศึกษา.....	6
สถานที่ดำเนินการ.....	6
หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
ความหมายของอาชญากรรม.....	8
ปรัชญาการลงโทษ.....	9
ขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540.....	12
การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน.....	15
ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ว่าด้วยผู้ต้องขัง	
ระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาคดี.....	19
การเปรียบเทียบแนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ต่อ	
นักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี.....	29
ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายขอแรง.....	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38

3. ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษา.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	44
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การนำเสนอผลการศึกษา.....	47
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	48

4. ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา.....

ความทั่วไป.....	49
ส่วนที่ 1 ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี.....	52
ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลัง).....	53
ส่วนที่ 3 ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี.....	61
ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง.....	85
ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน.....	89
ส่วนที่ 6 กรณีศึกษา.....	122
ส่วนที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติของเรือนจำ.....	137

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....

สรุปผลในภาพรวม.....	140
ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย.....	148
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป.....	151

ภาคผนวก.....152

แบบสอบถาม.....	153
แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษา.....	160

บรรณานุกรม.....164

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศแยกตามประเภท(พ.ศ.2542-2546).....	2
2 การปฏิบัติต่อผู้ต้องราชทัณฑ์ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.....	15
3 การเปรียบเทียบแนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ต่อผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณาคดีและนักโทษเด็ดขาด.....	29
1.1 ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีจำแนกตามเพศและคดี.....	52
2.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามเพศ.....	53
2.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอายุ.....	53
2.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
2.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามสถานภาพสมรส.....	54
2.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ.....	55
2.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามรายได้.....	55
2.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภาระหนี้สิน.....	56
2.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภาระรับผิดชอบในครอบครัว.....	56
2.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภูมิลำเนา.....	57
2.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม ประเภทคดี.....	57
2.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการต่อสู้คดี.....	58
2.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการประกันตัว.....	58
2.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี.....	59
2.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระยะเวลาการถูกคุมขังในเรือนจำ.....	59
2.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการยอมรับการกระทำผิด.....	60
3.1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องขังในด้านการควบคุม.....	62
3.2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสภาพร่างกาย.....	65
3.3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสภาพจิตใจ.....	69
3.4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสิทธิประโยชน์.....	72
3.5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว.....	76

3.6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านเศรษฐกิจในครอบครัว.....	79
3.7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามประเด็น ผลกระทบต่อผู้ต้องขังในการยอมรับจากสังคม.....	82
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามความแตกต่าง ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีและนักโทษเด็ดขาด.....	85
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามความเหมาะสม ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี.....	85
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามประเด็นที่ควรปรับปรุง.....	86
5.1	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีเพศต่างกัน.....	90
5.2	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีอายุต่างกัน.....	92
5.3	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่างกัน.....	95
5.4	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีสถานภาพต่างกัน.....	97
5.5	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน.....	99
5.6	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่างกัน.....	102
5.7	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีภาระหนี้ต่างกัน.....	104
5.8	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีภาระรับผิดชอบต่างกัน.....	105
5.9	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีภูมิลำเนาต่างกัน.....	107
5.10	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีฐานความผิดต่างกัน.....	110
5.11	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีการต่อสู้คดีต่างกัน.....	113
5.12	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีการประกันตัวต่างกัน.....	115

5.13	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง	
	ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีช่วงระหว่างการพิจารณาคดีต่างกัน.....	117
5.14	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง	
	ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีระยะเวลาในการถูกคุมขังในเรือนจำต่างกัน.....	119
5.15	การทดสอบสมมติฐานระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขัง	
	ระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีการยอมรับในการกระทำผิดต่างกัน.....	121

บทที่ 1

ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

หลักการและเหตุผล

กระบวนการยุติธรรม (Criminal Justice) คือ แบบแผนของการดำเนินงานเพื่อให้ความยุติธรรมแก่ผู้กระทำผิดกฎหมายและให้ความยุติธรรมแก่สังคม หน้าที่หลักของกระบวนการยุติธรรมก็คือ การป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดกฎหมายอย่างเป็นธรรม โดยทางปฏิบัติระบบงานยุติธรรมประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ ตุลาการและฝ่ายบริหาร ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้กำหนดนโยบายอาญา ฝ่ายตุลาการเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคัดสินคดี และฝ่ายบริหารเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายอาญาและบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ของศาล ถือว่าระบบงานยุติธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำทางสังคม (Social action) โดยมีสถาบันตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะทำงานเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบนับแต่เกิดการกระทำผิด มีผู้ถูกกล่าวหา ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต้องดำเนินการสืบสวนจับกุมตัวผู้กระทำผิด สอบสวนพยานหลักฐาน เพื่อส่งอัยการตรวจสอบสำนวนการสอบสวนของตำรวจ สิ่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อศาล อำนาจในการพิจารณาคดีเป็นอำนาจอิสระของศาล ซึ่งประเทศไทยแบ่งศาลออกเป็น 3 ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาล ศาลจะพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ และหากจำเลยเห็นว่าการพิจารณาคดีไม่เป็นธรรม ก็สามารถยื่นอุทธรณ์ฎีกาได้

สำหรับขั้นตอนกระบวนการสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงจนกระทั่งมีคำพิพากษาถึงที่สุด จำเป็นต้องใช้เวลาจึงต้องควบคุมผู้ถูกกล่าวหาไว้ก่อนซึ่งอำนาจในการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดของพนักงานสอบสวนมีข้อจำกัด เพียง 3 วัน และจะต้องขออำนาจฝากขังยังเรือนจำ อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนของตำรวจ อัยการ ศาล ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิยื่นขอประกันตัวได้ ส่วนผู้ต้องหาที่ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกัน หรือผู้มีอำนาจไม่พิจารณาอนุมัติ ก็จะถูกนำตัวคุมขังในเรือนจำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ในการควบคุม ดูแลผู้ต้องขังระหว่างและนักโทษเด็ดขาด

ในส่วนของผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างพิจารณาคดีซึ่งถูกคุมขังที่เรือนจำ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนในขั้นตอนของตำรวจและอัยการ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาได้สวนในขั้นตอนของศาลชั้นต้น และผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาในขั้นตอนของศาลอุทธรณ์-ฎีกา ซึ่งผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีทั้ง 3 ประเภทนี้มีจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติย้อนหลัง 5 ปี ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศแยกตามประเภท
ปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2546

พ.ศ. ประเภท	2542	2543	2544	2545	2546
1. นักโทษเด็ดขาด	125,258 (62.73)	132,337 (60.79)	149,604 (61.22)	162,543 (66.08)	157,567 (74.89)
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	74,284 (37.2)	85,056 (39.07)	94,636 (38.72)	83,258 (33.85)	52,667 (25.03)
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	18,071 (9.05)	21,571 (9.91)	28,729 (11.76)	31,813 (12.93)	28,358 (13.48)
2.2 พิจารณา-ไต่สวน	33,591 (16.82)	37,802 (17.36)	39,720 (16.25)	30,040 (12.22)	15,193 (7.22)
2.3 สอบสวน	22,622 (11.33)	25,683 (11.80)	26,187 (10.71)	21,405 (8.70)	9,116 (4.33)
3. คนฝาก	131 (0.07)	304 (0.14)	157 (0.06)	172 (0.07)	161 (0.08)
รวม	199,673 (100)	217,697 (100)	244,397 (100)	245,973 (100)	210,395 (100)

สำรวจ ณ วันที่ 30 กันยายน 2546 (ข้อมูลจากกองแผนงาน กรมราชทัณฑ์)

จากตารางจะเห็นว่าผู้ต้องขังระหว่างโดยเฉลี่ยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนมากถึง 34.87 % จากจำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศ โดยสถิติผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากปี 2542 จำนวน 9.05 % เป็น 13.48 % ในปี 2546

กล่าวได้ว่าระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่าง มีผลกระทบต่อสังคมและผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังสูญเสียอิสรภาพ ว่างาน ขาดรายได้ สูญเสียโอกาสต่างๆ ทางสังคม ครอบครัวเดือดร้อนและหากคดียกฟ้อง ก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรม แม้ว่าปัจจุบันจะมีการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ถูกคุมขังและภายหลังศาลสั่งยกฟ้อง เนื่องจากไม่ได้กระทำผิด แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก นอกจากนั้นการเป็นผู้ต้องขังระหว่างทำให้เสียโอกาสในการเลื่อนชั้นเพราะระเบียบในการเลื่อนชั้นต้องเป็นนักโทษคดีเสร็จเด็ดขาดก่อน ถึงจะพิจารณาให้เลื่อนชั้นได้ซึ่งการ

เลื่อนชั้นเป็นมาตรการหนึ่งของเรือนจำในการให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดี หากจะมองผลกระทบต่อภาครัฐ รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคล งบประมาณในการเลี้ยงดู ค่าใช้จ่ายในการควบคุม ดูแล ซึ่งผู้ต้องขังระหว่างนี้ถือเป็นบุคคลที่บริสุทธิ์ยังไม่เป็นผู้กระทำความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 33 บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันที่ที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างจึงควรแตกต่างจากการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดตาม ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ กำหนดเรื่องการแยกประเภทไว้ว่าผู้ต้องขังต่างประเภทกันพึงแยกคุมขังไว้คนละแห่งหรือคนละส่วนของทัณฑสถาน คนต้องขังระหว่างพิจารณาพึงแยกจากนักโทษเด็ดขาด

จากสภาพการณ์ของประเทศที่มีสถิติการเกิดอาชญากรรมสูงมีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเป็นจำนวนมาก ทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องรับภาระด้านความแออัดของผู้ต้องขัง ซึ่งเกินความจุที่รับได้ เจ้าหน้าที่รับภาระหนักด้านการควบคุม ทำให้การแก้ไขไม่สามารถทำได้เต็มที่ รัฐสูญเสียงบประมาณ เกิดผลเสียต่อผู้ต้องขังและสังคม ดังนั้นจึงควรที่จะได้มีการศึกษาระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนางานยุติธรรมตลอดจนควรมีการศึกษาผลกระทบของระยะเวลาการถูกคุมขังต่อผู้ต้องขังระหว่าง ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างถูกคุมขัง ทั้งนี้ เพื่อให้มีการพัฒนางานด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเป็นการเอื้ออำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชนอย่างแท้จริง

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

การที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยาสนใจศึกษาเรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” เนื่องจากศูนย์วิจัยฯ มีหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยและพัฒนางานด้านอาชญาวิทยาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีกระแสดูแลสิทธิมนุษยชนเน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนและการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งไม่ได้รับการประกันตัวจะถูกคุมขังไว้ในเรือนจำ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ต้องขังระหว่างที่มีเป็นจำนวนมากในเรือนจำ

ช่วงระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เป็นช่วงระยะเวลาที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขัง บางคนใช้เวลาไม่กี่เดือน บางคนใช้เวลาหลายปีกว่าคดีจะถึงที่สุด ดังนั้นจึงควรที่จะมีการศึกษาระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี โดยเฉลี่ยมีระยะเวลาเท่าไร มีผลกระทบต่อผู้ต้องขังอย่างไรบ้าง ซึ่งเรื่องนี้ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาไว้

จึงน่าที่จะมีการศึกษา เพื่อเป็นมุมมองให้สังคมทุกภาคส่วนได้ตระหนักในปัญหาดังกล่าวและร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อผดุงความยุติธรรมให้แก่คนในสังคม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี
2. เพื่อศึกษาหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างของกรมราชทัณฑ์
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษากฎหมาย ระเบียบ และขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่าง
2. เก็บข้อมูลสถิติ ระยะเวลาการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาดที่ตัดสินคดีเสร็จเด็ดขาดแล้วจากทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง (รท.101)
3. จัดทำแบบสอบถามผู้ต้องขังระหว่าง ณ เรือนจำที่มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างสูงสุดในพื้นที่ของแต่ละภาค ประกอบด้วย
 - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภูมิหลัง
 - 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคดี
 - 3.3 ผลกระทบของระยะเวลาในการพิจารณาคดีต่อผู้ต้องขัง/ครอบครัว
4. รวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ
5. สรุปผลการศึกษา
6. นำเสนอผลการศึกษาและเผยแพร่

ขอบเขตของการศึกษา

1. เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังระหว่างทั่วประเทศมีจำนวนมากถึง 52,667 คน ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงเก็บข้อมูลเรือนจำที่มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างสูงสุดในพื้นที่ของแต่ละภาคเพื่อสัมภาษณ์ถึงผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งจากข้อมูลของกองแผนงานประกอบด้วยเรือนจำ 5 แห่ง ดังนี้

(1) ททัตสถานหญิงกลาง (ภาคกลาง)	มีผู้ต้องขังระหว่างจำนวน	3,830 คน
(2) เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (ภาคกลาง)	”	1,840 คน
(3) เรือนจำกลางเชียงราย (ภาคเหนือ)	”	1,713 คน
(4) เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี (ภาคใต้)	”	1,025 คน
(5) เรือนจำกลางนครราชสีมา (ภาคอีสาน)	”	519 คน

นอกจากนั้น จะทำการศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรกเท่านั้นเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นผลกระทบจริง เนื่องจากผู้ต้องขังไม่เคยมีประสบการณ์ในเรือนจำมาก่อน

2. การศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจะศึกษาจาก นักโทษเด็ดขาดที่ศาลตัดสินคดีถึงที่สุดแล้ว ณ เรือนจำ/ทัณฑสถานทั้ง 5 แห่ง ดังกล่าว เพื่อที่จะได้ระยะเวลาที่แท้จริงนับตั้งแต่วันที่เข้าเรือนจำจนกระทั่งวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

นิยามศัพท์

ในการศึกษานี้ได้กำหนดความหมายของคำที่ใช้ ดังนี้

1. นักโทษเด็ดขาด	หมายถึง	บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดและหมายความร่วมมือบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย
2. เรือนจำ	หมายถึง	ที่ซึ่งใช้ควบคุมกักขังผู้ต้องขังกับสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายความร่วมมือที่อันใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา วางอาณาเขตไว้โดยชัดเจน
3. เรือนจำพิเศษ	หมายถึง	เรือนจำที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมกักขังผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนภายในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่
4. ทัณฑสถาน	หมายถึง	สถานที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังที่แยกประเภทแล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์
5. ผู้ถูกกล่าวหา	หมายถึง	ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญา ฐานใดฐานหนึ่ง
6. ผู้ต้องหา	หมายถึง	บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องคดีต่อศาล
7. จำเลย	หมายถึง	บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้ว โดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด
8. ผู้ต้องขัง		หมายความร่วมมือตลอดถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก
9. ผู้ต้องขังระหว่าง	หมายถึง	บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและขังอยู่ใน เรือนจำเพื่อการฟ้องคดีและรอคำพิพากษาของศาล
10. ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน	หมายถึง	บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและขังอยู่ใน เรือนจำตามหมายฝากขังของศาลเพื่อการฟ้องคดี

11. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา-ไต่สวน หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและ ขัง อยู่ใน เรือนจำตามหมายขังของศาลหลังจาก ถูกฟ้องก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา
12. ผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและขัง อยู่ใน เรือนจำตามหมายขังของศาลใน ระหว่างรอคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือ ศาลฎีกาแล้วแต่กรณี

สมมติฐานของการศึกษา

1. ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่าง มีความสัมพันธ์กับผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี
2. ปัจจัยด้านคดีของผู้ต้องขังระหว่าง มีความสัมพันธ์กับผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

สถานที่ดำเนินการ

เรือนจำที่มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างสูงสุดในพื้นที่ของแต่ละภาค จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย พัฒนาสถานหญิงกลาง เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี และเรือนจำกลางนครราชสีมา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2546)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะผู้วิจัย

1. นางสาวเพลินใจ แต่เกษม	(หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา)	หัวหน้าโครงการ
2. นางสาววิศรา ศิริสุทธิเดชา	(นักพัฒนาวิทยา 4)	ผู้วิจัย
3. นางสาวดิเรศ อรุณคง	(นักสังคมสงเคราะห์ 3)	ผู้วิจัย
4. นางสาวพรพรรณ ศิลปวัฒนาพร	(นักจิตวิทยา 3)	ผู้วิจัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.เดชา สังขวรรณ

ผู้อำนวยการโครงการปริญญาโท สาขาการบริหารงานยุติธรรม

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนมกราคม - ธันวาคม 2547

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระยะเวลาเฉลี่ยการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่าง
2. ทำให้ทราบผลกระทบของระยะเวลาการถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดี
3. ทำให้ทราบหลักการและได้แนวทางในการพัฒนางานด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่าง

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง โครงการศึกษาวิจัย “ ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ” ได้กำหนดประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายของอาชญากรรม
2. ปรัชญาการลงโทษ
3. ขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
4. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน
5. ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ว่าด้วยผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาคดี
6. การเปรียบเทียบแนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ต่อนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี
7. ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายขอแรง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของอาชญากรรม

อาชญากรรม (crime) โดยทั่วไปรู้จักกันดีว่าหมายถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เป็นเรื่องที่น่ากลัวและร้ายแรง เป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้อง ข่าวก่เกี่ยวกับอาชญากรรมปรากฏให้คนทั่วไปได้รับรู้แทบทุกวัน โดยผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆขณะที่บางคนอาจจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรมด้วยตนเอง บางคนอาจเคยเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง หรือรู้จักผู้ประกอบอาชญากรรม¹

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อาชญากรรม หมายถึง การกระทำผิดทางอาญา ซึ่งเป็นคำสมาส 2 คำ มีคำว่า “อาชญา” กับคำว่า “กรรม” โดยคำว่า อาชญา หมายถึง อำนาจอโทษ ส่วนคำว่า กรรม หมายถึง การกระทำการงาน กิจ ความชั่ว เมื่อนำเอาทั้งสองมาสมาสกัน จึงเป็นคำว่า “อาชญากรรม” หมายถึง การกระทำ หรือละเว้นการกระทำใด ๆ อันเป็นข้อห้ามและมีโทษตามกฎหมาย

ความหมายของอาชญากรรมในแง่กฎหมาย แบ่งได้เป็น 2 ความหมายคือ²

¹ สุดสงวน สุธีสร,หลักอาชญาวิทยา ,(กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2518) , น 20

² สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ , คู่มือปฐมนิเทศข้าราชการบรรจใหม่

1. ความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การกระทำทุกอย่างที่กฎหมายได้บัญญัติว่าเป็นความผิด ไม่ว่าจะร้ายแรงหรือไม่ก็ตาม
2. ความหมายอย่างแคบ หมายถึง การกระทำความผิดที่มีลักษณะชั่วร้ายจริง ๆ เท่านั้น

ความหมายของอาชญากรรมในแง่สังคมวิทยา³

1. ลักษณะความผิดในตัวเอง หรือ Mala in se หมายถึง การกระทำผิดที่เกิดขึ้นและเป็นความผิดที่เห็นเด่นชัด เป็นความผิดที่สืบเนื่องจากการกระทำนั้น และผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดนั้นโดยตรง นอกจากนั้น การกระทำผิดดังกล่าวยังเป็นความผิดที่ขัดต่อศีลธรรม รบกวนความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างร้ายแรง ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าคนตาย ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น
2. ลักษณะความผิดที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้าม หรือ Mala Prohibita หมายถึง ความผิดที่เกิดขึ้นและกฎหมายบัญญัติไว้เป็นข้อห้าม ผู้เสียหายไม่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดนั้นโดยตรง เป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงและไม่ขัดต่อศีลธรรมและความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความผิดประเภทนี้ ผู้กระทำความผิดยังไม่มีพฤติกรรมเป็นอาชญากร (Criminal Behavior) และไม่ถึงกับถูกประณามว่าชั่วร้าย ความผิดประเภทนี้ได้แก่ การลักลอบเข้าเมือง การละเมิดกฎหมายแรงงาน การนำเพลงของผู้อื่นมาพิมพ์ขายโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของ (การละเมิดลิขสิทธิ์) การเล่นเกมพนัน การกระทำความผิดกฎจราจร ขायอาหารเกินเวลา เป็นต้น

2. ปรัชญาของการลงโทษ

ปรัชญาของการลงโทษเสนอว่าอาชญากร คือ บุคคลอันตรายต่อสังคม การกระทำผิดมีเจตนาละเมิดต่อกฎหมาย ดังนั้น การลงโทษจึงเป็นเรื่องที่สมควร (deserved) และจำเป็น (necessary) เพื่อเป็นการป้องกัน (protect) สังคม

วัตถุประสงค์ของการลงโทษเป็นการนำแนวคิดทางปรัชญาการลงโทษมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ซึ่งวัตถุประสงค์การลงโทษจะมีหลักอยู่ 5 ประการ ดังนี้

1. การแก้แค้นทดแทน (retribution)

เดิมมนุษย์ยังมีความป่าเถื่อน การลงโทษจะเป็นการจัดการกันเองของผู้เสียหาย จะมีรูปแบบที่รุนแรง ลักษณะการลงโทษ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (an eye for an eye, a tooth for a tooth) หลักคือคนทำผิดควรได้รับการลงโทษ เพื่อชดเชยความผิดและโทษควรสาสมกับความผิด ต่อมาการพิจารณาการลงโทษเปลี่ยนจากผู้เสียหายมาเป็นอำนาจของรัฐ แต่รัฐยังคงใช้ความรุนแรง

³ สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์, คู่มือปฐมนิเทศข้าราชการบรรจุนใหม่

คือ มีการลงโทษที่โหดร้าย ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนในสังคมไทย เช่น กฎหมายจารีตนครบาล จะมีลักษณะแก้แค้นทดแทน เช่น การตัดคอ การตอกเล็บ

2. การข่มขู่ยับยั้ง (deterrent)

การข่มขู่ยับยั้งมี 2 แบบ คือ

1. การข่มขู่ทั่วไป (general deterrence) โดยใช้ผู้กระทำผิดเป็นตัวอย่างสำหรับคนอื่นในสังคมที่อยากทำผิด เป็นการเตือนคนในสังคมไม่ให้ทำผิด เพราะถ้าทำผิดจะถูกลงโทษที่รุนแรง

2. การข่มขู่เฉพาะราย (specific deterrence) สำหรับผู้กระทำผิดโดยตรง ให้เกิดความเจ็บปวด และจดจำว่าพฤติกรรมที่ทำผิดได้รับผลของการกระทำอย่างไร เป็นการข่มขู่ยับยั้งไม่ให้เขากระทำผิดอีกในอนาคตเพื่อการสกัดการกระทำผิดซ้ำ จะทำให้สังคมปลอดภัยได้

วัตถุประสงค์ของการข่มขู่ยับยั้งนี้มุ่งปกป้องสังคมทั้งหมดเป็นหลัก (society as a whole) ดังนั้นโทษกับการกระทำผิดจะมีสัดส่วนเป็นธรรมมาก (just) ถ้าทำผิดในความผิดเดียวกันโทษเหมือนกัน นอกจากนี้ยังเน้นเรื่องของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมต้องรวดเร็วเป็นธรรม และถูกต้อง จะส่งผลในทางบวกกับการข่มขู่ยับยั้งได้

3. การตัดโอกาสของผู้กระทำผิด (incapacitation)

การประหารชีวิตทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสในการทำผิดหรือทำร้ายสังคมได้ จะเห็นได้ว่าการตัดโอกาสของสังคมผู้กระทำผิดแบบเดิมเน้นการแยกให้อยู่ต่างหาก (isolation) จากสังคมเพื่อที่จะให้สังคมปลอดภัย โดยการให้อยู่ในเรือนจำ แต่ผู้กระทำผิดทุกประเภทควรอยู่ในเรือนจำหรือไม่ การกักขังในเรือนจำทำให้ผู้กระทำผิดถูกตีตราจากสังคม และยังสามารถคบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดคนอื่น ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมประเภทอื่นอีก

4. การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำผิด (rehabilitation)

เป็นแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจากสำนักปฏิฐานนิยมที่เชื่อว่ามนุษย์มีเจตจำนงกำหนดการกระทำผิด เกิดจากความกดดัน บีบคั้น จากหลายปัจจัย เช่น กายภาพ ชีวภาพ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยตามที่กล่าวมานุษย์ไม่อาจควบคุมได้ จึงเป็นผลให้ต้องทำผิด ดังนั้น หากเราพยายามแก้ไขโดยวิธีการฟื้นฟูผู้กระทำผิดแล้ว ผู้กระทำผิดสามารถกลับมาเป็นคนดีที่มีพฤติกรรมในกรอบของบรรทัดฐานของสังคมได้ การแก้ไขฟื้นฟูสามารถทำอย่างได้ผลโดยอาศัยหลักและวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ในการพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นวิธีการสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย วิธีการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน หรือวิธีการจัดระเบียบสังคมก็ตามสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง จากวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูนี้ มุ่งพิจารณาเป็นรายบุคคลเพราะแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน เน้นประเด็นค้นหาสาเหตุที่ทำให้บุคคลทำผิด และเจาะประเด็นการแก้ไขโดยเสริมสร้างในสิ่งที่เป็สาเหตุของการกระทำผิด เช่น การขาดการศึกษาจึงไม่มีงานทำ วิธีการแก้ไขจะให้การศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ฝึกวิชาชีพที่เหมาะสมให้กับผู้กระทำผิด เมื่อออกจากเรือนจำ

เขาสามารถหางานทำได้ เมื่อมีงานจะมีเงินเลี้ยงชีวิตของตนเอง ไม่กระทำความผิดซ้ำ ไม่เป็นปัญหาของสังคม และเท่ากับเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุ ไม่ใช่ปลายเหตุ ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นการป้องกันสังคมอีกด้วย

การแก้ไขที่ราชทัณฑ์ไทยทำอยู่ คือ การให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การอบรมทางศาสนา การให้คำปรึกษา (counseling) และการทำกลุ่มบำบัด (group therapy) ในการปฏิบัติจริงแม้ว่าจะพยายามเสริมความสามารถของผู้กระทำความผิด แต่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเต็มที่ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดควรมีมาตรการอื่นๆ เสริมด้วย

5. การนำกลับคืนสู่สังคม (reintegration)

วัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดที่อยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อีกครั้งหนึ่งเมื่อพ้นโทษ เพราะผู้กระทำความผิดเมื่ออยู่ในเรือนจำนานๆ จะเกิดวัฒนธรรมของนักโทษ (inmate subculture) ทำให้เมื่อพ้นโทษ อดีตผู้กระทำความผิดจะมีปัญหาในการปรับตัวอย่างยิ่ง การนำกลับคืนสู่สังคมค่อนข้างยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังเป็นเวลานาน เพราะเขาได้ถูกตราหน้าหรือตีตราโดยสังคม นอกจากนี้ครอบครัวเพื่อน พยายามแยกตัวออกห่าง มีโอกาสล้มเหลวในด้านมนุษยสัมพันธ์กับคนในสังคม และสถานที่ทำงานจะใช้มาตรการทางกฎหมายกีดกันไม่ให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าไปทำงานได้ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นภาครัฐ ตามระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือข้าราชการตุลาการ ทำให้อดีตผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึกแปลกแยกต่อครอบครัว เพื่อน และสังคม เขาจึงกลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก

การนำกลับคืนสู่สังคม ราชทัณฑ์ได้จัดวิธีการปล่อยผู้กระทำความผิดในช่วงเวลาหนึ่งก่อนที่จะเขาจะเป็นอิสระทางกฎหมาย เช่น การพักการลงโทษ (parole) การปลดปล่อยผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาดที่ได้รับการคัดเลือกแล้วให้เป็นอิสระก่อนพ้นโทษ โดยมีเงื่อนไขในการควบคุมความประพฤติ (คล้ายกับการคุมประพฤติของศาล) เรียกอีกอย่างว่า conditionnal-release ถ้าฝ่าฝืนเงื่อนไขของการควบคุมความประพฤติจะต้องกลับมาขังใช้โทษจำคุกดังเดิม ซึ่งสามารถนำหลักวิธีการทางสังคมสงเคราะห์มาประยุกต์กับงานนี้ได้เช่นกัน

นอกจากนี้ยังใช้บ้านกึ่งวิถี (halfway house) หรือศูนย์พักพิงที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน เป็นสถานที่เตรียมการปลดปล่อยผู้พ้นโทษ หรือใกล้พ้นโทษ เรียกว่า บ้านกึ่งวิถีออก (halfway-out-house) ขณะผู้พ้น/ใกล้พ้นโทษอยู่ในบ้านกึ่งวิถีออกสามารถจะออกไปหางานทำได้ในวันหยุด ผู้รับผิดชอบบ้านกึ่งวิถีออกจะจัดกิจกรรม เช่น การอภิปราย/สัมมนาในหัวข้อที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่ผู้พ้นโทษหรือใกล้พ้นโทษ นอกจากนี้ยังให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล โดยมุ่งหวังในการปรับปรุง พื้นฟู ทักษะคติของผู้พ้นโทษ หรือใกล้พ้นโทษให้ปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดี และจะได้เข้ากลมกลืนกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้

จากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ การนำมาปฏิบัตินั้นมีอาจปฏิบัติได้โดยลำพัง แต่ต้องอาศัยนโยบายสาธารณะ (public policies) เป็นตัวกำหนดว่าต้องการให้ใช้รูปแบบการปฏิบัติ

ต่อผู้กระทำความผิดแบบใด นโยบายสาธารณะเกิดจากความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ในสังคม ในแต่ละยุคสมัย ความรู้สึกของคนในสังคมย่อมมีความแตกต่างกัน การใช้รูปแบบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดก็จะแตกต่างและเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการลงโทษของคนในสังคมนั่นเอง

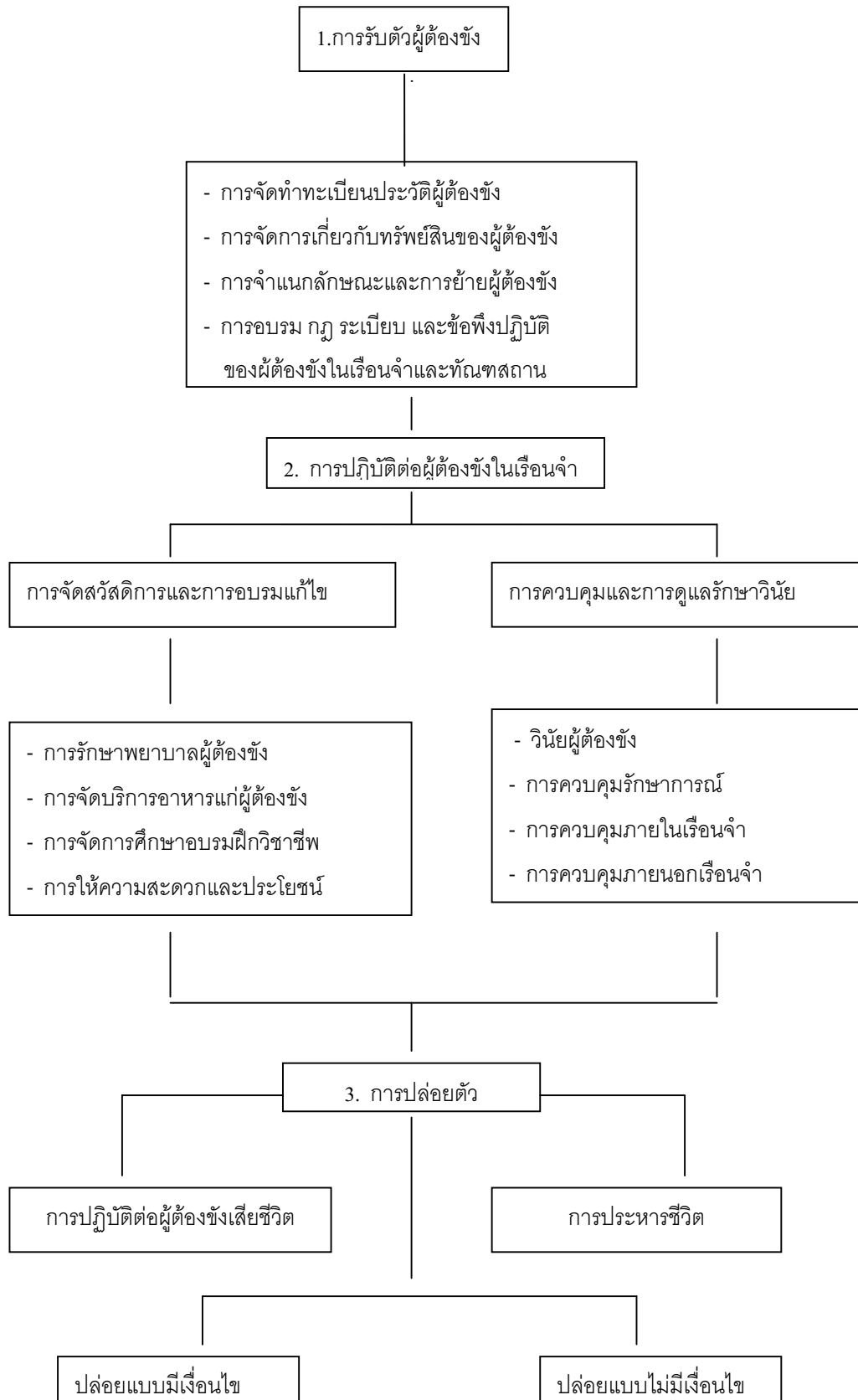
3. ขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากที่ได้รับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ จนผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทั้งในด้านการจัดสวัสดิการ การอบรมแก้ไข การควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและไม่หลบหนี ภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และที่แก้ไขเพิ่มเติมตลอดจนกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งสามารถพิจารณาขั้นตอนและมาตรการในการควบคุมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้เป็น 3 ช่วง คือ

1. การรับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ
2. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในขณะที่อยู่ในเรือนจำ
3. การปล่อยตัวผู้ต้องขังซึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ต้องขังเสียชีวิต

ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติและการควบคุมต่อผู้ต้องขังดังกล่าวนี้ สามารถแยกพิจารณาได้ตามแผนภูมิ คือ

แผนภูมิแสดงลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายใต้กรอบที่กำหนด สามารถพิจารณาได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับตัวผู้ต้องขัง

การรับตัวผู้ต้องขัง เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำตามหมายศาล คำสั่งของผู้มีอำนาจ และรวมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่นำติดตัวเข้าไปในเรือนจำ การจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การขัง และการย้ายผู้ต้องขัง การอบรมกฎระเบียบ และข้อพึงปฏิบัติของผู้ต้องขังภายในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยกิจการดังกล่าวมุ่งในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าในเรือนจำใหม่ ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ตลอดจนรับทราบกฎ ระเบียบ และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภายในเรือนจำได้

2. การปฏิบัติในระยะเวลาที่ผู้ต้องขังอยู่ในระหว่างการจองจำ

ในขั้นตอนนี้รวมถึงการดำเนินการในการอบรมแก้ไข และจัดบริการต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องขัง เช่น การจัดบริการด้านอาหาร การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพ การให้ความสะดวกและประโยชน์บางประการสำหรับผู้ต้องขัง บริการเหล่านี้แม้จะไม่ใช่เป็นการกีดกันการควบคุมผู้ต้องขังโดยตรง แต่ก็เป็นการกีดกันที่ช่วยเสริมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ เป็นการทำให้ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลต่อการควบคุม

สำหรับภารกิจในส่วนของการควบคุมโดยตรงนั้น จะเกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของผู้ต้องขัง การควบคุมรักษาการณ์ มาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ และมาตรการควบคุมผู้ต้องขังนอกเรือนจำ

3. การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

การควบคุมผู้ต้องขังจะสิ้นสุดลงเมื่อมีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ภารกิจนี้จึงเป็นภารกิจสุดท้ายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

จากภารกิจดังกล่าว สามารถกล่าวได้ว่ากระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างที่มีไข่นักโทษเด็ดขาด มีดังนี้

1. การรับตัวผู้ต้องขัง
2. การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขัง
3. การแยกขังและการย้ายผู้ต้องขัง
4. การอบรมกฎระเบียบและข้อพึงปฏิบัติของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
5. การรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง
6. การจัดบริการอาหารแก่ผู้ต้องขัง
7. การจัดการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง
8. การให้ความสะดวกและประโยชน์บางประการแก่ผู้ต้องขัง
9. วินัยผู้ต้องขัง

10. การควบคุมผู้ต้องขัง
11. มาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ
12. มาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ
13. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเสียชีวิต และการปล่อยตัว

4. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพึงปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540ซึ่งมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ 2

การปฏิบัติต่อผู้ต้องราชทัณฑ์ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา	บทบัญญัติ
มาตรา 4	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง
มาตรา 5	ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเชื้อชาติ ศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอ
มาตรา 26	การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
มาตรา 28	บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้
มาตรา 29	การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา	บทบัญญัติ
มาตรา 30	บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนาการศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามวรรคสาม
มาตรา 31	บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทาณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม ตามความในวรรคนี้การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
มาตรา 32	บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้
มาตรา 33	ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้
มาตรา 75	รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเที่ยมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ฯลฯ

มาตรา	บทบัญญัติ
มาตรา 237	ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับ โดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ หมายจับหรือหมายขังบุคคลจะออกได้ต่อเมื่อ (1) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือ (2) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ด้วย
มาตรา 239	คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่ปฏิบัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมายและต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว สิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกัน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลผู้ถูกควบคุม คุมขัง หรือจำคุก ย่อมมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิได้รับการเยี่ยมตามสมควร
มาตรา 240	ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคลในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใด ผู้ถูกคุมขังเอง พนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขังมีสิทธิร้องต่อศาลท้องถิ่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาว่าการคุมขังเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวกันโดยด่วน ถ้าเห็นคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมายให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

มาตรา	บทบัญญัติ
มาตรา 241	ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสาร ประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมมีสิทธิขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
มาตรา 242	ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมหรือคุมขังไม่อาจหาทนายความได้ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือโดยจัดหาทนายความให้โดยเร็ว ในคดีแพ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ
มาตรา 243	บุคคลย่อมมีสิทธิไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการงู้อะ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้
มาตรา 246	บุคคลใดตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสิทธิที่เสียไปเพราะการนั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

5. ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ว่าด้วยผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาคดี

ในระบบการราชทัณฑ์ก้าวหน้า ได้ดำเนินการแยกผู้ต้องขังระหว่างการสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาคดีออกจากนักโทษเด็ดขาด และให้อยู่ภายใต้ระบบผ่อนคลายการปฏิบัติ มากกว่าผู้ต้องขังคดีเสร็จเด็ดขาดแล้ว ทั้งนี้ เป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ว่า “ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่า จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดจริง” ซึ่งข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนที่ 1 ของข้อกำหนดว่าด้วยเรื่องการบริหารงานทั่วไปในทัณฑสถาน และเป็นข้อกำหนดที่ใช้แก่ผู้ต้องขังทุกประเภท กล่าวคือ ผู้ต้องขังในคดีอาญาหรือคดีแพ่ง คนระหว่างพิจารณา หรือผู้ต้องขังคดีเสร็จเด็ดขาด และส่วนที่ 2 เป็นข้อกำหนดที่ใช้เฉพาะกับผู้ต้องขังประเภทพิเศษเพื่อมิให้ข้อกำหนด ก. ซึ่งใช้กับผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกไปใช้เหมือนกับ ข้อ ค. (คนต้องขังระหว่างสอบสวนและรอการพิจารณา) ทั้งนี้เพื่อมิให้สับสนที่จะใช้ข้อกำหนดเหล่านี้แก่ผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ และเพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องขังเองด้วย ซึ่งในที่นี้ขอหยิบยกในส่วนที่บัญญัติว่าด้วยเรื่องของทั้งสองส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ระหว่างการสอบสวน หรือระหว่างการพิจารณาคดีไว้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป

หลักมูลฐาน

การแยกประเภท

8. ผู้ต้องขังต่างประเภทกัน พึงแยกคุมขังไว้คนละแห่ง หรือคนละส่วนของทัณฑสถาน โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติในทางอาชญากรรม เหตุผลในทางคดีและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านั้น ดังนั้น

ก.ผู้ต้องขังชายและหญิง พึงแยกไว้คนละทัณฑสถาน ทัณฑสถานแห่งใดใช้ควบคุมทั้งสองเพศแล้วไซ้ สถานที่ที่คุมขังหญิงพึงแยกเป็นเอกเทศโดยเด็ดขาด

ข.คนต้องขังระหว่างพิจารณา พึงแยกจากนักโทษเด็ดขาด

ค.ผู้ต้องโทษกักขังเกี่ยวกับหนี้สินและคดีแพ่งอื่นๆ พึงแยกจากผู้กระทำความผิดอาญา

ง.ผู้ต้องขังเยาว์วัยพึงแยกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่

ที่อยู่อาศัย

9. (1) เรือนจำใดใช้ระบบแยกขังเดี่ยวพึงให้ผู้ต้องขังแต่ละคนนอนในห้องขัง หรือ ห้องนอนเดี่ยวเฉพาะเวลากลางคืน ในกรณีจำเป็นจะต้องนอนรวมกัน ไม่อาจปฏิบัติตามหลักนี้ได้ เป็นต้นว่า ผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นชั่วคราวก็ไม่พึงจัดห้องหนึ่งให้นอน 2 คน (ควรเป็น 3 คนต่อห้อง)

(2) เรือนจำใดใช้ระบบห้องขังรวม ผู้ต้องขังที่ให้นอนรวมห้องเดียวกัน พึงได้รับการคัดเลือกด้วยความระมัดระวังและเหมาะที่จะอยู่ร่วมกันด้วยดีจะต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลสังเกตการณ์ในเวลากลางคืนเป็นประจำด้วย

10. อาคารที่คุมขังทุกแห่ง โดยเฉพาะห้องนอน จะต้องจัดให้ถูกหลักอนามัย ตามสภาพของดินฟ้าอากาศ ข้อสำคัญ จะต้องมีโอกาสหายใจเพียงพอ พื้นห้องกว้างพอควร มีแสงสว่าง ความอบอุ่น และการระบายอากาศ

11. ทุกแห่งที่ใช้เป็นที่อยู่และที่ทำงานของผู้ต้องขัง ควรมีลักษณะดังนี้

ก. หน้าต่างให้แสงแดดส่องสว่างพอที่จะอ่านหนังสือ หรือทำงานได้ และให้อากาศบริสุทธิ์ผ่านเข้ามา ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิวิธีระบายอากาศอย่างอื่นใดหรือไม่ก็ตาม

ข. แสงไฟสว่างพอที่จะอ่านหนังสือ หรือทำงานโดยไม่เป็นอันตรายแก่สายตา

12. ส้วมจำนวนเพียงพอแก่ความจำเป็น ทั้งอยู่ในลักษณะที่สะอาดและไม่ประเจิดประเจ้อ

13. ที่อาบน้ำเพียงพอ และอุณหภูมิของน้ำเหมาะกับดินฟ้าอากาศ เพื่อผู้ต้องขังจะใช้ได้ตามความจำเป็นแห่งสุขภาพทั่วไป ตามกาลเทศะ แต่อย่างน้อยควรให้ผู้ต้องขังอาบน้ำสัปดาห์ละครั้ง เมื่ออากาศร้อน

14. ทุกส่วนของเรือนจำซึ่งปกติเป็นผู้ต้องขังอยู่ พึงพิถีพิถันรักษาให้สะอาดเรียบร้อยตลอดเวลา

อนามัยของผู้ต้องขัง

15. ผู้ต้องขังจะต้องรักษาร่างกายให้สะอาด ฉะนั้นทางการราชทัณฑ์พึงจัดหาผ้าและของใช้ที่จำเป็น เพื่อสุขภาพและความสะอาดของผู้ต้องขังให้ด้วย

16. เพื่อให้ร่างกายของผู้ต้องขังมีลักษณะไม่เป็นที่น่ารังเกียจ และสร้างนิสัยให้รู้จักเคารพตนเอง พึงอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องขังได้ตัดผมหรือแต่งผม ถ้าเป็นชายก็ให้ได้โกนหนวดเคราตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอ

เครื่องนุ่งห่มหลับนอน

17. (1) ถ้าไม่ยอมให้ผู้ต้องขังใช้เสื้อผ้าของตนเอง ทางเรือนจำควรจัดหาเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ และเพียงพอที่จะให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพดีเสื้อผ้าที่ให้สวมใส่ต้องไม่มีลักษณะน่าอับอาย หรือคำด้อย

(2) เสื้อผ้าทุกชิ้น จะต้องสะอาดเรียบร้อยเสมอ เสื้อผ้าชั้นในจะต้องเปลี่ยนและซักฟอกตามความจำเป็น เพื่อรักษาไว้ซึ่งอนามัย

(3) ในกรณีพิเศษ เวลาผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำตามคำสั่งของทางราชการ ควรอนุญาตให้สวมเครื่องแต่งกายของตนเอง หรือเครื่องแต่งกายอื่น ซึ่งไม่เป็นเป้าสายตาประชาชน

18. ถ้าผู้ต้องขังคนใดได้รับอนุญาตให้ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ในเมื่อรับตัวไว้ในเรือนจำ ควรจัดเตรียมให้เป็นที่น่าพอใจว่า เสื้อผ้านั้นมีความสะอาดและเหมาะสมแก่สภาพ

19. ผู้ต้องขังแต่ละคน ควรมีโอกาสนอนแยกเป็นเอกเทศ และมีเครื่องหลับนอนที่สะอาดและเพียงพอ จัดไว้อย่างเป็นระเบียบ และเปลี่ยนให้เป็นประจำตามสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นหรือประเทศ

อาหาร

20. (1) ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับอาหารอันมีประโยชน์เพียงพอที่จะเสริมสร้างสุขภาพ และความแข็งแรงแห่งร่างกาย จัดปรุงอย่างสะอาด และจัดเลี้ยงอย่างเป็นระเบียบ

(2) จัดหาน้ำไว้ให้พอดื่มได้ทุกเมื่อ

การบริหารร่างกายและการเล่นกีฬา

21. (1) ผู้ต้องขังที่ไม่ได้ทำงานออกกำลัง ควรให้บริหารร่างกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง เมื่ออากาศอำนวย

(2) ผู้ต้องขังเยาว์วัยหรือประเภทอื่น ที่วัยและสังขารอำนวยควรได้รับการฝึกทางพลศึกษา และการบันเทิงรื่นเริงในชั่วโมงบริหารร่างกาย โดยทางเรือนจำจัดหาสถานที่และอุปกรณ์การเล่นไว้ให้พร้อม

การแพทย์

22. (1) เรือนจำทุกแห่งพึงจัดให้มีแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจรักษาอย่างน้อย 1 นาย ซึ่งควรมีความรู้ทางโรคจิตบ้าง การบำบัดรักษาในเรือนจำควรให้สอดคล้องกับโครงการบริหารงานสาธารณสุขแห่งชาติ ทั้งนี้ ควรจะรวมการวิเคราะห์ทางจิต และให้การรักษาแก่บุคคลที่จิตพิการด้วย

(2) ผู้ต้องขังมีอาการป่วยที่ต้องใช้แพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะโรครักษา ควรจะได้ย้ายไปรักษาตัวยังโรงพยาบาลเรือนจำเฉพาะโรคนั้น หรือส่งไปโรงพยาบาลอื่นๆ เรือนจำที่มีโรงพยาบาลไว้ ควรจัดให้มีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การบำบัดรักษาอย่างครบครัน พร้อมทั้งคณะนายแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่ฝึกฝนมาดีแล้ว

(3) จัดให้มีทันตแพทย์เป็นผู้บำบัดรักษาโรคฟันแก่ผู้ต้องขัง

23. (1) ในเรือนจำหญิงควรจัดที่เฉพาะสำหรับหญิงมีครรภ์ก่อนคลอด และคลอดแล้ว ตลอดทั้งให้การรักษาพยาบาล ถ้าสามารถจัดให้ไปคลอดที่โรงพยาบาลนอกเรือนจำได้ก็ยิ่งดี ถ้าหากเด็กคลอดในเรือนจำไม่ควรบันทึกลงในสูติบัตรว่าเด็กเกิดในเรือนจำ

(2) ถ้าอนุญาตให้ทารกอยู่กับมารดาในเรือนจำได้ ก็ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการเลี้ยงเด็กเป็นผู้รับบาล มีที่ให้เด็กอยู่ เมื่อไม่ได้อยู่กับแม่

24. แพทย์จะต้องตรวจร่างกายผู้ต้องขังทุกคนโดยมิชักช้า นับแต่แรกจับตัวไว้ในเรือนจำ และตรวจอีกเป็นครั้งคราวภายหลังที่ได้รับตัวแล้วตามความจำเป็น เพื่อจะได้ทราบว่า ผู้ต้องขังคนใดป่วยเป็นโรคทางกายหรือทางจิตอย่างไรบ้าง แล้วจะได้ให้การบำบัดรักษา ถ้าป่วยหรือสงสัยว่าป่วยเป็นโรคติดต่อก็จะได้แยกไว้ กับถ้าตรวจพบข้อบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจอันจะเป็นอุปสรรคต่อการปรุงแต่งแก้ไขผู้ต้องขังนั้น ก็จะต้องบันทึกแจ้งไว้ตลอดจนทำการวินิจฉัยความสามารถทางร่างกาย ในการทำงานของผู้ต้องขังแต่ละคนไว้ด้วย

25. (1) แพทย์จะต้องตรวจสุขภาพทางกายและจิตของผู้ต้องขังและควรตรวจผู้ต้องขังที่ป่วยและที่ร้องทุกข์ว่าป่วยเป็นประจำวัน ตลอดถึงผู้ต้องขังที่ควรได้รับความเอาใจใส่จากแพทย์เป็นพิเศษ

(2) เมื่อสุขภาพทางกายหรือจิตของผู้ต้องขังคนใดเป็นหรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรง อันเนื่องมาจากการที่จะต้องถูกคุมขังต่อไปหรือจากภาวะต่างๆของการคุมขังนั้น ให้แพทย์รายงานผู้บัญชาการเรือนจำทราบ

26. (1) แพทย์จะต้องตรวจตราและเสนอคำแนะนำไปยังผู้บัญชาการเรือนจำเป็นปกติในกรณี

ก. ปริมาณ คุณภาพ การปรุงและจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง

ข. อนามัย ความสะอาด ของเรือนจำและของผู้ต้องขัง

ค. การสุขาภิบาล การให้ความอบอุ่น แสงสว่างและการระบายอากาศของเรือนจำ

ง. ความเหมาะสมและความสะอาด เครื่องนุ่งห่มหลับนอนของผู้ต้องขัง

จ. การจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับเกี่ยวกับพลศึกษา และกีฬาในกรณีไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกควบคุมโดยเฉพาะ

(2) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องพิจารณารายงานและคำแนะนำของแพทย์ซึ่งเสนอตามข้อ 25 และข้อ 26 หากเห็นพ้องด้วยก็ให้ดำเนินการทันที เพื่อให้ข้อเสนอแนะของแพทย์บังเกิดผล หากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะดำเนินการได้ หรือผู้บัญชาการเรือนจำไม่เห็นด้วย ก็ให้รับเสนอความเห็นของตนรวมทั้งคำแนะนำของแพทย์ ไปให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนพิจารณาต่อไป

วินัยและการลงทัณฑ์

27. วินัยและคำสั่ง ต้องรักษาไว้และปฏิบัติโดยเคร่งครัด แต่ต้องไม่เข้มงวดกวดขันเกินความจำเป็น เพื่อความปลอดภัยในการควบคุมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

28. (1)อย่าให้ผู้ต้องขังทำงานในหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำและงานเกี่ยวกับการรักษาวินัย

(2)อย่างไรก็ดี ข้อกำหนดนี้ (อนุ1) ย่อมไม่ขัดต่อการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ต้องขังปกครองตนเอง คือการจัดผู้ต้องขังเป็นกลุ่ม แล้วมอบความเชื่อถือไว้วางใจให้ผู้ต้องขังปฏิบัติกันเอง ในกิจกรรมหรือความรับผิดชอบทางสังคม ทางการศึกษา หรือทางกีฬา เพียงให้เจ้าพนักงานเรือนจำคอยแนะนำดูแลเท่านั้น

30. (1)ผู้ต้องขังไม่พึงรับทัณฑ์เว้นแต่จะได้มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้ผิด และจะลงทัณฑ์ซ้ำในความผิดเดียวกันไม่ได้ว่าเป็นความ

(2)จะลงทัณฑ์ผู้ต้องขังได้ต่อเมื่อแจ้งความผิดของเขาให้ทราบและให้โอกาสต่อสู้ข้อกล่าวหาแล้ว ก่อนลงทัณฑ์ก็ต้องมีการสอบสวน

(3)ในกรณีจำเป็นและปฏิบัติได้ พึงยอมให้ผู้ต้องขังยื่นคำแก้ข้อกล่าวหาของเขาโดยผ่านทางล่าม

31. การลงทัณฑ์ต่อร่างกาย ขังห้องมืด และการลงทัณฑ์ที่เหี้ยมโหด ทารุณ ไร้มนุษยธรรม หรือด่าซ้ำ แก่ผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืนวินัย เป็นอันห้ามขาด

32. (1)การลงทัณฑ์ ขังเดี่ยวไว้ในห้องเล็กๆหรือลดอาหารไม่พึงปฏิบัติ เว้นแต่แพทย์จะได้ตรวจร่างกาย และเขียนรับรองว่าผู้นั้นจะทนรับทัณฑ์นั้นได้

(2)การลงทัณฑ์ที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพทางกายหรือจิตของผู้ต้องขัง ก้อนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกัน ไม่ว่ากรณีใด การลงทัณฑ์จะต้องไม่ขัดแย้งหรือแตกต่างกับข้อกำหนด ข้อ 31

(3) แพทย์ต้องตรวจเยี่ยมผู้ต้องขังที่ถูกลงทัณฑ์ทุกวัน และแนะนำผู้บัญชาการเรือนจำให้ยุติหรือเปลี่ยนการลงทัณฑ์นั้น ถ้าเห็นว่า จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพกายหรือจิตของผู้ต้องขังนั้น

เครื่องพันธนาการ

33. เครื่องพันธนาการต่าง ๆ เช่น กุญแจมือ โซ่ ตรวน และเสื้อทรมาน เป็นต้น ไม่พึงใช้เพื่อลงทัณฑ์ ทั้งโซ่และตรวนก็ไม่พึงใช้เพื่อพันธนาการเช่นกัน เครื่องพันธนาการใด ๆ ไม่พึงใช้เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

ก. เพื่อป้องกันการหลบหนีในระหว่างย้ายผู้ต้องขัง และจะต้องถอดออกเมื่ออยู่ต่อหน้าศาล หรือส่งตัวให้เจ้าหน้าที่เรือนจำแล้ว

. เพื่อเหตุผลทางแพทย์ ตามคำสั่งแพทย์

. โดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่อไม่อาจใช้วิธีอื่นในอันที่จะป้องกันมิให้

ผู้ต้องขังทำร้ายตัวเองหรือผู้อื่น หรือทำลายทรัพย์สิน ในกรณีนี้ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องปรึกษาแพทย์ทันที และรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา

34. แบบและวิธีการใช้เครื่องพันธนาการ พึงได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจบริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลาง การใช้เครื่องพันธนาการนี้ จะต้องไม่นานเกินความจำเป็น

การแจ้งระเบียบของเรือนจำและการร้องทุกข์

35. (1) นับแต่แรกจับตัวเข้ามาพึงให้ผู้ต้องขังได้รับหนังสือคู่มือว่าด้วยระเบียบข้อบังคับที่ตราไว้ใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามชั้นของเขา การรักษาวินัยของเรือนจำ วิธียื่นคำขอและร้องทุกข์และเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อได้ศึกษาให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของเขา จะได้ปรับตัวให้เข้ากับชีวิตเรือนจำต่อไป

(2) ถ้าผู้ต้องขังไม่รู้หนังสือ ต้องชี้แจงเรื่องดังกล่าวใน (อนุ 1) ด้วยวาจา

36. (1) พึงให้โอกาสผู้ต้องขังทุกคน ร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้แทนสัปดาห์ละครั้ง

(2) พึงให้ผู้ต้องขังร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจราชการเรือนจำขณะที่มาตรวจเรือนจำได้ ควรให้โอกาสได้พูดกับผู้ตรวจราชการเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มาตรวจเรือนจำ โดยไม่มีผู้บัญชาการเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่เรือนจำร่วมอยู่ด้วย

(3) ผู้ต้องขังทุกคนควรได้รับอนุญาตให้ยื่นคำร้องทุกข์ตามลำดับชั้นตามแบบที่ถูกต้อง เสนอถึงผู้บริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลางหรือตุลาการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นผู้มีอำนาจโดยตรง โดยไม่ต้องมีการตรวจคำร้องหรือคำร้องทุกข์นั้นๆ ก่อน

(5) คำร้องทุกข์หรือคำร้องทุกข์ของผู้ต้องขังทุกฉบับ เว้นแต่จะไม่มีหลักฐานเพียงพอหรือไม่มีมูลความจริงนั้น จะต้องได้ดำเนินการทันที และได้รับคำตอบโดยมิชักช้า

การติดต่อกับภายนอกเรือนจำ

37. พึงอนุญาตให้ผู้ต้องขังติดต่อกับครอบครัว และเพื่อนที่เชื่อถือได้ของเขาตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอ ทั้งทางจดหมายและโดยการเยี่ยมเยียนในความควบคุมของเจ้าหน้าที่เท่าที่จำเป็น

38. (1) พึงอนุญาตให้ผู้ต้องขังต่างสัญชาติ ติดต่อกับผู้แทนทางการทูตและกงสุลแห่งประเทศของเขา

(2) ผู้ต้องขังต่างสัญชาติที่ไม่มีสัมพันธไมตรีทางทูตหรือกงสุลและผู้ลี้ภัยหรือพลัดถิ่น ควรอนุโลมให้ติดต่อกับผู้แทนทางการทูต ซึ่งรับดูแลผลประโยชน์ของเขา หรือติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในประเทศนั้น หรือระหว่างประเทศซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองเขา

39.ควรให้ผู้ต้องขังได้ทราบข่าวสำคัญเสมอ เช่น ให้อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือสิ่งพิมพ์ของเรือนจำเอง ให้ฟังวิทยุ ปาฐกถา หรือโดยวิธีอื่นใด ซึ่งอยู่ในการตรวจตราและควบคุมของทางการเรือนจำ

ห้องสมุด

40.เรือนจำทุกแห่งพึงมีห้องสมุดที่เพียงพอ ทั้งหนังสือบันเทิงเรขมยและสารคดี ตำราเรียน สำหรับผู้ต้องขังทุกประเภทและส่งเสริมให้เขาได้ใช้ห้องสมุดเต็มที่

การรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องขัง

43. (1)เงิน ของมีค่า เสื้อผ้า และสิ่งของอื่นของผู้ต้องขัง ซึ่งตามข้อบังคับของเรือนจำ ไม่ยอมให้เก็บรักษาเอง เมื่อนำเข้ามาในเรือนจำขณะรับตัวนั้น ให้ทางเรือนจำรักษาไว้ให้ปลอดภัย ในสภาพที่เรียบร้อย และจัดทำบัญชีทรัพย์สิน โดยเจ้าของลงชื่อกำกับไว้

(2)บรรดาสิ่งของและเงินจะต้องมอบคืนให้ผู้ต้องขัง เมื่อปล่อยตัววันแต่จะอนุญาตให้ใช้เงินในเรือนจำได้ หรือได้ส่งของนั้นออกไปจากเรือนจำก่อนแล้วหรือจำเป็นต้องทำลายเสื้อผ้ามิให้แพร่โรคร้าย การมอบคืนให้เจ้าของลงชื่อกำกับด้วย

(3)เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้ต้องขังรับมาจากภายนอกเรือนจำให้อนุโลมปฏิบัติเหมือนกัน

(4)ถ้าผู้ต้องขังนำยารักษาโรคใดๆเข้ามา ให้แพทย์วินิจฉัยและสั่งว่าควรจะใช้
อย่างไร

การแจ้งข่าวตาย ป่วย ย้าย ฯลฯ

44. (1)เมื่อผู้ต้องขังตายหรือป่วยหนัก หรือบาดเจ็บสาหัส หรือย้ายไปรักษาโรคจิตที่อื่น ผู้บัญชาการเรือนจำควรแจ้งคู่ครองของเขาหากมี หรือญาติสนิทและบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ให้ทราบทันที

(2)ควรแจ้งข่าวตายหรือป่วยหนักของญาติสนิท ให้ผู้ต้องขังทราบทันที กรณีที่มีเหตุผลอันสมควร อาจอนุญาตให้ผู้ต้องขังไปเยี่ยมญาติสนิทที่ป่วยมีอาการไม่รอด โดยลำพังหรือควบคุมไปได้

(3)ผู้ต้องขัง มีสิทธิแจ้งให้ครอบครัวของเขาได้ทราบโทษจำคุกหรือการเคลื่อนย้ายไปยังเรือนจำอื่นทันที

การย้ายผู้ต้องขัง

45. (1) เมื่อมีการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังเข้าหรือออกเรือนจำ พึงระมัดระวังให้อยู่ในสายตาประชาชนน้อยที่สุด การควบคุมจะต้องจัดทำไปในทางที่มีให้ผู้ต้องขังได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยามมิให้เห็นเป็นสิ่งประหลาด และมีให้เปิดเผยต่อผู้พบเห็น

(2) ยานพาหนะที่ใช้ลำเลียงผู้ต้องขัง อย่าให้อับลม มีคทึบหรือทรมานร่างกายโดยไม่จำเป็นเลย

(3) การลำเลียงผู้ต้องขังนี้ ทางราชการจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายและควรให้การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค

เจ้าพนักงานเรือนจำ

48. เจ้าพนักงานเรือนจำทุกคนจะต้องประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะให้เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นทีเคารพนับถือแก่ผู้ต้องขัง

49. (1) เจ้าพนักงานเรือนจำ ให้ความความรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เป็นต้นว่า จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครูและผู้ฝึกวิชาชีพ ซึ่งควรจะรับสมัครแต่งตั้งขึ้นให้มีปริมาณเพียงพอเท่าที่สามารถจะทำได้

(2) นักสังคมสงเคราะห์ ครู และผู้ฝึกวิชาชีพ ควรถือหลักการให้เป็นข้าราชการตำแหน่งถาวร (ข้าราชการพลเรือนสามัญ) โดยวิธีนี้มีไว้จะมีให้มีลูกจ้างรายวัน รายชั่วโมง หรือพวกอาสาสมัครทำงานให้เปล่าเสียเลย

52. (1) เรือนจำขนาดใหญ่ที่จะต้องมีแพทย์คนหนึ่งหรือหลายคนประจำนั้น อย่างน้อยแพทย์คนหนึ่งจะต้องอยู่ที่บ้านพักของเรือนจำหรือบริเวณใกล้เรือนจำจริงๆ

(2) เรือนจำเล็กๆ นั้น แพทย์จะต้องเข้าตรวจทุกวัน และพักอยู่ใกล้เรือนจำพอที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่ได้โดยมิชักช้าในกรณีฉุกเฉิน

54. (1) เจ้าพนักงานเรือนจำไม่พึงใช้พลละอำนาจแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ในกรณีป้องกันตัวหรือในกรณีผู้ต้องขังพยายามหลบหนี หรือใช้กำลังกายขัดขวางโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งใช้พลละอำนาจแก่ผู้ต้องขัง ต้องไม่ใช่เกินความจำเป็นจริงๆ และต้องรายงานเหตุการณ์ให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบโดยพลัน

(2) เจ้าพนักงานเรือนจำได้รับการฝึกวิชาพลศึกษา เพื่อให้สามารถเผชิญและยับยั้งการรุกรานก้าวร้าวของผู้ต้องขังได้

(3) เจ้าพนักงานเรือนจำ ที่ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ผู้ต้องขังโดยตรงไม่พึงถืออาวุธ เว้นแต่ในกรณีพิเศษ นอกจากนั้น ไม่ว่าในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าใช้อาวุธไม่เป็น (ไม่เคยฝึก) แล้ว ห้ามจ่ายอาวุธให้เป็นอันขาด

ในส่วนที่ 2

ข้อกำหนดที่ใช้แก่ผู้ต้องขังประเภทพิเศษ

(ค) ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและรอการพิจารณา

84. (1)บุคคลซึ่งถูกจับกุมหรือคุมขังในข้อหาคดีอาญา ไว้ที่สถานีตำรวจหรือเรือนจำที่ดี หากยังมิได้มีการพิจารณาพิพากษาคัดสินแล้ว ต่อไปนี้ข้อบังคับนี้จะเรียกว่า “ คนต้องขังระหว่างพิจารณา ”

(2)ผู้ต้องขังที่ยังไม่ถูกพิพากษาลงโทษ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และควรได้รับการปฏิบัติทำนองนั้น

(3)ใช้กฎหมายข้อบังคับที่พิทักษ์เสรีภาพส่วนบุคคล หรือกระบวนการพิจารณาที่บัญญัติไว้ต่อคนต้องขังระหว่างพิจารณา โดยปราศจากอคติ เขาควรได้รับประโยชน์แห่งการควบคุมเป็นพิเศษ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปเฉพาะที่สำคัญเท่านั้น

85. (1)คนต้องขังระหว่างพิจารณาพึงแยกขัง จากนักโทษเด็ดขาด

(2)คนต้องขังระหว่างพิจารณาที่เยาว์วัย พึงแยกขังจากผู้ใหญ่และถือเป็นหลักที่จะต้องแยกไว้ต่างทัศนสถานกัน

86.คนต้องขังระหว่างพิจารณาพึงให้อยู่นอนแยกกันคนละห้อง ตามประเพณีนิยม ที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นและดินฟ้าอากาศที่ไม่เหมือนกัน

87.เท่าที่จำกัดไว้ตามระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ ถ้าคนต้องขังระหว่างพิจารณา ประสงค์จะจ่ายเงินส่วนตัวจัดหาอาหารจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือญาติมิตรจัดการให้ก็ทำได้ มิฉะนั้น เรือนจำต้องเป็นผู้จัดหาอาหารเลี้ยง

88. (1)ควรอนุญาตให้คนต้องขังระหว่างพิจารณาแต่งกายด้วยเสื้อผ้าส่วนตัวที่สะอาดเรียบร้อยได้

(2)ถ้าให้สวมเครื่องแบบเรือนจำ ก็ต้องต่างกับเครื่องแบบของนักโทษเด็ดขาด

89.ควรให้คนต้องขังระหว่างพิจารณา ได้ทำงานโดยความสมัครใจถ้าทำงานก็ควรได้รับค่าจ้างตอบแทน

90.ควรอนุญาตให้คนต้องขังระหว่างพิจารณา ซื้อหาหนังสือ หนังสือพิมพ์ เครื่องเขียน อุปกรณ์การประกอบอาชีพด้วยเงินส่วนตัวหรือผู้อื่นเท่าที่ไม่ขัดต่อการดำเนินงานของศาล ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นระเบียบของเรือนจำ

91.ควรให้แพทย์ หรือทันตแพทย์ประจำตัวคนต้องขังระหว่างพิจารณาเข้าพบและตรวจรักษาได้ ถ้ามีเหตุผลเพียงพอ และเสียค่าใช้จ่ายเอง

92.ทันทีที่คนต้องขังระหว่างพิจารณาอุทกุมขัง ควรอนุญาตให้เขาแจ้งครอบครัวทราบ การสื่อสารกับญาติมิตรก็ควรอำนวยความสะดวกตามสมควรตลอดจนการเยี่ยมเยียนของบุคคลเหล่านี้ ควรให้อยู่ในข้อจำกัดและกำกับดูแลตามจำเป็น เท่าที่ไม่ขัดต่อการดำเนินการของศาล ความมั่นคงปลอดภัย และความเป็นระเบียบของเรือนจำ

93.ในการต่อสู้คดีของคนต้องขังระหว่างพิจารณา ควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยมีคุณค่าตอบแทนและควรให้ที่ปรึกษากฎหมายของเขาได้เข้าพบปะปรึกษารูปคดีเตรียมและให้คำแนะนำเป็นความลับเท่าที่สามารถจะทำได้ ทั้งควรจะให้เขามีอุปกรณ์การเขียนตามที่เขาประสงค์ การสนทนาระหว่างผู้ต้องขังและที่ปรึกษากฎหมาย (ทนายความ) ควรอยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเรือนจำ แต่ไม่จำเป็นต้องได้ยินการสนทนาด้วย

ตารางที่ 3

การเปรียบเทียบแนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์
ต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีและนักโทษเด็ดขาด

แนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์		การปฏิบัติของ เรือนจำ/ทัณฑสถาน
นักโทษเด็ดขาด	ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี	
1. การแยกขัง นักโทษเด็ดขาดซึ่งมีบทกำหนดโทษชัดเจนแล้วจะถูกควบคุมตัวในเรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีอำนาจในการควบคุมตามกำหนดโทษของผู้ต้องขัง ซึ่งแบ่งตามระดับความมั่นคงของเรือนจำว่าสามารถรองรับผู้ต้องขังที่มีลักษณะความรุนแรงของคดีและกำหนดโทษสูงในระดับใด เช่น เรือนจำกลางจะรองรับผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษเกินกว่า 15 ปีขึ้นไป เรือนจำจังหวัดจะมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 15 ปี หรือ ทัณฑสถานจะควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะเฉพาะที่แยกประเภทแล้ว เช่น ทัณฑสถานหญิงคุมขังเฉพาะผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานวัยหนุ่มคุมขังผู้ต้องขังที่มีอายุ 18-25 ปี ทัณฑสถานบำบัดพิเศษคุมขังผู้ต้องขังที่ในคดีอาชญากรรม ฯลฯ	จะอยู่ในการควบคุมของเรือนจำพิเศษ แต่ถ้าในเขตอำนาจศาลนั้นไม่มีเรือนจำพิเศษตั้งอยู่ให้ควบคุมตัวได้ที่เรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด หรือเรือนจำอำเภอหรือทัณฑสถานต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับฐานความผิดและกำหนดโทษที่ศาลชั้นต้นได้ตัดสินว่ามีโทษสูงในระดับใด เนื่องจากเรือนจำเหล่านี้มีอำนาจในการควบคุมทั้งผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีและนักโทษเด็ดขาด แต่ในการควบคุมนั้นให้มีการแบ่งแยกสถานที่ภายในเรือนจำให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ให้นักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างฯ ขังรวมกัน ดังนั้น เรือนจำ/ทัณฑสถาน จะต้องขังแยกตามพื้นที่ที่จะอำนวยและความเหมาะสมในแต่ละเรือนจำ เช่น การแยกแดน การแยกเรือนนอน การแยกห้องขัง ฯลฯ	ในทางปฏิบัติของแต่ละเรือนจำได้พยายามแยกผู้ต้องขังทั้ง 2 กลุ่มออกจากกัน ซึ่งถ้าเป็นเรือนจำพิเศษก็ไม่มีปัญหา แต่เรือนจำอื่น ๆ ซึ่งมีผู้ต้องขังทั้งสองกลุ่มปะปนกัน จะให้แยกแดนหรือเรือนนอน ห้องขังแต่ในบางครั้งอาจต้องมีการปะปนกันบ้างเพราะสัดส่วนของผู้ต้องขังทั้งสองกลุ่มไม่เท่ากัน เช่น ทัณฑสถานหญิงกลางจะมีผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจำนวนมากกว่านักโทษเด็ดขาดมากและพื้นที่มีจำกัดทำให้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะสถานที่ในแต่ละแดนไม่อำนวย

แนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์		การปฏิบัติของ เรือนจำ/ทัณฑสถาน
นักโทษเด็ดขาด	ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี	
2. การศึกษาและทำงาน การศึกษา ให้ทางเรือนจำอบรมและให้การศึกษาแก่นักโทษเด็ดขาดที่ไม่มีการศึกษาหรือจบการศึกษาในระดับต่ำให้มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และหากผู้ต้องขังคนใดที่สนใจที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถลงทะเบียนเรียนได้ แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เอง การทำงาน ต้องทำงานตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ซึ่งต้องเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น ทั้งการฝึกวิชาชีพ การจ้างแรงงานผู้ต้องขัง หรือการให้ผู้ต้องขังออกไปทำงานสาธารณะภายนอกเรือนจำ	การศึกษา ให้การศึกษากับผู้ต้องขังที่มีความสนใจที่จะเรียนเท่านั้น การทำงาน ให้ทำงานที่เป็นงานเฉพาะเกี่ยวกับความสะอาดหรืออนามัยของตนเอง หรือเกี่ยวกับสุขาภิบาลของเรือนจำเท่านั้น ยกเว้นแต่ผู้ต้องขังบุคคลใดสมัครใจเข้าทำงานอย่างอื่น จึงอาจพิจารณาอนุญาตได้ *ห้ามมิให้จ่ายคนต้องขังออกทำงานนอกเรือนจำ เว้นแต่คนต้องขังระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา ซึ่งถ้าจะจ่ายต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎกระทรวงโดยอนุโลม	เรือนจำ/ทัณฑสถานจะให้โอกาสในการศึกษาและฝึกวิชาชีพกับกลุ่มนักโทษเด็ดขาดเป็นลำดับแรกเนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างฯ ยังมีความไม่แน่นอนในกำหนดเวลาที่จะอยู่ในเรือนจำ และด้วยข้อจำกัดในด้านห้องเรียน หรือบุคลากรที่ให้การศึกษาหรือฝึกวิชาชีพไม่พอเพียงที่จะให้ผู้ต้องขังได้ทั้งหมด จึงทำให้ผู้ต้องขังระหว่างฯ บางส่วนที่มีความต้องการศึกษาหรือฝึกวิชาชีพไม่สามารถได้รับสิทธินี้ได้ และการออกไปทำงานสาธารณะภายนอกเรือนจำก็ให้สิทธิเฉพาะนักโทษเด็ดขาดเท่านั้น

แนวทางในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์		การปฏิบัติของ เรือนจำ/ทัณฑสถาน
นักโทษเด็ดขาด	ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี	
3. การแต่งกายของผู้ต้องขัง นักโทษเด็ดขาดชาย/หญิง ชั้นดีขึ้นไป เสื้อคอกลมแขนสั้นแค้สอก (สีฟ้า) และ กางเกงขาสั้นเนื้อเข้าพองาม/ผ้าถุง(สีกรมท่า) ชั้นกลางลงมา เสื้อคอกลมแขนสั้นแค้สอก (สีน้ำตาลอ่อน) และ กางเกงขาสั้นเนื้อเข้าพองาม/ผ้าถุง (สีน้ำตาลเข้ม) ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ชาย – เสื้อเชิ้ตสีเทาแขนสั้นแค้สอก กางเกง ขาสั้นสีกรมท่า เข็มขัดหนังสีดำ หัวเข็มขัดทำ ด้วยโลหะสีทองเหลืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทาง ตั้งมุมมน มีเข็มขัดสำหรับสอดรู 1 เข็ม รองเท้าผ้า ใบและถุงเท้าสีดำ หญิง เสื้อเชิ้ตสีเทาแขนสั้นแค้สอก ผ้าถุงสี กรมท่า	ให้ใช้เครื่องแต่งกายส่วนตัวของผู้ ต้องขังนั้น ๆ หากไม่มีและจำเป็นให้จ่าย เฉพาะเสื้อ กางเกง หรือผ้าถุงที่กำหนด ไว้สำหรับนักโทษชั้นกลาง เว้นแต่ในกรณีที่เดินทางไปศาล ให้ใส่เครื่องแต่งกายผู้ต้องขังเสื้อ กางเกง หรือผ้าถุงสีน้ำตาล ซึ่งมีความเฉพาะแตกต่าง จากชุดนักโทษทั่วไป	เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขัง ในแต่ละเรือนจำมีจำนวนมาก ทำให้เครื่องแต่งกายอาจไม่ เพียงพอ จึงอนุโลมให้นักโทษ เด็ดขาดบางคนสามารถใช้ เครื่องแต่งกายของส่วนตัวได้ เช่นเดียวกัน
4. การเลี้ยงอาหาร ต้องรับประทานอาหารซึ่งทางเรือนจำจ่ายให้ จะรับประทานอาหารส่วนตัวได้แต่เฉพาะตามที่ อธิบดีกำหนดไว้ในข้อบังคับ ดังนี้ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม ถ้าทางเรือนจำสะดวกจะจัดได้ ก็จัด อาหารพิเศษหรือเพิ่มกับข้าวให้มากกว่าที่จ่ายตาม ปกติแก่ผู้ต้องขังชั้นกลางไม่เกิน 3 อย่าง และ อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้ นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาก	อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วน ตัวได้ แต่ถ้าจะต้องจ่ายอาหารของเรือน จำก็ให้จ่ายเท่ากับนักโทษเด็ดขาดชั้นดี โดยอนุโลม	เนื่องจากผู้ต้องขังในแต่ละ เรือนจำมีจำนวนมากจำเป็นต้อง จ่ายอาหารให้เหมือนกันทุกชั้น ไม่สามารถให้เป็นพิเศษได้ เว้น แต่เรือนจำจะจัดตามความ สะดวกหรือความสามารถที่จะ จัดได้ และการอนุญาตให้รับ ประทานอาหารส่วนตัวขึ้นอยู่กับ การที่ญาติผู้ต้องขังฝาก

ถ้าทางเรือนจำสะดวกจะจัดได้ ก็จะจัดอาหารพิเศษหรือเพิ่มกับข้าวให้มากกว่าที่จ่ายตามปกติแก่ผู้ต้องขังชั้นกลางไม่เกิน 3 อย่าง และอนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นดี ถ้าทางเรือนจำสะดวกจะจัดได้ ก็จะจัดอาหารพิเศษหรือเพิ่มกับข้าวให้มากกว่าที่จ่ายตามปกติแก่ผู้ต้องขังชั้นกลางไม่เกิน 2 อย่าง และอนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง ให้รับประทานอาหารที่ทางเรือนจำจัดให้ตามปกติ อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นเลว ให้รับประทานอาหารที่ทางเรือนจำจัดให้โดยมีกับข้าว 1 อย่าง อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้ 4 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก ให้รับประทานอาหารที่ทางเรือนจำจัดให้โดยมีกับข้าว 1 อย่าง (ห้ามมิให้สูบบุหรี่และกินหมาก)		อาหารหรือเงินไว้ให้ผู้ต้องขังใช้ซื้ออาหารส่วนตัวกับร้านค้าสวัสดิการของผู้ต้องขังโดยทั้งนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีก็สามารถทานอาหารส่วนตัวได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวทางในการปฏิบัติของแต่ละเรือนจำ
5. การเยี่ยมหรือการติดต่อกับบุคคลภายนอก 5.1 การเยี่ยมปกติ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม - เยี่ยมได้สัปดาห์ละครั้ง และอนุญาตให้ส่งจดหมายได้ นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาก - เยี่ยมได้ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และอนุญาตให้ส่งจดหมายได้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	อนุญาตให้เยี่ยมตามเวลาที่ทางเรือนจำ/ทัณฑสถานกำหนดและส่งจดหมายได้ตามความต้องการ แต่ไม่ได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด	การเยี่ยมขึ้นอยู่กับทางเรือนจำ/ทัณฑสถานจะกำหนดแนวทางตามความเหมาะสมโดยแนวทางที่กรมฯกำหนดเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้ต้องขังพึงได้รับ ส่วนการเยี่ยมญาติใกล้ชิดไม่ได้ให้สิทธิกับผู้ต้องขัง

นักโทษเด็ดขาดชั้นดี - เยี่ยมได้ 3 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และอนุญาตให้ส่งจดหมายได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง - เยี่ยมได้ 5 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และอนุญาตให้ส่งจดหมายได้ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นเลว - เยี่ยมได้ 5 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และอนุญาตให้ส่งจดหมายได้ 3 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก - เยี่ยมได้ 6 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และอนุญาตให้ส่งจดหมายได้ 4 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง		ระหว่างพิจารณาคดีเนื่องจากต้องดูเรื่องชั้นของนักโทษ ประกอบทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีซึ่งไม่มีการกำหนดชั้นไม่ได้รับสิทธินี้
6. การพบทนาย ไม่มี	การให้ทนายเข้าพบผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเพื่อปรึกษาเรื่องการต่อสู้คดีต่าง ๆ สามารถติดต่อเข้าพบได้ตามวันและเวลาราชการ หากแต่มีความจำเป็นก็ให้ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้พิจารณาอนุญาตได้ (แต่ต้องมีไต่ระหว่างเวลาที่ทางเรือนจำได้นำตัวผู้ต้องขังเข้าห้องขังแล้ว) โดยใช้สถานที่ในการพูดคุยโดยเฉพาะในสายตาของเจ้าหน้าที่เรือนจำ	นักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลได้ตัดสินแล้วจึงไม่มีความจำเป็นในการพบทนายเพราะคดีได้เสร็จสิ้นแล้ว ส่วนผู้ต้องขังระหว่าง ๆ ทางเรือนจำจะให้สิทธิโดยเสมอภาคกันเพื่อประโยชน์ต่อผู้ต้องขังโดยทุกเรือนจำจะมีการจัดสถานที่ไว้เพื่อให้สามารถพูดคุยได้อย่างเป็นส่วนตัว

7. การรักษาพยาบาล การดำเนินการด้านการรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง ต้องให้แพทย์ตรวจร่างกายผู้ต้องขังทุกคนนับแต่แรกจับตัวไว้ในเรือนจำ หากขณะอยู่ในเรือนจำผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วยให้แพทย์/พยาบาล ตรวจและให้การบำบัดรักษา ซึ่งหากผู้ต้องขังเจ็บป่วยเป็นอันตรายร้ายแรง อันเนื่องมาจากการที่ต้องถูกคุมขังต่อไปให้แพทย์ผู้รักษารายงานให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบและให้ผู้บัญชาการพิจารณาดำเนินการตามคำแนะนำของแพทย์ * กรณีที่ผู้ต้องขังมีโรคประจำตัว หรือป่วยรุนแรง อนุญาตให้แพทย์ประจำตัวผู้ต้องขังเข้าพบและตรวจรักษาได้ เมื่อมีเหตุผลเพียงพอ แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง หรือกรณีที่ผู้ต้องขังมีการรักษาโรคประจำตัวโดยมีใบรับรองแพทย์ก็สามารถพิจารณาอนุญาตได้ในแต่ละบุคคลตามความเหมาะสม ปัจจุบัน รัฐบาลได้มีโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค ซึ่งผู้ต้องขังถูกจัดอยู่ในกลุ่มประชาชนที่มีเงินไขเฉพาะ สามารถเขียนคำร้องขอบัตรประกันสุขภาพดังกล่าวได้ แต่ต้องเป็นผู้ต้องขังที่มีบัตรประชาชนหรือทะเบียนบ้าน ซึ่งถ้าไม่มีจะต้องขอรับการสงเคราะห์เท่านั้น	การรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง ยังขาดแพทย์และยารักษาโรค บางชนิดซึ่งในบางครั้งอาจได้รับการดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากผู้ต้องขังมีจำนวนมากแต่เจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลมีน้อย บางเรือนจำอาจต้องให้ผู้ต้องขังที่มีความรู้เกี่ยวกับงานพยาบาลมาเป็นผู้ช่วยเหลือในสถานพยาบาลเพื่อดูแลผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย	
8. การอนามัยผู้ต้องขัง - ให้ตัดผมสั้นหรือโกนผมตามระเบียบโกนหมวดและเครา ตัดเล็บอาบน้ำทำความสะอาดร่างกาย (นักโทษเด็ดขาดชาย) - พื้นที่นอนให้มีพื้นที่กว้างประมาณ 1 เมตรและยาว 2 เมตร โดยหันศีรษะเข้าหาข้างฝาและหันปลายเท้าชนกัน - เครื่องนอนผู้ต้องขังให้นำออกตากแดดอย่างน้อย 1 ครั้ง/สัปดาห์ และซักทำความสะอาดอย่างน้อยเดือนละครั้ง - จัดหาน้ำเพื่ออุปโภค/บริโภคให้เพียงพอและสะอาด - การแยกผู้ต้องขังที่ป่วยด้วยโรคระบาดออกจากผู้ต้องขังอื่น ๆ	- ตามความสมัครใจ - เหมือนกัน - เหมือนกัน - เหมือนกัน - เหมือนกัน	การอนามัยผู้ต้องขัง ทุกเรือนจำจะมีแนวทางในการปฏิบัติตามความเหมาะสมของพื้นที่และทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละแห่ง เช่น พื้นที่นอนอาจจะน้อยกว่าหรือมากกว่าที่กำหนด ขึ้นอยู่กับภาวะความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ฯลฯ

ที่มา : ส่วนปฏิบัติการพิเศษ สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์

6. ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากทนายขอแรง

โดยทั่วไปแล้ว บทบาทตามสิทธิการมีทนายช่วยเหลือในกฎหมายของต่างประเทศส่วนใหญ่ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ จะอยู่ภายใต้ขอบเขต 3 ประการ คือ

1. การได้พบและได้ปรึกษากับทนายเป็นการส่วนตัว
2. การได้มีทนายความนั่งร่วมฟังการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
3. การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในการจัดหาทนายความให้ และที่สำคัญยังคำนึงถึงประสิทธิภาพของทนายความที่ให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาและจำเลยด้วย

ส่วนตามกฎหมายไทยได้รับหลักประกันทั้งสามประการดังกล่าวคือ มีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว มีสิทธิแต่งตั้งทนายความว่าต่างและแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณา มีสิทธิได้รับการจัดหาทนายความให้ตามกฎหมายกำหนดซึ่งการจัดหาดังกล่าวรัฐรับผิดชอบในการจ่ายค่าทนายความให้กับจำเลยตามระเบียบของกระทรวงยุติธรรม

ในประเทศไทยมีการช่วยเหลือทางกฎหมายโดยใช้ระบบทนายความขอแรงซึ่งศาลจะตั้งให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 และมีการช่วยเหลือโดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งแต่ละหน่วยงานจะได้รับงบประมาณจากรัฐ ในแต่ละหน่วยงานก็จะมีเกณฑ์ในการช่วยเหลือเป็นของตนเอง

ตามระบบการดำเนินคดีอาญาของไทย ในปัจจุบันมีการให้หลักประกันสิทธิการมีทนายอยู่ 2 ขั้นตอน คือ ในชั้นสอบสวน และในชั้นพิจารณาคดี ซึ่งจะมีคำพิพากษาของรัฐและองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งพออธิบายได้ดังนี้

1. การช่วยเหลือในชั้นสอบสวน

เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาในการดำเนินคดีอาญาก็มีสิทธิในการพบและปรึกษากับทนายโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยกำหนดให้รัฐจัดหาทนายให้ผู้ต้องหา ในคดีอาญาซึ่งเป็นผู้ยากไร้ไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะจัดหาทนายความสำหรับตนเองได้ แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิพบและปรึกษาผู้ที่ขอเป็นทนายสองต่อสองและให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งรับมอบผู้ต้องหาที่ถูกจับเป็นผู้แจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหา

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัตินั้น การพบทนายสองต่อสอง ในชั้นสอบสวนในขณะที่ผู้ต้องหาถูกควบคุม ณ สถานีตำรวจกับที่เรือนจำมีความแตกต่างกันกล่าวคือ การพบที่สถานีตำรวจมีข้อจำกัดในเรื่องห้องพบทนาย ซึ่งไม่ได้จัดไว้โดยเฉพาะเจาะจงและไม่สามารถจัดให้พบได้ในการเฉพาะตัวเพราะจะอยู่ภายใต้การดูแลของตำรวจ ซึ่งนั่งสังเกตการณ์อยู่ห่างๆ เนื่องจากเกรงว่าจะมีการหลบหนีหรือส่งอาวุธให้ แต่สำหรับการพบผู้ต้องหาที่ถูกฝากขังในเรือนจำ ทางเรือนจำจัดที่ไว้ให้โดยเฉพาะ และเจ้าหน้าที่เรือนจำก็นั่งอยู่ห่างๆ ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ กรณีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้ยากไร้ไม่สามารถใช้สิทธินี้ได้ เนื่องจากไม่มีเงินจ้างทนายและทางราชการมิได้ให้บริการแก่ผู้ต้อง

หาในเรื่องนี้ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ผู้ต้องหาเหล่านี้มักได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานเอกชนหรือ หน่วยงานที่ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย และจากโครงการทนายประจำสถานีตำรวจของสภา ทนายความซึ่งเริ่มจัดทำในปี 2536 แต่ยังไม่ครอบคลุมทั้งประเทศซึ่งปัจจุบันได้มีข้อตกลงระหว่าง สำนักงานตำรวจแห่งชาติกับสภานายความ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีผู้ต้องหาใช้สิทธิให้ทนาย ความเข้าฟังการสอบปากคำของตน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 241 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในชั้นสอบสวนผู้ต้องหาใช้สิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วาง ใจเข้าฟังการสอบปากคำของตนได้” สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสภานายความ จึงได้ร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติในกรณีผู้ต้องหาใช้สิทธิให้ทนายความเข้าฟังการสอบปากคำของตนไว้ดังต่อ ไปนี้ (ข้อตกลงระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับสภานายความเรื่องแนวทางปฏิบัติกรณีผู้ต้อง หาใช้สิทธิให้ทนายความเข้าฟังการสอบปากคำของตน 18 พฤศจิกายน 2542)

1. ทนายความที่เข้าฟังการสอบปากคำต้องเป็นสมาชิกของสภานายความ และให้แสดง บัตรประจำตัวทนายความต่อพนักงานสอบสวนก่อน

2. ทนายความตามข้อ 1 สามารถเข้าฟังการสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญาทุกประเภท เมื่อผู้ต้องหาต้องการใช้สิทธิของตน

3. สภานายความมีหน้าที่แจ้งรายชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของทนายความอาสา ให้พนักงานสอบสวนทุกท้องที่ในเขตศาลจังหวัดรวมทั้งกรุงเทพมหานครทราบล่วงหน้า ก่อนเริ่มสอบปากคำผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาวามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ ต้องหาต้องการทนายความเข้าฟังการสอบปากคำของตน ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งไปยังสภา ทนายความสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร หรือแจ้งประธานทนายความจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น เพื่อจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหาโดยเร็ว และให้กรรมการบริหารสภานายความประจำภาคทุกภาค มีหน้าที่ประสานงานในเรื่องการจัดหาทนายความในเขต ศาลจังหวัดที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิด ความสะดวกแก่ทนายอาสาที่จะต้องเดินทางไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามที่แจ้งมา

การแจ้งให้ทำเป็นหนังสือ กำหนด วันเวลา สถานที่ที่จะสอบปากคำผู้ต้องหา เว้นแต่ในกรณีเร่งด่วนจะแจ้งทางโทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารชนิดอื่นก็ได้ และให้พนักงานสอบสวนบันทึกการแจ้งไว้

ให้นายกสภานายความหรือผู้ที่นายกสภานายความมอบหมายไว้ สำหรับ กรุงเทพมหานคร เป็นผู้จัดหาทนายความอาสา สำหรับในต่างจังหวัดให้เป็นหน้าที่ของกรรมการบริหาร สภานายความประจำภาค หรือประธานทนายความจังหวัดแล้วแต่กรณี จัดทนายความอาสาให้แก่ ผู้ต้องหาตามที่พนักงานสอบสวนแจ้งมา และให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว

4. ถ้าทนายความที่ได้รับแจ้ง ตามข้อ 4 วรรค 3 ไม่มาฟังการสอบปากคำผู้ต้องหาโดยไม่ แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกเหตุขัดข้องไว้และหาก รอการสอบปากคำไว้จะทำให้เกิดความเสียหาย ให้ดำเนินการสอบปากคำผู้ต้องหาไปตาม

อำนาจหน้าที่ พร้อมกันให้แจ้งไปยังนายกสภาทนายความ หรือผู้ที่นายกสภาทนายความมอบหมายสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนในจังหวัดอื่นให้แจ้งไปยังกรรมการบริหารสภาทนายความประจำจังหวัด เพื่อจัดหาทนายความอาสาสมัครร่วมฟังการสอบปากคำผู้ต้องหาโดยเร็ว

5. ก่อนเริ่มทำการสอบปากคำผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนจะต้องให้โอกาสผู้ต้องหาพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว เพื่อการปรึกษาและให้คำแนะนำเป็นเวลาพอสมควร

6. จำนวนทนายความที่จะเข้าฟังการสอบปากคำให้มีอย่างน้อยหนึ่งคนต่อหนึ่งคดี ในคดีใดที่มีผู้ต้องหาหลายคน หรือเป็นคดีสำคัญก็ให้ทนายความเข้าฟังการสอบปากคำได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

7. ทนายความที่เข้าฟังการสอบปากคำไม่มีหน้าที่ตอบคำถามแทนผู้ต้องหาเว้นแต่คำถามนั้นไม่ชัดเจน ทนายความอาจทักท้วงขอให้พนักงานสอบสวนอธิบายหรือชี้แจงเพิ่มเติมได้และจะต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการสอบปากคำผู้ต้องหา

ถ้าทนายความที่เข้าฟังการสอบปากคำผู้ต้องหาเห็นว่า การสอบปากคำผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายใด อาจคัดค้านหรือทักท้วงการสอบปากคำของพนักงานสอบสวนได้ และก่อนที่พนักงานสอบสวนจะคัดค้านหรือข้อทักท้วงลงไว้ในบันทึกการสอบปากคำ หรือให้ทนายความยื่นคำคัดค้านหรือคำทักท้วงเป็นหนังสือ เพื่อรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนก็ได้

2. การช่วยเหลือชั้นพิจารณาคดี

เมื่อตกเป็นจำเลย กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้จำเลยมีสิทธิมีทนายเช่นเดียวกับผู้ต้องหาซึ่งจะมีทั้งสิทธิพบทนายเป็นการเฉพาะตัวและสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากรัฐ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้จำเลยมีสิทธิพบทนายสองต่อสองตามมาตรา 8(1) และได้รับการช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องทนายความตามมาตรา 173 ซึ่งเดิมให้ความช่วยเหลือเฉพาะจำเลยในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบเจ็ดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล และในคดีดังกล่าวไม่มีทนายและจำเลยต้องการศาลจะตั้งทนายให้ ต่อมามีการแก้ไขให้คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สามปีขึ้นไป ถ้าจำเลยไม่มีทนายและเป็นคนยากไร้ต้องการจะต่อสู้คดีและแถลงต่อศาลก่อนเริ่มพิจารณาว่าจำเลยต้องการทนายจะต้องตั้งทนายให้จำเลยถ้าเห็นว่ายากจนจริงต่อมาได้แก้ไขอีก ดังปรากฏในมาตรา 173 โดยให้คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตศาลต้องตั้งทนายให้จำเลยถ้าจำเลยไม่มีทนายถึงแม้จำเลยจะต้องการหรือไม่ก็ตาม ส่วนคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงประหารชีวิต และคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบเจ็ดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ศาลต้องตั้งทนายให้จำเลยถ้าจำเลยไม่มีและต้องการทนาย ส่วนคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สามปีขึ้นไป ศาลจะต้องตั้งทนายให้จำเลย ถ้าจำเลยไม่มีทนายและต้องการทนายนอกจากนี้จำเลยต้องต่อสู้คดีและเป็นคนยากไร้ไม่มีเงินจ้างทนายด้วย และ

ในท้ายที่สุดปัจจุบันได้แก้ไขให้โทษจำคุกทุกคดีได้รับการช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องทนาย และทุกคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน 18 ปี โดยศาลจะต้องตั้งให้ถ้าจำเลยร้องขอทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยยากไร้หรือไม่

8.ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.วิทยานิพนธ์ของชนิษฐา ขาเมระนิยะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างพิจารณาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ศึกษาปัญหาความต้องการ และทัศนคติของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ต่อการควบคุม ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ รวมถึงแสวงหาแนวทางในการสงเคราะห์และปฏิบัติต่อการควบคุมของเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การศึกษาภาคสนาม การสัมภาษณ์

ผลของการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีส่วนใหญ่ซึ่งถูกจับครั้งแรกเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำ ในการปรับตัวเข้ากับเรือนจำในระยะแรกนั้นจะเข้าใจระเบียบและเคารพต่อกฎ กติกา ที่วางเอาไว้ แม้ว่าจะถูกขังร่วมกับนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังมีความต้องการในการรักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วย เรือนจำกลางอุดรธานี จะมีเรือนพยาบาลและแพทย์ เข้ามาดูแลผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่เสมอ นอกจากนี้แล้วยังอยากเข้ารับการศึกษาต่อในสายสามัญ เพราะต้องการมีความรู้ หลังจากได้รับการปล่อยตัวผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีต้องการที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในตอนเช้าออกกำลังกายและเล่นเกมส์ สร้างความสามัคคีก่อนนอนและเรื่อนนอนในปัจจุบันมีความสะอาดเหมาะสม

2.วิทยานิพนธ์ของดวงแข พุ่มเพชร ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ต้องขังคดีระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาต่อการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง:ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการจัดสวัสดิการ ความพึงพอใจและความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงระบบการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังต่อไป การศึกษครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจประกอบด้วยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังคดีระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา มีความพึงพอใจในด้านนันทนาการมากที่สุด อันเนื่องมาจากปัจจุบันนี้กรมราชทัณฑ์มีนโยบายให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสชมรายการจากโทรทัศน์และวิดีโอ มีการเล่นดนตรีในบางครั้ง นอกจากนั้นผู้ต้องขังยังพึงพอใจพอสมควรเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในเรื่องการเยี่ยมจากญาติ การติดต่อทางจดหมายและการบริการจากร้านค้า สงเคราะห์ผู้ต้องขังตลอดจนการให้ใช้โทรศัพท์ติดต่อกับญาติได้ ผู้ต้องขังพอใจต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา อนามัยและสุขภาพ ด้านการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาด้านความปลอดภัย ขณะอยู่บนเรือนนอน และขณะฝึกวิชาชีพ ตลอดจนด้านเศรษฐกิจการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ต้องขังมีความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการในระดับน้อย ได้แก่ ด้านปัจจัยสี่ เนื่อง

จากอาหารของผู้ต้องขังไม่มีการปรับปรุงเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากงบประมาณที่กรมราชทัณฑ์ได้รับมีจำนวนน้อยและนอกจากนั้นยังขาดแคลนบุคลากรที่จะเข้ามาช่วยในการแก้ไข เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ความคิดเห็นของผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา ต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการจัดสวัสดิการให้ยังไม่เหมาะสมและไม่ทั่วถึง เรือนจำไม่เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของผู้ต้องขังและสวัสดิการด้านนันทนาการ ได้แก่ การจัดบริการให้ชมโทรทัศน์ในวันหยุดและบนเรือนนอน การฟังเพลงการเล่นดนตรีและการจัดงานรื่นเริงในบางครั้ง

3.วิทยานิพนธ์ของนายสมพล พงษ์พิพัฒน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสงเคราะห์และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหา และความต้องการของผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างสอบสวน เพื่อแสวงหาแนวทางการให้การสงเคราะห์และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยการค้นคว้าจากเอกสารและวิจัยภาคสนาม

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.ในเรื่องการติดต่อกับญาติ อันได้แก่ การเยี่ยม การส่งจดหมายและส่งพัสดุนั้น ผู้ต้องขังมีปัญหในเรื่องของการเยี่ยมมากที่สุดคือ เรือนจำใช้เวลาในการเยี่ยมน้อยเพียง 10-15 นาที และมีเสียงดังมากในห้องเยี่ยมญาติ การรับส่งจดหมาย มีความล่าช้า ส่วนการส่งพัสดุนั้น ผู้ต้องขังที่มีญาติอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ต้องประสบกับปัญหาการห้ามมิให้ญาติส่งพัสดุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสี่

2.1.อาหาร ผู้ต้องขังเห็นว่าอาหารของเรือนจำมีคุณภาพต่ำกว่าอาหารที่เคยได้รับจากสถานitäรจว ส่วนในเรื่องความสะอาดและรสชาติของอาหารนั้น ผู้ต้องขังเห็นว่าอยู่ในระดับพอใช้

2.2.ที่อยู่อาศัย ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ประสบปัญหาพื้นที่นอนคับแคบ มีตัวเรือดและในแต่ละห้องมีผู้ต้องขังจำนวนมาก ส่วนในเรื่องของอากาศร้อนภายในห้องนอน ไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากแต่ละห้องมีพัดลม

2.3.เครื่องนุ่งห่ม-เสื้อผ้า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนเครื่องหลับนอน โดยเฉพาะผ้าห่มและเสื้อปูนอนมาก รวมทั้งในเรื่องของเสื้อผ้า ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับแจกเครื่องหลับนอนและเสื้อผ้า

2.4.การเจ็บป่วย-การรักษาโรค มีผู้ต้องขังจำนวนมาก ประสบปัญหาการไม่ได้รับความสะดวกในการพบแพทย์จากเจ้าพนักงานในแดนที่อยู่ ส่วนการให้บริการของสถานพยาบาลมีปัญหาเนื่องจากไม่ค่อยจะมีโอกาสได้พบแพทย์ เพราะแพทย์จะมาตรวจเพียงอาทิตย์ละ 1 วัน

3.ปัญหาหนี้ความ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีปัญหา เนื่องจากไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเลย ทำให้ไม่ทราบถึงสิทธิต่างๆ ที่ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนควรจะได้รับและผู้ต้องขังส่วนใหญ่ก็ประสบปัญหาด้านการเงินทำให้ไม่มีเงิน หรือหลักทรัพย์สำหรับยื่นประกันตัวหรือจ้างทนายความ

4.ปัญหาด้านการปรับตัว ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน ส่วนการปรับตัวเข้ากับเจ้าพนักงานเรือนจำนั้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะปรับตัวกับเจ้าพนักงานบางประเภท โดยเฉพาะผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะปรับตัวเข้ากับเจ้าพนักงานผู้ให้การฝึกอาชีพ

5.ปัญหาความปลอดภัยส่วนตัวและทรัพย์สิน ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สิน กล่าวคือ เสื้อผ้าของผู้ต้องขังหายกันอยู่เป็นประจำและเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่สามารถช่วยได้

6.ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบของเรือนจำ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา เนื่องจากได้รับการชี้แจงกฎระเบียบและไม่เคยกระทำผิดกฎระเบียบของเรือนจำแต่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงกฎระเบียบบางอย่าง เช่น การเยี่ยม ต้องการให้เรือนจำอนุญาตให้เยี่ยมได้เป็นระยะเวลานานกว่าที่เป็นอยู่

ในเรื่องความต้องการของผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน

1.ความต้องการด้านปัจจัยสี่ ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน ส่วนใหญ่ต้องการให้เรือนจำปรับปรุงคุณภาพและความสะอาดของอาหาร ในด้านที่อยู่อาศัยต้องการให้พ้นยาฆ่าแมลงและตัวเรือดและต้องการเครื่องหลับนอน โดยเฉพาะผ้าห่มมากที่สุด และในเรื่องการรักษาโรคผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการได้รับการตรวจร่างกายเมื่อเข้าเรือนจำ และแยกผู้ต้องขังที่ป่วยเป็นโรคไว้ต่างหากและให้มีการจัดยาแก้ท้องร่วงไว้ประจำเรือนนอน

2.ความต้องการในเรื่องการติดต่อญาติและการเยี่ยม ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการให้มีบริการช่วยติดต่อญาติพี่น้องนอกเหนือจากส่งจดหมาย ต้องการให้มีนักสังคมสงเคราะห์และนักศึกษากฎหมายมาเยี่ยม

3.ความต้องการในเรื่องบริการช่วยเหลือในเรื่องคดีความ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการเงินกองทุนช่วยเหลือทางคดีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ต้องการให้มีตำราทางกฎหมายในห้องสมุดในเรื่องการให้คำปรึกษากฎหมายนั้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้เจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้ให้คำปรึกษา

4.ความต้องการเรื่องการช่วยในเรื่องการปรับตัว ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการน้อยและการให้เจ้าหน้าที่เรือนจำยอมรับผู้ต้องขังส่วนใหญ่ก็ต้องการน้อยเช่นกัน

5.ความต้องการบริการด้านจิตใจ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการน้อยทั้งในเรื่องการฝึกอบรมด้านจิตใจและฝึกอบรมจิตภาวนา รวมถึงการบรรยายธรรมทางเสียงตามสาย

6.ความต้องการช่วยเหลือเรื่องความปลอดภัยส่วนตัวและทรัพย์สิน ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการมากแต่ในเรื่องการจัดบริการรับฝากสิ่งของประจำเรือนนอนนั้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการน้อย

7.ความต้องการบริการฝึกอาชีพระยะสั้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการน้อย อาชีพที่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการเรียนมากคือ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ส่วนอาชีพช่างเจียรไนพลอย ช่างตัดผม เกษตรกรรมนั้นต้องการเรียนน้อย

8.ความต้องการในเรื่องเกี่ยวกับกีฬา ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการให้มีสถานที่ออกกำลังกาย และจัดแข่งขันกีฬาระหว่างผู้ต้องขัง ส่วนอุปกรณ์การออกกำลังกายนั้นต้องการน้อย

9.ความต้องการบริการด้านดนตรีและนันทนาการ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการให้มีการแสดงดนตรีและตลกมาก ส่วนเรื่องการให้ความรู้ข่าวสารบ้านเมืองนั้น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการน้อย

10.ความต้องการสงเคราะห์หลังปล่อย ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการมากในเรื่องช่วยติดต่อญาติให้มารับตัว จ่ายค่าพาหนะกลับบ้าน ตรวจสุขภาพหลังปล่อย ให้พ่อแม่ญาติพี่น้องและตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงหน่วยงานราชการและเอกชน เข้าใจและยอมรับและให้กรมราชทัณฑ์ตั้งโรงงานรับผู้ต้องขังพ้นโทษจากคดีเข้าทำงาน

ในเรื่องที่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต้องการน้อย ได้แก่การให้กรมราชทัณฑ์จัดหางานให้ทำ ให้กรมแรงงานจัดหางานให้ทำ ศึกษาวิชาชีพหลังปล่อยและที่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ต้องการได้แก่ การเข้าพักในบ้านสวัสดิภาพหลังได้รับการปลดปล่อย

4.วิทยานิพนธ์ของสมชาย อุดมโชค ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีไข้ชัก โทษเด็ดขาด ศึกษากรณีเรือนจำกลางเชียงใหม่ เรือนจำพิเศษเชียงใหม่และทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังที่มีไข้ชักโทษเด็ดขาด ระหว่างผู้ต้องขังชายกับผู้ต้องขังหญิงในด้านการรับตัวผู้ต้องขัง ด้านการควบคุมและดูแลรักษาอนามัยและด้านการจัดสวัสดิการการอบรมแก้ไขและเพื่อนำเสนอข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การศึกษครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาถึงความเป็นจริงในวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ต่อผู้ต้องขังที่มีไข้ชักโทษเด็ดขาดซึ่งได้แก่คนต้องขัง คนฝากขัง ที่ถูกจองจำคุมขังอยู่ภายในเรือนจำกลางเชียงใหม่ เรือนจำพิเศษเชียงใหม่และทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าผู้ต้องขังที่มีไข้ชักโทษเด็ดขาดที่มีเพศต่างกันจะมีลักษณะภูมิหลังผู้ต้องขังด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และคดีที่กระทำความผิดที่ต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านการนับถือศาสนาและระยะเวลาที่ถูกคุมขังมาแล้วไม่มีนัยสำคัญ

ในส่วนของการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง พบว่า ด้านการรับตัวผู้ต้องขัง ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับการตรวจค้นตัวและสิ่งของ การตรวจสุขภาพร่างกาย การพิมพ์ลายนิ้วมือและสอบประวัติ การชี้แจงระเบียบข้อบังคับและข้อพึงปฏิบัติภายในเรือนจำ พบว่า ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า ผู้ต้องขังเพศชายและเพศหญิง จะได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ไม่แตกต่างกัน และเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายราชทัณฑ์

ด้านการควบคุมและการดูแลรักษาอนามัย ซึ่งประกอบด้วยการแยกคุมขังการชี้แจงข้อกล่าวหา การใช้โซ่ตรวน การลงโทษที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ และการใช้เครื่องพันธนาการ พบว่า ผู้ต้องขังที่มีไข้ชักโทษเด็ดขาดเพศชายและเพศหญิง ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่เรือนจำที่แตกต่างกันแต่ก็เป็นไปตามที่กฎหมายราชทัณฑ์บัญญัติไว้

ส่วนในด้านการจัดสวัสดิการและการอบรมแก้ไข ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับการทำความสะอาดร่างกายและเสื้อผ้า การได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล การได้รับการเยี่ยมเยียน การ

ยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ สิทธิในการรับประทานอาหาร และการจัดให้รับประทานอาหารในแต่ละวัน พบว่า ผู้ต้องขังเพศชายและเพศหญิงจะได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ไม่แตกต่างกัน และเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี ในวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในบางเรื่อง มีแนวทางปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจที่ฟุ่มเฟือยในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งบ่อยครั้งมีการปฏิบัติที่เบี่ยงเบนไปจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ขึ้นได้ ดังนั้น ในบรรยากาศที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้มีการปฏิรูประบบราชการ จึงควรที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้นำไปพิจารณาให้มีการปฏิรูประบบราชทัณฑ์ ต่อไป

5.วิทยานิพนธ์ของว่าที่ร้อยตรียุทธนา เจ้าดู่ ได้ทำการศึกษาเรื่องการพิทักษ์สิทธิจำเลยในคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีการรับรู้สิทธิของจำเลยและการใช้สิทธิตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อปกป้องสิทธิจำเลยในคดีอาญา ในกรณีการรับรู้สิทธิและการใช้สิทธิตามกฎหมาย และศึกษาถึงความแตกต่างของปัจจัยด้านต่างๆกับการรับรู้สิทธิของจำเลยและการใช้สิทธิตามกฎหมาย

ผลการศึกษาพบว่า จำเลยในคดีอาญาส่วนใหญ่มีการรับรู้สิทธิในระดับปานกลางและระดับต่ำ ในเรื่องของการใช้สิทธิตามกฎหมายนั้น จำเลยส่วนใหญ่ไม่ใช้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติและจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์การตกเป็นจำเลย และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้สิทธิของจำเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุและฐานความผิดที่ถูกฟ้องที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการรับรู้สิทธิของจำเลย และการรับรู้สิทธิของจำเลยที่แตกต่างกันมีผลต่อการใช้สิทธิตามกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.วิทยานิพนธ์ของอารีลักษณ์ สินธพพันธ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำในประเทศไทย เป็นงานค้นคว้าหาความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ศึกษาผ่านการสำรวจผู้บัญชาการเรือนจำ 109 แห่ง และหน่วยงานส่วนกลางของกรมราชทัณฑ์ โดยการสอบถามความสามารถได้ 80 ข้อ (จาก 94 ข้อ อีก 14 ข้อ เป็นข้อความทั่วไปไม่เก็บข้อมูลเนื่องจากไม่สามารถวัดการปฏิบัติได้) ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารราชทัณฑ์สามารถปฏิบัติตามนี้

- 1.ปฏิบัติได้ครบถ้วน 42 ข้อ หรือ ร้อยละ 52.50
2. ปฏิบัติได้บางส่วน 25 ข้อ หรือ ร้อยละ 31.25
- 3.ปฏิบัติไม่ได้ 13 ข้อ หรือ ร้อยละ 14.25

ข้อที่สามารถปฏิบัติได้ครบถ้วนได้แก่ การทะเบียน การแยกประเภทผู้ต้องขัง การอนามัยผู้ต้องขัง การบริหารร่างกายและการกีฬา การรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องขัง การตรวจเรือนจำ การให้การศึกษาและพักผ่อน การสงเคราะห์เมื่อพ้นโทษ ส่วนข้อที่ไม่สามารถปฏิบัติได้เลยเป็นส่วนใหญ่ของเรือนจำต่างๆ ได้แก่ บางข้อหรือหลายข้อของด้านต่อไปนี้ คือ เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ วินัยและการลงทัณฑ์ เครื่องพันธนาการ เจ้าพนักงานเรือนจำและข้อกำหนดที่ใช้กับผู้ต้องขังประเภทพิเศษ ก.ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกกว่าด้วยหลักการและแนวทางและว่าด้วยการแยกชั้นผู้ต้องขัง ข.ผู้ต้องขังวิกลจริต

ค.ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและรอพิจารณา

สำหรับปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญของการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำที่สำคัญที่สุด 2 ประการ คือ การขาดแคลนงบประมาณ ขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะมีความต้องการเจ้าหน้าที่ผู้คุมมากกว่าเจ้าหน้าที่วิชาชีพที่จะช่วยให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” เป็นการ
ศึกษาวิจัยในเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากหนังสือ บทความ
ความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาภาคสนาม(Field Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง
(รท101)ของนักโทษเด็ดขาดและการใช้แบบสอบถาม(Questionnaires)สัมภาษณ์ผู้ต้องขังระหว่าง
พิจารณาคดี และการสัมภาษณ์เพื่อจัดทำกรณีศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างตารางการเก็บข้อมูลและแบบสอบถามขึ้นจาก
การตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสอบถามของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มประชากรที่จะศึกษาในเรื่อง เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา สถานภาพสมรส ประเภทคดี และพื้นที่ในการกระทำผิด โดยใช้คำถามปลายปิดเพื่อให้ผู้
ตอบเลือกตอบคำถาม ในกรอบที่กำหนดไว้
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคดี
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของระยะเวลาในการพิจารณาคดีต่อผู้ต้องขัง
ครอบครัว ซึ่งคำถามปลายปิดโดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีใน
เรือนจำ

ลักษณะคำถามในแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 รูปแบบคือ

1. คำถามที่ให้เลือกตอบ โดยกำหนดข้อคำตอบที่มีความแตกต่างกัน (Choices)
2. คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เทคนิคการวัดความคิดเห็น
แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยเรียบเรียงข้อความที่จะศึกษาประกอบด้วยข้อความในเชิงบวก
(Positive Item) ข้อความในเชิงลบ (Negative Item) และสร้างมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) ดังนี้

<u>Positive Item</u>		<u>Negative Item</u>	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	เห็นด้วย	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน

คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

จำนวนชั้น

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ในการศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีจำนวน 6,884 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนนักโทษเด็ดขาดทั้งหมดของเรือนจำเป้าหมายจำนวน 5 แห่งซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 11,244 (สำรวจ ณ 31 มีนาคม 2547) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของเรือนจำที่มีจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีสูงสุดในแต่ละภาค ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในช่วงที่มีการเก็บข้อมูลและเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังและระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเพื่อจัดทำกรณีศึกษา จำนวน 5 คนในเรื่องผลกระทบในการถูกคุมขัง

ในส่วนของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำเป้าหมายทั้ง 5 แห่งเมื่อเทียบกับขนาดกลุ่มตัวอย่างตามทฤษฎีของ Krejcie และ Morgan จะมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน (อ้างในสุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2543) โดยจะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควต้า (Quota Sampling) ดังต่อไปนี้

เรือนจำ/ทัณฑสถาน	จำนวนผู้ต้องขัง ระหว่าง(คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน / ร้อยละ)
ทัณฑสถานหญิงกลาง (ภาคกลาง)	3,830	158(42.90)
เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (ภาคกลาง)	1,840	76(20.61)
เรือนจำกลางเชียงราย (ภาคเหนือ)	1,713	70(19.19)
เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี (ภาคใต้)	1,025	42(11.48)
เรือนจำกลางนครราชสีมา(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	519	21(5.82)

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชีวศึกษา จะเป็นผู้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลตามภาคต่าง ๆ จนครบจำนวน 367 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ มีขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม จากการสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Contents Validity) และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม
4. ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Pre-test) กับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของเรือนจำพิเศษธนบุรี ซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย จำนวน 30 ราย จากนั้น จึงนำแบบสอบถามมาตรวจหาความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Crobach โดยถ้าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบ สอบถามเท่ากับ 0.7 ขึ้นไป ถือเป็นค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ได้
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของภาคกลางรวมจำนวน 234 คน คือทัณฑสถานหญิงกลางจำนวน 158 คนและเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครจำนวน 76 คน ภาคเหนือจำนวน 70 คน ภาคใต้ จำนวน 42 คนและ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 21 คน ตามลำดับ ซึ่งการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชีวศึกษา จะเป็นผู้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลตามภาคต่าง ๆ จนครบจำนวน 367 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ของคำถามเกี่ยวกับข้อมูลและข้อคำตอบในการตอบคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ โดยแยกหาค่าร้อยละเป็นรายชื่อ นำเสนอในรูปตารางประกอบ การบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
2. ใช้ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษา โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ในข้อคำตอบของคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าทุกข้อ
3. ใช้ค่าการกระจายน้ำหนักของคำตอบ โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การหาค่าความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ (One – Way Analysis of Variance ANOVA) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบค่าที (T-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาตรวจให้คะแนน หาค่าร้อยละ, $\bar{X}$ (ค่าเฉลี่ย), S.D (Standard Deviation) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาแยกแยะหมวดหมู่ สรุป และเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการเจนนับด้วยมือและจัดทำข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งการนำเสนอข้อมูลจะนำข้อมูลทั้งหมดเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

การนำเสนอผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบการบรรยายข้อมูลประกอบตาราง โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของปัญหา มูลเหตุจูงใจ และวัตถุประสงค์ในการศึกษา

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีและกระบวนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 การวิเคราะห์และอภิปรายข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ปัจจัยภูมิหลัง

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพสมรส
5. อาชีพก่อนต้องโทษ
6. รายได้ก่อนต้องโทษ
7. ภาระหนี้สิน
8. ภาระรับผิดชอบในครอบครัว
9. ภูมิฐานะ

ปัจจัยด้านคดี

1. ฐานความผิด
2. การต่อสู้คดี
3. การประกันตัว
4. ขั้นตอนในการถูกคุมขัง
5. ระยะเวลาในการถูกคุมขัง
6. การยอมรับในการกระทำผิด

ตัวแปรตาม

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาดี

1. ต่อตัวผู้ต้องขัง
 - ด้านการควบคุม
 - ด้านร่างกาย
 - ด้านจิตใจ
 - ด้านสิทธิประโยชน์
2. ต่อครอบครัว
 - ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว
 - ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ
 - ด้านการยอมรับจากสังคม

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

4.1 ความทั่วไป

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยภาคสนามซึ่งจะนำเสนอในบทนี้ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกเป็นการศึกษาระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งคณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากทะเบียนรายตัว (รท.101) ของกลุ่มนักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลได้พิพากษาคดีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จำนวน 6,884 คน ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาถึงผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในประเด็นต่าง ๆ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 367 คน และส่วนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี โดยจัดทำเป็นกรณีศึกษา จำนวน 5 คน นอกจากนั้นยังได้รวบรวมปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั้ง 5 แห่ง ทั้งนี้คณะวิจัยได้กำหนดพื้นที่และกลุ่มประชากรที่ศึกษาดังนี้

4.1.1 พื้นที่สำรวจ

การกำหนดพื้นที่สำรวจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พิจารณาจากเรือนจำ/ทัณฑสถานในพื้นที่ 4 ภาคที่มีสถิติของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจำนวนสูงสุดในแต่ละภาค เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ให้มีการกระจายของข้อมูลและกลุ่มประชากรเพื่อเปรียบเทียบถึงผลกระทบในแต่ละพื้นที่ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยพิจารณาจากสถิติของกองแผนงานสามารถคัดเลือก เรือนจำ/ทัณฑสถานจำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย

ภาค	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
ภาคกลาง	1. เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร	3,614	-	3,614
	2. ทัณฑสถานหญิงกลาง	-	1,897	1,897
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3. เรือนจำกลางนครราชสีมา	1,360	124	1,484
ภาคเหนือ	4. เรือนจำกลางเชียงราย	2,123	948	3,071
ภาคใต้	5. เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี	1,054	124	1,178
รวม		8,151	3,093	11,244

ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ (สำรวจ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547)

4.1.2 ประชากรในการศึกษา

ในส่วน of ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักโทษเด็ดขาด และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง ขณะที่ทำการศึกษาวิจัย ทั้งนี้โดยมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1.) กลุ่มนักโทษเด็ดขาด

จากการสำรวจจำนวนประชากรซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดของเรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายรวม 5 แห่ง มีจำนวนนักโทษเด็ดขาดจำนวนรวมทั้งสิ้น 11,244 คน (สำรวจ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547) ซึ่งคณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีจากทะเบียนรายตัว (รท.101) จำนวน 6,884 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ข้อจำกัด เป็นกลุ่มนักโทษเด็ดขาดที่กระทำผิดคดีเดียวและเรือนจำเป้าหมาย มีอำนาจในการควบคุมผู้กระทำผิดที่มีกำหนดโทษไม่สูง ซึ่งมีเพียงทัณฑสถานหญิงกลางแห่งเดียวที่มีอำนาจควบคุมตั้งแต่โทษเล็กน้อยไปจนถึงโทษประหารชีวิต

2.) กลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยคณะวิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ณ เรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี จำนวน 367 ชุด ประกอบด้วย

1. เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร	จำนวน	76	ชุด
2. ทัณฑสถานหญิงกลาง	จำนวน	157	ชุด
3. เรือนจำกลางเชียงราย	จำนวน	70	ชุด
4. เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี	จำนวน	42	ชุด
5. เรือนจำกลางนครราชสีมา	จำนวน	21	ชุด
รวม	จำนวน	367	ชุด

และดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลในเชิงลึกกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษา (Case Study) จำนวน 5 คน ในเรื่องสภาพชีวิตในเรือนจำ ผลกระทบของการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี บทเรียนที่ได้รับจากการถูกคุมขัง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ

การศึกษาเรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ระยะเวลาเฉลี่ยของการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละประเภทคดี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี)

ส่วนที่ 3 ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 6 กรณีศึกษา (Case Study)

ส่วนที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของเรือนจำ

ส่วนที่ 1 ระยะเวลาเฉลี่ยของการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละประเภทคดี

1.1 ตารางระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีจำแนกตามเพศและคดี

คดี	เพศ		ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี		ระยะเวลาโดยรวม
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ชาย	หญิง	
1. คดีอาชญากรรม	2,055	1,652	1ปี 5เดือน 22วัน	1ปี 9เดือน 18วัน	1ปี 7 เดือน 14 วัน
2. คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	2,159	63	5เดือน 28 วัน	1ปี 12วัน	5เดือน 17วัน
3. คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	340	70	1ปี 17วัน	2ปี 2เดือน 14วัน	1ปี 2เดือน 28วัน
4. คดีเกี่ยวกับเพศ	226	3	11เดือน 2วัน	2ปี 2เดือน 19วัน	11เดือน 9วัน
5. คดีอื่น ๆ (พรบ.คนเข้าเมือง, พรบ.อาวุธปืน เป็นต้น)	291	25	5เดือน 3วัน	1ปี 2เดือน 11วัน	5เดือน 25วัน
รวม	5,071	1,813	11เดือน 10วัน	1ปี 9เดือน 11วัน	1ปี 2เดือน

จากตารางที่ 1.1 เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมเพศหญิงจะมีระยะเวลาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดียาวนานกว่าเพศชายในทุกคดี ซึ่งคดีเกี่ยวกับเพศของเพศหญิงจะมีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 2 ปี 2 เดือน 19 วัน ส่วนในเพศชายคดีอาชญากรรมใช้เวลานานที่สุด เป็นเวลาเฉลี่ย 1 ปี 5 เดือน 25 วัน ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมในทุกประเภทคดีพบว่า เพศชายมีระยะเวลาเฉลี่ย 11 เดือน 10 วัน ในขณะที่เพศหญิงมีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 1 ปี 9 เดือน 11 วัน และโดยภาพรวมทั้งหญิงและชายเท่ากับ 1 ปี 2 เดือน

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงจะใช้เวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าเพศชาย ซึ่งน่าจะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ส่วนใหญ่เพศหญิงจะปฏิเสธในการกระทำผิดและต่อสู้คดีมากกว่าเพศชายที่จะตัดสินใจยอมรับสารภาพเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการต่อสู้คดี ซึ่งสิ่งดังกล่าวมีผลต่อคดีตรงที่การยอมรับสารภาพนั้นทำให้ศาลตัดสินคดีได้โดยเร็วและมีผลในการลดโทษลงกึ่งหนึ่ง

เมื่อรับสารภาพ แต่หากปฏิเสธสัจคดีซึ่งนอกจากจะใช้เวลาในการสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ นานแล้ว หากว่าสู้แล้วแพคดีศาลจะไม่ลดโทษให้เหมือนกรณีที่ได้รับสารภาพทำให้เพศหญิงมีระยะเวลาในการพิจารณาคดีและมีโทษสูงกว่าเพศชาย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี)

ตารางที่ 2.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	210	57.2
หญิง	157	42.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.1 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.2 เป็นเพศชาย และร้อยละ 42.8 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 2.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	158	43.1
26-35	99	27.0
36 – 45 ปี	66	18.0
46 – 55ปี	34	9.3
56 ปีขึ้นไป	10	2.7
รวม	367	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 43.1 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.0 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 18.0 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 9.3 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี ส่วนที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้น แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่ที่กระทำความผิดและถูกจับกุมจะเป็นกลุ่มที่มีอายุน้อยอยู่ในช่วงวัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

ตารางที่ 2.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	21	5.7
ประถมศึกษา	178	48.5
มัธยมศึกษา	141	38.4
อาชีวศึกษา/อนุปริญญา	15	4.1
ปริญญาตรีขึ้นไป	12	3.3
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.3 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.5 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 38.4 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 5.7 ไม่ได้รับการศึกษา ส่วนในระดับอนุปริญญาถึงระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีร้อยละ 4.1 และ 3.3 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยเพียงระดับประถมและมัธยมศึกษาเท่านั้น

ตารางที่ 2.4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	121	33.0
สมรส	187	51.0
หม้าย(คู่สมรสเสียชีวิต)	13	3.5
หย่าร้าง	46	12.5
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.4 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.0 สมรสแล้ว รองลงมา ร้อยละ 33.0 ยังโสด และร้อยละ 12.5 หย่าร้าง มีเพียงร้อยละ 3.5 ที่เป็นหม้าย แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีครอบครัวแล้วซึ่งต้องมีการรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัวสูงกว่ากลุ่มอื่น

ตารางที่ 2.5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ

อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
กำลังศึกษา/ว่างงาน	40	10.9
เกษตรกร	38	10.4
รับจ้างทั่วไป	182	49.6
ค้าขาย	62	16.9
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	2.5
ธุรกิจส่วนตัว	21	5.7
อื่นๆ	15	4.1
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.5 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.6 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมา ร้อยละ 16.9 มีอาชีพค้าขาย ส่วนกลุ่มที่ว่างงานและเกษตรกรมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 10.9 และ 10.4 ส่วนกลุ่มที่รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ มีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้น แสดงว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนและเป็นงานที่ไม่ค่อยมีความมั่นคงและมีปัญหาทางการเงินเนื่องจากรายได้น้อย

ตารางที่ 2.6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	47	12.8
ต่ำกว่า 5,000 บาท / เดือน	134	36.5
5,001-10,000บาท / เดือน	118	32.2
10,001-15,000บาท / เดือน	32	8.7
สูงกว่า 15,001 บาท / เดือน	33	9.0
ไม่ตอบ	3	0.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.6 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.5 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำว่า 5,000 บาท รองลงมาร้อยละ 32.2 มีรายได้ 5,001-10,000บาทต่อเดือน และกลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีร้อยละ 12.8 ที่ว่างงานหรือกำลังศึกษาอยู่ ส่วนกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 17.7 เท่านั้น ประชากรส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจน

ตารางที่ 2.7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภาระหนี้สิน

ภาระหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
มี	257	70.0
ไม่มี	110	30.0
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.7 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.0 มีภาระหนี้สิน และร้อยละ 30.0 ไม่มีภาระหนี้สินแสดงว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางการเงินในครอบครัว

ตารางที่ 2.8

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภาระรับผิดชอบในครอบครัว

ภาระรับผิดชอบในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
มี	283	77.1
ไม่มี	84	22.9
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.8 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ถึงร้อยละ 77.1 ส่วนกลุ่มที่ไม่มีนั้น มีร้อยละ 22.9 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพโสด

ตารางที่ 2.9

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพและปริมณฑล	94	25.6
ภาคกลาง	34	9.3
ภาคเหนือ	111	30.2
ภาคใต้	41	11.2
ภาคตะวันออก	8	2.2
ภาคตะวันตก	5	1.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	20.2
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.9 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.2 มีภูมิลำเนาเป็นคนภาคเหนือ รองลงมาร้อยละ 25.6 มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล ร้อยละ 20.2 อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 11.2 อยู่ภาคใต้ ภาคกลาง ร้อยละ 9.3 ส่วนภาคตะวันออกและภาคตะวันตกมีเพียงร้อยละ 2.2 และ 1.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.10

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามประเภทคดี

ประเภทคดี	จำนวน	ร้อยละ
คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	77	21.0
คดีอาชญากรรม	199	54.2
คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	50	13.7
คดีทางเพศ	19	5.2
อื่น ๆ	22	6.0
(พรบ.อาวุธปืน, บุกรุก, พรบ.คนเข้าเมือง)		
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.10 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.2 กระทบคิดในคดียาเสพติด รองลงมาร้อยละ 21.0 กระทบคิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 13.7 คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ส่วนในคดีอื่น ๆ เช่น คดีพบบ.อาวุธปืน , พบบ.คนต่างด้าว,ปลอมแปลงเอกสาร ฯลฯ มีร้อยละ 6.0 ส่วนคดีทางเพศมีเพียงร้อยละ 5.2

ตารางที่ 2.11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการต่อสู้คดี

การต่อสู้คดี	จำนวน	ร้อยละ
ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	42.2
ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	16.9
ไม่ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพ	150	40.9
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.11 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.2 ต่อสู้คดีและหาทนายเอง และอีกส่วนหนึ่งร้อยละ 40.9 ไม่ต่อสู้คดีเนื่องจากรับสารภาพ ส่วนกลุ่มที่ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงมีร้อยละ 16.9 แสดงให้เห็นว่ามีผู้ที่ปฏิเสธข้อกล่าวหาและต่อสู้คดีในจำนวนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มที่ยอมรับสารภาพ

ตารางที่ 2.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการประกันตัว

การประกันตัว	จำนวน	ร้อยละ
ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	30.2
ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกัน	143	39.0
รับสารภาพ	103	28.1
ไม่ทราบเรื่องการประกันตัว	9	2.5
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.12 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.0 ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกันตัว รองลงมาร้อยละ 30.2 ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัว ร้อยละ 28.1 รับสารภาพ มีเพียงร้อยละ 2.5 ไม่ทราบเรื่องการประกันตัว แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและไม่มีหลักทรัพย์ในการประกันตัวเพื่อต่อสู้คดีจึงต้องถูกคุมขังในเรือนจำระหว่างพิจารณาคดี

ตารางที่ 2.13

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การถูกคุมขังระหว่าง	จำนวน	ร้อยละ
ระหว่างสอบสวน	62	16.9
ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	29.1
ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	54.0
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.13 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.5 ถูกควบคุมตัวอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ – ฎีกา รองลงมา ร้อยละ 28.3 อยู่ในระหว่างพิจารณา-ไต่สวน และร้อยละ 16.6 อยู่ในระหว่างสอบสวน

ตารางที่ 2.14

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามระยะเวลาในการถูกคุมขังในเรือนจำ

ระยะเวลาในการถูกคุมขัง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	202	55.0
1-3 ปี	115	31.3
มากกว่า 3 ปี	50	13.7
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.14 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในเรือนจำน้อยกว่า 1 ปีร้อยละ 55.0 รองลงมาร้อยละ 31.3 ถูกคุมขังอยู่ในระหว่างพิจารณาคดี ระหว่าง 1-3 ปี และร้อยละ 13.7 ถูกคุมขังเกินกว่า 3 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 2.15

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตามการยอมรับการกระทำผิด

การยอมรับการกระทำผิด	จำนวน	ร้อยละ
ยอมรับ	210	57.2
ปฏิเสธ	157	42.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 2.15 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.2 ยอมรับสารภาพในการกระทำผิด และร้อยละ 42.8 ปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำผิด แสดงให้เห็นว่าระบบการสืบสวนสอบสวนและการจับกุมต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดการจับผิดตัวหรือเกิดแพะรับบาปขึ้น

โดยสรุปข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรมีสัดส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และมีครอบครัวแล้ว โดยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รายได้โดยประมาณจะต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่จะมีภาระหนี้สินเนื่องจากมีภาระรับผิดชอบในครอบครัว มีภูมิลำเนาทางภาคเหนือสูงที่สุดและรองลงมาคือในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

ในส่วนของคนนั้นจะกระทำผิดในคดีอาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น และจะต่อสู้คดีโดยหาทนายเองหรือรับสารภาพโดยไม่ต่อสู้คดีใกล้เคียงกัน แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีหลักทรัพย์ในการประกันตัวจึงต้องถูกคุมขังในเรือนจำ โดยเป็นกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาสูงกว่ากลุ่มอื่นทำให้มีระยะเวลาในการอยู่ในเรือนจำนานแต่โดยรวมแล้วยังอยู่ในเรือนจำน้อยกว่า 1 ปี และจะยอมรับสารภาพในการกระทำผิด

ส่วนที่ 3 ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี ผู้ศึกษาได้กำหนดเป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆ อันได้แก่

3.1 ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องขัง

- ด้านการควบคุม
- ด้านสภาพร่างกาย
- ด้านสภาพจิตใจ
- ด้านสิทธิประโยชน์

3.2 ผลกระทบต่อครอบครัวผู้ต้องขัง

- ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว
- ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ
- ด้านการยอมรับจากสังคม

ตารางที่ 3.1

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่ตัวผู้ต้องขังในด้านการควบคุม

ด้านการควบคุม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำด้วยความเสมอภาค	21 (5.7)	90 (24.5)	246 (67.0)	9 (2.5)	1 (0.3)	3.32	.63	ปานกลาง
2. ท่านถูกควบคุมตัวปะปนกับนักโทษเด็ดขาด	18 (4.9)	118 (32.2)	142 (38.7)	55 (15.0)	29 (7.9)	3.11	.99	ปานกลาง
3. เรือนจำควรมีการแยกควบคุมผู้ต้องขังระหว่างกับนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน	53 (14.4)	113 (30.8)	108 (29.4)	67 (18.3)	26 (7.1)	3.27	1.13	ปานกลาง
4. การถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาหรือประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว	199 (54.2)	131 (35.7)	22 (6.0)	10 (2.7)	5 (1.4)	4.38	.82	มากที่สุด
5. ในการถูกควบคุมไปศาลเพื่อพิจารณาคดีต้องสวมเครื่องแต่งกายของทางเรือนจำซึ่งทำให้รู้สึกอับอาย	62 (16.9)	93 (25.3)	113 (30.8)	60 (16.3)	39 (10.6)	3.21	1.21	ปานกลาง

$\bar{X} = 3.46$ S.D. = .51

ด้านการควบคุม

ในด้านผลกระทบด้านการควบคุมในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี มีประเด็นในเรื่องความเสมอภาคในการได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำ การถูกควบคุมตัวรวมกับนักโทษเด็ดขาด การแยกควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาด การขาดโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพ และการสวมเครื่องแต่งกายนักโทษขณะไปศาล ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ความเสมอภาคในการได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ร้อยละ 67.0 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.5 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 5.7 อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 2.5 และ 0.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.32 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับการปฏิบัติด้วยความเสมอภาคอยู่ในระดับปานกลางเกินไป ทางระดับมากเนื่องจากผู้ต้องขังทุกคนได้รับการปฏิบัติด้วยความเท่าเทียมกัน และเรือนจำมีกฎระเบียบให้ผู้ต้องขังทุกคนปฏิบัติเหมือนกัน หากมีการละเมิดก็จะถูกลงโทษเหมือนกันทุกคน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ

การถูกควบคุมตัวปะปนกับนักโทษเด็ดขาด ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.7 เห็นว่าปะปนกันอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.2 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 15.0 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 7.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.11 เนื่องจากข้อจำกัดของสถานที่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน และจำนวนผู้ต้องขังซึ่งมีจำนวนมากทำให้การแยกควบคุมเป็นไปได้ยาก จึงต้องมีการควบคุมปะปนกันบ้างแต่ส่วนใหญ่แล้วในแดนแรกรับจะเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งหมด

ความคิดเห็นในประเด็นเรื่องควรมีการแยกควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาด พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.8 เห็นว่าควรแยกอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.4 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 14.4 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.27 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการแยกควบคุมผู้ต้องขังระหว่างและนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน เพราะส่วนใหญ่ นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในเรือนจำมาก่อนเป็นระยะเวลานานจะมีพฤติกรรมที่สร้างอิทธิพลและแสดง ความเหนือกว่าผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่ เช่น พื้นที่นอนจะต้องกว้างกว่า ต้องเชื่อฟังคำสั่งของผู้ที่อยู่มาก่อน ฯลฯ และทำให้สะดวกในการควบคุมสำหรับนักโทษเด็ดขาดที่ไม่ต้องเดินทางไปศาล แต่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดียังต้องเดินทางไปศาลถ้าแยกควบคุมสองกลุ่มนี้ก็จะสะดวกกับทางเรือนจำมากขึ้น ทั้งการตรวจนับยอดผู้ต้องขัง หรือการตรวจค้น

การขาดโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพในขณะที่ถูกควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดี พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.2 เห็นว่าทำให้ขาดโอกาสอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 35.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 6.0 ,2.7 และ 1.4 อยู่ในระดับปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.38 ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าไม่สามารถ ทำหน้าที่ในการเป็นหัวหน้าครอบครัวซึ่งคอยดูแลสมาชิกในครอบครัวเพราะการถูกคุมขังทำให้

ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวและยังต้องกลายเป็นภาระที่ครอบครัวต้องมาดูแลเยี่ยมเยียน

ความรู้สึกอับอายในการสวมเครื่องแต่งกายนักโทษขณะไปศาล พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.8 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.3 อยู่ในระดับมาก ส่วนในระดับมากที่สุดและระดับน้อยมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 16.9 และ 16.3 ส่วนในระดับน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 10.6 ค่าโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.21 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าความรู้สึกอับอายในการสวมเครื่องแต่งกายนักโทษขณะไป เนื่องจากไม่เคยคิดว่าตัวเองจะต้องมาอยู่ในสภาพเช่นนี้ ต้องกลายเป็นนักโทษที่มีความแตกต่างจากการอยู่ภายนอกโดยสิ้นเชิงแต่ในส่วนที่ไม่รู้สึกอายนั้น เนื่องจากยอมรับในการกระทำผิดของตนเอง และสำนึกในสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไปการเดินทางไปศาลนั้น ไม่ได้พบเจอใคร มีเพียงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการควบคุมต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลกระทบด้านการควบคุม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการขาดโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$)

ตารางที่ 3.2

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่องานด้านสภาพร่างกาย

ด้านสภาพร่างกาย	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. ท่านประสบปัญหาด้านสุขภาพร่างกายหลังจากเข้ามาอยู่ในเรือนจำ	26 (7.1)	79 (21.5)	103 (28.1)	102 (27.8)	57 (15.5)	2.76	1.16	ปานกลาง
7. ท่านได้รับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอและมีประโยชน์ในการบำรุงสุขภาพร่างกาย	14 (3.8)	90 (24.5)	197 (53.7)	53 (14.4)	13 (3.5)	3.10	.82	ปานกลาง
8. ท่านมีโอกาสได้ออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกับผู้ต้องขังอื่น ๆ อยู่เสมอ	26 (7.1)	134 (36.5)	142 (38.7)	47 (12.8)	18 (12.8)	3.28 (4.9)	.94	ปานกลาง
9. ท่านพักอาศัยในเรือนนอนที่สะอาดมีอากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างเพียงพอ	22 (6.0)	127 (34.6)	173 (47.1)	32 (8.7)	13 (3.5)	3.30	.84	ปานกลาง
10. ท่านพักอาศัยในเรือนนอนที่มีพื้นที่นอนแออัด	44 (12.0)	142 (38.7)	128 (34.9)	41 (11.2)	12 (3.3)	3.44	.95	มาก
11. เรือนจำได้จัดหาผ้าสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำความสะดวกสบายตามสมควร	17 (4.6)	95 (25.9)	189 (51.5)	59 (16.1)	7 (1.9)	3.15	.81	ปานกลาง
12. เรือนจำได้จัดที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ	17 (4.6)	106 (28.9)	171 (46.6)	63 (17.2)	10 (2.7)	3.15	.85	ปานกลาง
13. การรักษาพยาบาลในเรือนจำยังขาดแพทย์และยารักษาโรค	51 (13.9)	126 (34.3)	124 (33.8)	52 (14.2)	14 (3.8)	3.40	1.01	ปานกลาง

$\bar{X} = 3.20$ S.D = .39

ด้านสภาพร่างกาย

ในด้านผลกระทบต่อสภาพร่างกายในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี มีประเด็นในเรื่องปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย อาหารที่ได้รับจากเรือนจำ การออกกำลังกาย สภาพเรือนนอน การอุปโภคบริโภค และการรักษาพยาบาลในเรือนจำ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การประสบปัญหาสุขภาพร่างกายหลังจากเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ร้อยละ 28.1 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.8 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.5 อยู่ในระดับมาก ส่วนร้อยละ 15.5 และ 7.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 2.76 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกควบคุมตัวระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำมีผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพร่างกายบ้างเท่านั้น เนื่องจากทางเรือนจำ/ทัณฑสถานมีการให้ผู้ต้องขังออกกำลังกายอยู่เป็นประจำจึงไม่ค่อยมีปัญหา นอกจากนี้ในบางครั้งเมื่อมีคนป่วยเป็นโรคติดต่อ ก็สามารถทำให้อัปเดตกันได้ง่ายเนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกันตลอด แต่ก็จะเป็นโรคที่ไม่ร้ายแรง เช่น โรคหวัด โรคผิวหนัง ฯลฯ

การได้รับประทานอาหารในปริมาณเพียงพอและมีประโยชน์ในการบำรุงสุขภาพร่างกาย ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.5 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.4 อยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับมากที่สุดและน้อยที่สุดมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 3.8 และร้อยละ 3.7 ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.10 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับประทานอาหารในปริมาณเพียงพอและมีประโยชน์ในการบำรุงสุขภาพร่างกายในระดับปานกลาง เนื่องจากทางเรือนจำ/ทัณฑสถานได้จัดสวัสดิการด้านอาหารไว้ให้ครบถ้วนทั้ง 3 มื้อ และมีคุณค่าทางอาหารครบทุกหมู่แต่การอยู่รวมกันจำนวนมากและมีพื้นฐานต่างกันย่อมมีทั้งคนที่เห็นว่าเหมาะสมและยังไม่เหมาะสม ซึ่งทางเรือนจำก็พยายามปรับเปลี่ยนเมนูอาหารให้หลากหลายขึ้นกว่าเดิม

ความคิดเห็นในประเด็นเรื่องการได้ออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกันพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.5 อยู่ในระดับมาก ส่วนในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 12.8 และ ร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.28 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการได้ออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางเพราะเรือนจำ/ทัณฑสถานมีกิจกรรมให้ผู้ต้องขังได้ทำร่วมกันตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำหรือกิจกรรมพิเศษในวันสำคัญต่าง ๆ

การพักอาศัยในเรือนนอนที่สะอาด อากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างเพียงพอ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.1 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 34.6 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 8.7 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 6.0 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 3.5 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.30 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเรื่อในการทำ ความสะอาดเรือนนอนทุกวัน ซึ่งในช่วงที่ต้องขึ้นเรือนนอนหลังจากทำภารกิจส่วนตัวเสร็จแล้ว บนเรือนนอนก็เปิดไฟให้ อย่างเพียงพอเพื่อที่ใครอยากจะเขียนจดหมาย หรืออ่านหนังสือก็ สามารถทำได้

ความแออัดของเรือนนอน พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.9 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับมากที่สุดมีร้อยละ 12.0 ระดับน้อยมีจำนวนร้อยละ 11.2 และ ร้อยละ 3.3 ส่วนในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.44 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าความแออัดของเรือนนอน อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากในอดีตเรือนนอนมีความแออัดมากเพราะผู้ต้องขังมีจำนวนมากแต่ปัจจุบันเมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนลดลงก็ทำให้ความแออัดลดลงซึ่งมีบ้างแต่ก็ไม่มากเหมือนก่อน

เรือนจำได้จัดหา น้ำสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำ ความสะอาดร่างกาย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.5 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.9 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.1 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 4.6 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 1.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.15 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าเรือนจำได้จัดหา น้ำสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำ ความสะอาดร่างกายในระดับปานกลางเพราะเรือนจำ/ทัณฑสถานจัดน้ำให้ใช้ในการอุปโภคอย่างเพียงพอ แต่ของใช้จำเป็นต้องจัดหาเอง เว้นแต่จะมีผู้มาบริจาคก็จะมีการจัดสรรให้ทุกคนเท่าเทียมกัน

เรือนจำได้จัดที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.9 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 17.2 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 4.6 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 2.7 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.15 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอ ถูกสุขลักษณะในระดับปานกลางเพราะที่อาบน้ำ และห้องสุขาที่ทางเรือนจำจัดไว้มีเพียงพอ และถูกสุขลักษณะพอสมควร ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีอยู่เป็นจำนวนมากก็ถือว่าเพียงพอและสะอาด

การขาดแพทย์และยารักษาโรคในการรักษาพยาบาล พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.3 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 33.8 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.2 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 13.9 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 3.8 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.40 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการขาดแพทย์และยารักษาโรคในการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากแพทย์ในเรือนจำมีเพียงหนึ่งคนหรือให้แพทย์จากภายนอกมาตรวจบ้างในบางครั้งส่วนยารักษาโรคก็จะให้ตามอาการแต่ส่วนใหญ่จะเป็นยาแก้ปวด พาราเซตามอน ซึ่งบางครั้งก็อยากให้ยารักษาโรคตามอาการจริงๆ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพร่างกายต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องความแออัดของเรือนนอนผู้ต้องขัง ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 3.3
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสภาพจิตใจ

ด้านสภาพจิตใจ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
14. ระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้รู้สึกเครียดและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของเรือนจำ	34 (9.3)	89 (24.3)	142 (38.7)	78 (21.3)	24 (6.5)	3.08	1.04	ปานกลาง
15. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคม	68 (18.5)	119 (32.4)	112 (30.5)	45 (12.3)	23 (6.3)	3.44	1.11	มาก
16. สังคมมักตีตราผู้ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ แม้ว่าศาลอาจจะยกฟ้องหรือไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด	112 (30.5)	132 (36.0)	91 (24.8)	25 (6.8)	7 (1.9)	3.86	.99	มาก
17. ท่านมีความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี	165 (45.0)	140 (38.1)	36 (9.8)	15 (4.1)	11 (3.0)	4.17	.97	มาก
18. เมื่อรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลจะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวมากกว่าระบายให้ผู้อื่นรับรู้	57 (15.5)	109 (29.7)	77 (21.0)	97 (26.4)	27 (7.4)	3.19	1.20	ปานกลาง
19. การได้พูดคุยปรึกษา กับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีความกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ	78 (21.3)	168 (45.8)	83 (22.6)	30 (8.2)	8 (2.2)	3.75	.95	มาก

$\bar{X} = 3.58$

S.D = .58

ด้านสภาพจิตใจ

ในด้านผลกระทบต่อสภาพจิตใจจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี มีประเด็นในเรื่องความเครียดกับการเข้าร่วมกิจกรรมของเรือนจำ ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ความคิดเรื่องการตีตราของสังคม ความกังวลในสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี การระบายความรู้สึก และการสร้างกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ความเครียดระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของทางเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ร้อยละ 38.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.3 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับน้อย ส่วนร้อยละ 9.3 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 6.5 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.08 แสดงให้เห็นว่าความเครียดระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของทางเรือนจำในระดับปานกลางโดยความเครียดส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในระยะแรกที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำเพราะยังเป็นช่วงในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำจึงทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่หลังจากปรับตัวได้ก็ไม่มีปัญหาอะไรและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนผู้ต้องขังซึ่งก็ช่วยให้หายเครียดได้ส่วนหนึ่ง

ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.4 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.5 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.5 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 12.3 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 6.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.44 ซึ่งผู้ต้องขังมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการถูกคุมขังในเรือนจำซึ่งมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดและความแตกต่างจากสังคมภายนอกที่เคยมีหน้าที่การงานมีความสามารถในการทำงานดูแลครอบครัว กลับต้องมาอยู่ในที่ที่ ขาดอิสรภาพและอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่จึงทำให้รู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่า

สังคมมักตีตราคนที่เคยผ่านการถูกคุมขังในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.5 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.8 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 6.8 และ ร้อยละ 1.9 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.86 ซึ่งผู้ต้องขังมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคมอยู่ในระดับมากเนื่องจากสังคมไทยมักจะมองผู้ต้องขังในเรือนจำว่าเป็นคนไม่ดี เป็นอาชญากรทั้งหมดโดยไม่ได้ทราบถึงสาเหตุในการกระทำหรือเจตนาต่าง ๆ ทำให้ภาพของผู้ที่เคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นภาพที่ลบในความคิดเห็นของคนทั่วไป รวมทั้งตัวผู้ต้องขังซึ่งก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็เคยมีความคิดแบบนี้เช่นเดียวกันจึงมองว่าสังคมยังมีการตีตราผู้ที่เคยติดคุก

ความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.0 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 38.1 อยู่ในระดับมาก มีเพียงร้อยละ 3.8 ,4.1 และ 3.0 อยู่ในระดับปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.17 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดีอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เคยเป็นหลักในครอบครัวทำให้กังวลว่าเมื่อไม่มีคนคอยดูแลแล้วครอบครัวจะมีสภาพเป็นอย่างไร จะลำบากแค่ไหนแล้วตนเองยังต้องให้ครอบครัวมา คอยดูแลซึ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลมากอีกทั้งการอยู่ระหว่างพิจารณาคดีซึ่งยังไม่ทราบถึงผลของคดีว่าจะตัดสินอย่างไร ทำให้ผู้ต้องขัง มีความวิตกกังวลว่าจะสามารถชนะคดีหรือไม่ หรือถ้าแพ้จะมีโทษหนักหรือไม่ เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยไม่ค่อยมีความรู้ทางกฎหมายจึงมีความรู้สึกกลัวตรงจุดนี้

เมื่อรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลจะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวมากกว่าระบายกับผู้อื่น ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.4 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.0 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 7.4 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.19 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวเมื่อเครียดในระดับปานกลางเนื่องจากในบางครั้งต้องการมีคนรับฟังปัญหามากกว่า

การได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.8 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 22.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 8.2 และ 2.2 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.75 ซึ่งการได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ เวลามีปัญหาและได้ระบายให้เพื่อนหรือเจ้าหน้าที่ฟังก็ทำให้รู้สึกสบายใจขึ้น และในบางครั้งก็มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพจิตใจต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพจิตใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ($\bar{X} = 4.17$)

ตารางที่ 3.4
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่ผู้ต้องขังในด้านสิทธิประโยชน์

ด้านสิทธิประโยชน์	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
20. การได้รับความคุ้มครองระหว่างอยู่ในเรือนจำไม่ให้ถูกปฏิบัติโดยใช้ความรุนแรง	67 (18.3)	162 (44.1)	95 (25.9)	18 (4.9)	25 (6.8)	3.62	1.05	มาก
21. การได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขัง รวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ	55 (15.0)	188 (51.2)	38 (26.7)	22 (6.0)	4 (1.1)	3.73	.82	มาก
22. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด	254 (69.2)	86 (23.4)	26 (7.1)	-	1 (0.3)	4.61	.64	มากที่สุด
23. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการลาออกไป เช่น ในกรณีที่สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่	224 (61.0)	96 (26.2)	26 (7.1)	9 (2.5)	12 (3.3)	4.39	.96	มากที่สุด
24. ท่านเห็นว่าไม่ควรใช้โซ่ตรวนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ	180 (49.0)	114 (31.1)	61 (16.6)	6 (1.6)	6 (1.6)	4.24	.90	มากที่สุด
25. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากเกินไป	53 (14.4)	80 (21.8)	124 (33.8)	90 (24.5)	20 (5.4)	3.15	1.11	ปานกลาง
26. เรือนจำให้สิทธิในการพบทนายเป็นการส่วนตัวในสถานที่เหมาะสม	81 (22.1)	170 (46.3)	105 (28.6)	8 (2.2)	3 (0.8)	3.86	.80	มาก

27. ท่านได้รับการพิจารณาดีจากศาล ด้วยความเร็ว ต่อเนื่อง และเป็น ธรรม	24 (6.5)	88 (24.0)	141 (38.4)	66 (18.0)	48 (13.1)	2.92	1.09	ปานกลาง
28. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการได้รับการ ศึกษาและฝึกวิชาชีพจากทางเรือนจำ	12 (3.3)	44 (12.0)	94 (25.6)	144 (39.2)	72 (19.9)	2.39	10.3	น้อย

$$\bar{X} = 3.66 \quad S.D = .33$$

ด้านสิทธิประโยชน์

ในด้านผลกระทบต่อการได้รับสิทธิประโยชน์ในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี มีประเด็นในเรื่อง การได้รับความคุ้มครองมิให้มีการใช้ความรุนแรงในเรือนจำ การได้รับแจ้งเรื่องระเบียบข้อบังคับจากเจ้าหน้าที่ การได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด การลากิจธุระ การใช้ชีวิตระหว่างอยู่ในเรือนจำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการพบทนาย

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การได้รับความคุ้มครองมิให้มีการใช้ความรุนแรงในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 44.1 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 245.9 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 6.8 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 4.9 อยู่ในระดับน้อย โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.62 ซึ่งการได้รับความคุ้มครองมิให้มีการใช้ความรุนแรงในเรือนจำอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเรือนจำมีกฎระเบียบให้ผู้ต้องขังยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ซึ่งถ้าหากผู้ใดละเมิดก็จะถูกลงโทษตามบทลงโทษที่กำหนดไว้โดยเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นหากมีการทะเลาะวิวาทก็จะถูกลงโทษเหมือนกันไม่มีการยกเว้น และเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถลงโทษรุนแรงกว่าบทลงโทษที่กำหนดไว้

การได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังรวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.2 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.0 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 6.0 อยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 1.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.73 ซึ่งการได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังรวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ อยู่ในระดับมากเนื่องจากเรือนจำมีการอบรมแรกรับให้กับผู้ต้องขังเข้าใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะมีการแนะนำเรื่องการใช้ชีวิตในเรือนจำ การปรับตัว รวมถึงถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังและวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ ให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับทราบ

ความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.2 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.4 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 0.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.61 ซึ่งการที่ผู้ต้องขังมีความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด อยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากอยากได้โอกาสในการใกล้ชิดกับครอบครัวมากกว่าการเยี่ยมแบบปกติ ซึ่งมีเวลาจำกัดและต้องการอยู่ใกล้ชิดกับคนในครอบครัวเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ซึ่งผู้ต้องขังระหว่าง ๆ มีความต้องการกำลังใจหรือการปรึกษาในเรื่องคดีซึ่งเป็นการดีถ้าสามารถให้สิทธิได้เท่าเทียมกัน

ความต้องการสิทธิในการลาภิจธุระจำเป็น ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.0 เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.2 อยู่ในระดับมาก ส่วนร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 3.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 2.5 อยู่ในระดับน้อย โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.39 ซึ่งผู้ต้องขังระหว่าง ๆ มีความต้องการสิทธิในการลาภิจธุระจำเป็นในระดับมากที่สุดเพราะบางครั้งอาจมีความจำเป็นบางอย่าง เช่น กรณีบิดา มารดาเสียชีวิต หรือการจัดการทรัพย์สินซึ่งยังไม่เรียบร้อย น่าจะสามารถลาออกไปจัดการธุระสำคัญได้ ซึ่งอาจพิจารณาตามความเหมาะสม เงื่อนไขต่าง ๆ และความสามารถของเรือนจำในการจัดเจ้าหน้าที่ในการควบคุมดูแล

การไม่ใช้โซเชียลมีเดียต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.0 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.1 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.6 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 1.6 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.24 ซึ่งความไม่ต้องการให้ใช้โซเชียลมีเดียต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการถูกควบคุมตัวในเรือนจำก็มีความปลอดภัยเพียงพอแล้ว ไม่สามารถหลบหนีได้ และการใส่โซ่ตรวนทำให้มีความลำบากในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

การถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.8 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.5 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.8 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.4 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 5.4 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.15 ซึ่งการถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากการได้รับสื่อต่าง ๆ ในเรือนจำทั้งทางหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์จะได้รับโดยผ่านการกลั่นกรองจากเจ้าหน้าที่เรือนจำให้ไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ซึ่งอาจมีการจำกัดข่าวที่รุนแรง เช่น การแหกหักหลบหนี แต่จะเป็นข่าวหรือละครทีวีทั่วไป ซึ่งจะมีเวลาช่วงกลางวันและตอนขึ้นเรือนนอนที่สามารถดูได้เท่านั้น

สิทธิในการพบทนายเป็นการส่วนตัวและสถานที่มีความเหมาะสม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.3 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 28.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.1 อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 2.2 และ 0.8 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.86 ซึ่งเงื่อนไขให้สิทธิในการพบทนายเป็นการส่วนตัวโดยสถานที่ที่จะจัดให้พูดคุยในห้องที่แยกต่างหากโดยไม่มีผู้อื่นรบกวนซึ่งเห็นว่ามีเหมาะสม

การพิจารณาคดีจากศาลมีความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.4 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 24.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 18.0 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 13.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 6.5 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.92 ซึ่งการพิจารณาคดีจากศาลมีความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม เนื่องจากในปัจจุบันศาลได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการพิจารณาคดีเป็นแบบต่อเนื่องซึ่งทำให้มีความรวดเร็วขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ด้วยคดีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังมีจำนวนมากทำให้การพิจารณาคดีแบบต่อเนื่องอาจทำให้คดีที่เข้ามาในลำดับหลังๆต้องรอการพิจารณาของคดีแรกให้เสร็จสิ้นก่อน

การถูกจำกัดสิทธิในการศึกษาและฝึกวิชาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.2 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 25.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 12.0 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 3.3 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเท่ากับ 2.39 แสดงว่าการถูกจำกัดสิทธิในการศึกษาและฝึกวิชาชีพอยู่ในระดับน้อยเนื่องจากเงื่อนไขให้สิทธิในการศึกษาและการฝึกวิชาชีพ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ ต้องขังว่าต้องการที่จะศึกษาหรือฝึกวิชาชีพอะไร แต่ในบางครั้งอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้ที่สามารถศึกษาหรือฝึกอบรม เพราะสถานที่หรือบุคลากรไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับมาก หมายถึงมีผลกระทบในด้านนี้น้อยโดยผู้ต้องขังได้รับสิทธิประโยชน์ในการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในสิทธิ การร้องทุกข์ การได้รับการศึกษาและฝึกวิชาชีพเป็นอย่างดี แต่ยังต้องการสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

ตารางที่ 3.5

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีของท่านด้วยดี	160 (43.6)	153 (41.7)	41 (11.2)	7 (1.9)	6 (1.6)	4.23	.84	มากที่สุด
2. ท่านได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อทางจดหมายจากครอบครัวและญาติมิตรอยู่เสมอ	87 (23.7)	130 (35.4)	78 (21.3)	45 (12.3)	27 (7.4)	3.55	1.18	มาก
3. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว	25 (6.8)	42 (11.4)	76 (20.7)	114 (31.1)	110 (30.0)	2.34	1.21	น้อย
4. . การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านกลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล	127 (34.6)	148 (40.3)	56 (15.3)	22 (6.0)	14 (3.8)	3.95	1.04	มาก
5. ท่านกังวลว่าเมื่อออกจากเรือนจำไปแล้ว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของท่านจะไม่เหมือนเดิม	63 (17.2)	58 (15.8)	85 (23.2)	94 (25.6)	67 (18.3)	2.88	1.34	ปานกลาง
6. ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับท่าน	12 (3.3)	21 (5.7)	69 (18.8)	149 (40.6)	116 (31.6)	2.08	1.01	น้อย

$\bar{X} = 3.17$

S.D = .57

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในด้านผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของผู้ต้องขัง มีประเด็นในเรื่อง ความเข้าใจและการให้กำลังใจในการต่อสู้คดีของครอบครัว การเยี่ยมและการติดต่อจากญาติ ความขัดแย้งภายในครอบครัว การเป็นภาระที่ครอบครัวต้องคอยดูแล ความกังวลเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว การยอมรับจากคนในครอบครัว

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ครอบครัวมีความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดี ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 43.6 เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 41.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 11.2 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนร้อยละ 1.9 และ 1.6 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.23 เนื่องจากครอบครัวมีความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีอยู่ในระครอบครัวของผู้ต้องขังมีความเข้าใจให้กำลังใจและไม่ซ้ำเติมในสิ่งที่เกิดขึ้น คอยช่วยเหลือในการต่อสู้คดีซึ่งทำให้รู้ว่าเมื่อมีปัญหาจะมีเพียงคนในครอบครัวเท่านั้นที่เข้าใจ

การได้รับการเยี่ยมและติดต่อจากญาติอย่างสม่ำเสมอ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 35.4 อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 23.7 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.3 อยู่ในระดับน้อยและระดับน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 7.4 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.55 ซึ่งการได้รับการเยี่ยมและติดต่อจากญาติอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก เพราะส่วนใหญ่ผู้ต้องขังที่มีญาติอยู่ไม่ไกลจากเรือนจำจะสามารถมาเยี่ยมได้เป็นประจำ แต่สำหรับญาติที่อยู่พื้นที่ห่างไกลอาจลำบากในการเดินทางและส่วนใหญ่ก็มีฐานะยากจนทำให้ไม่สามารถมาเยี่ยมได้อาจติดต่อทางจดหมายซึ่งประหยัดกว่า

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวเมื่อถูกคุมขังในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.1 และร้อยละ 30.0 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ส่วนร้อยละ 20.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.4 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 6.8 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเท่ากับ 2.34 ซึ่งการถูกคุมขังในเรือนจำทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว อยู่ในระดับน้อยเนื่องจากครอบครัวในสังคมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความเข้าใจจากสมาชิกใน ครอบครัวทำให้ไม่ปัญหาภายในครอบครัว

การเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.3 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 15.3 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 6.0 และ 3.8 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.95 แสดงว่าการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้สึกว่าเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล เนื่องจากผู้ต้อง

ข้างส่วนใหญ่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องคอยดูแลสมาชิกในครอบครัวเมื่อไม่สามารถทำหน้าที่ได้จึงรู้สึกว่ามันกลายเป็นภาระของครอบครัว

ความกังวลว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะไม่เหมือนเดิม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.6 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนร้อยละ 17.2 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 15.8 อยู่ในระดับมาก โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 2.88 แสดงว่าความกังวลว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะไม่เหมือนเดิมอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากครอบครัวให้กำลังใจมาโดยตลอดจึงไม่กลัวว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะ บิคารมารดาซึ่งให้อภัยอยู่แล้วแต่ในบางกรณีที่เป็นสามีภรรยา อาจมีความกังวลว่าจะมีครอบครัวใหม่เพราะความห่างเหินและไม่มีคนคอยดูแล หรือบางครั้งไม่มีการติดต่อเยี่ยมเยียนก็จะทำให้วิตกกังวลบ้าง

ความคิดว่าครอบครัวจะไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.6 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 31.6 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 18.8 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 5.7 และ 3.3 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเท่ากับ 2.08 แสดงว่า ความคิดว่าครอบครัวจะไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับอยู่ในระดับน้อยเนื่องจากการให้อภัยจากคนในครอบครัวของสังคมไทยและเชื่อว่าครอบครัวที่เข้าใจและให้กำลังใจมาโดยตลอด ยินดีที่จะต้อนรับกลับไปสู่ครอบครัวเหมือนเดิม

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับปานกลาง โดยหมายถึงครอบครัวยังให้กำลังใจและยอมรับเป็นอย่างดี โดยประเด็นในเรื่องความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีจากครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$)

ตารางที่ 3.6
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อกบครัวในด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ เนื่องจากท่านเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว	144 (39.2)	112 (30.5)	53 (14.4)	31 (8.4)	27 (7.4)	3.85	1.23	มาก
8. ครอบครัวของท่านประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี	111 (30.2)	112 (30.5)	71 (19.3)	35 (9.5)	38 (10.4)	3.60	1.28	มาก
9. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น	61 (16.6)	118 (32.2)	83 (22.6)	55 (15.0)	50 (13.6)	3.23	1.27	ปานกลาง
10. ระบบงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนที่มีฐานะจนหรือรวยเท่าเทียมกัน	23 (6.3)	59 (16.1)	126 (34.3)	77 (21.0)	82 (22.3)	2.62	1.17	ปานกลาง
11. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้คนในครอบครัวทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว	116 (31.6)	161 (43.9)	42 (11.4)	27 (7.4)	21 (5.7)	3.88	1.10	มาก

$\bar{X} = 3.44$ S.D = .75

ด้านเศรษฐกิจ

ในด้านผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของผู้ต้องขัง มีประเด็นในเรื่องการขาดรายได้ของครอบครัว การหาเงินเพื่อใช้ต่อสู้คดี การมีภาระหนี้สินในครอบครัวเพิ่มขึ้น การให้ความเป็นธรรมกับคนจนหรือคนรวย คนในครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 39.2 เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 30.5 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.4 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนร้อยละ 8.4 และ 7.4 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.85 ซึ่งการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ในระดับมาก เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว เมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้หลักไป

ครอบครัวประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 30.5 และ 30.2 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 19.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.5 และร้อยละ 10.4 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.60 ซึ่งครอบครัวประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดีในระดับมากเนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่ต้องสู้คดีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่การยื่นหลักทรัพย์ขอประกันตัวซึ่งมีมูลค่าสูงตามแต่ศาลจะพิจารณาว่าจะให้ประกันในวงเงินจำนวนเท่าไร รวมทั้งการจ้างทนายความ ซึ่งต้องสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมาก

ครอบครัวต้องมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 32.2 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 22.6 อยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 16.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 15 และ 13.6 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.60 ซึ่งครอบครัวต้องมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้นจากการที่ผู้ต้องขังต้องโทษจำคุกอยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจน การสูญเสียเงินไปในการต่อสู้คดีทำให้ต้องเป็นหนี้สินเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีและใช้จ่ายในครอบครัวเนื่องจากขาดผู้ที่เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว

ระบบงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนที่มิฐานะจนหรือรายเท่าเทียมกัน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 34.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.0 และ 22.3 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ส่วนร้อยละ 16.1 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 6.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.23 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนที่มิฐานะจนหรือรายเท่าเทียมกันอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากผู้ต้องขังที่มีฐานะยากจนนั้นไม่สามารถประกันตัวออกไปสู้คดีภายนอกเรือนจำ ได้ทั้งที่ศาลให้สิทธิ

ในการประกันตัวแต่ไม่มีหลักทรัพย์เพราะต้องใช้หลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง หรือคนที่มีความดีสามารถ
จ้างทนายส่วนตัว แต่ถ้าไม่มีเงินก็จำเป็นต้องใช้ทนายศาลซึ่งอาจมีภารกิจมากอยู่แล้ว จึงมองว่าใน
กระบวนการบางส่วนยังไม่เอื้อต่อคนที่มีความยากจน

ครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 43.9 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 31.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 11.4 อยู่ใน
ระดับปานกลาง ร้อยละ 7.4 และร้อยละ 5.7 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่า
เฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ซึ่งครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำในระดับมาก
เนื่องจากครอบครัวขาดหัวหน้าหรือหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัว
อื่นๆ เช่น ภรรยา บิดามารดา ของผู้ต้องขังต้องทำงานเพื่อหารายได้เพิ่มเติมและในบางกรณีบุตรอาจ
ต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยทำงานหารายได้ในครอบครัว ฯลฯ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้อง
ขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุม
ขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้องขังอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นใน
เรื่องครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ตารางที่ 3.7
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อครอบครัวในด้านการยอมรับจากสังคม

ด้านการยอมรับจากสังคม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
12. สังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ รั้งเกียจและมองว่าเป็นคนจู้จุก	72 (19.6)	131 (35.7)	110 (30.0)	36 (9.8)	18 (4.9)	3.53	1.06	มาก
13. คนในครอบครัวต้องปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้านที่ท่านต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ	51 (13.9)	66 (18.0)	79 (21.5)	109 (29.7)	62 (16.9)	2.82	1.29	ปานกลาง
14. หากคนในชุมชนที่ท่านพักอาศัยทราบว่าท่านอยู่ในเรือนจำ คนในชุมชนจะมองครอบครัวของท่านไปในทางไม่ดีด้วย	68 (18.5)	105 (28.6)	83 (22.6)	80 (21.8)	31 (8.4)	3.26	1.23	ปานกลาง
15. หากออกจากเรือนจำไปแล้ว คิดว่าจะถูกผู้อื่นดูถูก และแสดงความรังเกียจ	46 (12.5)	105 (28.6)	117 (31.9)	69 (18.8)	30 (8.2)	3.18	1.12	ปานกลาง
16. หากออกจากเรือนจำไปแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้อีก	56 (15.3)	102 (27.8)	70 (19.1)	100 (27.2)	39 (10.6)	3.09	1.25	ปานกลาง
17. การเคยถูกคุมขังในเรือนจำจะเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ	97 (26.4)	125 (34.1)	67 (18.3)	52 (14.2)	26 (7.1)	3.58	1.21	มาก

$\bar{X} = 3.25$ S.D = .83

ด้านการยอมรับจากสังคม

ในด้านผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคมในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของผู้ต้องขัง มีประเด็นในเรื่องการให้โอกาสของสังคมต่อผู้ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ การปิดบังเรื่องการถูกจำคุก มุมมองของคนในชุมชนต่อครอบครัวผู้ต้องขัง การถูกผู้อื่นดูถูกหรือแสดงความรังเกียจ การกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือสถานที่ทำงานเดิมหลังพ้นโทษ การเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

สังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 35.5 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 30.0 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 9.8 และ 4.9 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.53 ซึ่งผู้ต้องขังเห็นว่าสังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมากเนื่องจากคนในสังคมส่วนมากยังมีมุมมองในภาพลบต่อผู้ต้องขังในเรือนจำว่าเป็นอาชญากรโดยไม่ได้พิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดว่าอาจเป็นไปโดยความประมาท หรือพลาดพลั้งทำให้ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับคนที่เคยติดคุก หรือไม่เชื่อว่าจะสามารถกลับตัวได้

คนในครอบครัวต้องปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้านที่ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 29.7 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.5 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 18.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุดและร้อยละ 13.9 อยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.82 เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนหนึ่งอยู่ในชุมชนต่างจังหวัดซึ่งเป็นสังคมที่มีความสนิทสนมกันหมดและเป็นที่รู้จักเมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก็ปิดบังได้ยาก หรือในกรณีที่สื่อเผยแพร่ข่าวก็ไม่สามารถปิดบังได้ซึ่งจะมีผลกระทบต่องานและครอบครัวโดยตรง บางรายต้องออกจากที่ทำงานหรือบุตรต้องย้ายโรงเรียน ฯลฯ ส่วนกลุ่มที่ปิดบังนั้นเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีหน้ามีตาในสังคมอาจไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ โดยเฉพาะการปิดบังบุตรไม่ให้รู้เพราะกลัวจะกระทบกระเทือนจิตใจ

หากคนในชุมชนทราบว่าสมาชิกในครอบครัวติดคุก จะมีมุมมองที่ไม่ดีต่อครอบครัวผู้ต้องขัง ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 28.6 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 22.6 อยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 21.8 อยู่ในระดับน้อย ส่วนร้อยละ 18.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 8.4 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.26 ซึ่งหากคนในชุมชนทราบว่าสมาชิกในครอบครัวติดคุก จะมีมุมมองที่ไม่ดีต่อครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ขึ้นอยู่กับลักษณะชุมชน ถ้าเป็นชุมชนในต่างจังหวัดจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะส่วนใหญ่จะมีความใกล้ชิดกัน และช่วยเหลือกัน แต่ปัญหานี้อาจเกิดในสังคมเมืองมากกว่าเพราะมีลักษณะต่างคนต่างอยู่เมื่อทราบว่าครอบครัวใดมี

สมาชิกในครอบครัวติดลูกก็จะมีภาพลบต่อบุคคลในครอบครัวด้วย เช่น ไม่อยากคบหาสมาคม การนิทาหรือเด็ก ๆ อาจมีการล้อเลียนกัน ฯลฯ

หากพ้นโทษไปแล้วคิดว่าจะถูกคนในสังคมดูถูกและรังเกียจ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 31.9 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.6 อยู่ในระดับมากและร้อยละ 18.8 อยู่ในระดับน้อย ส่วนร้อยละ 12.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 8.2 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.18 ซึ่งหากพ้นโทษไปแล้วคิดว่าจะถูกคนในสังคมดูถูกและรังเกียจ อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากพื้นฐานแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นต้องมีบ้างที่แสดงความรังเกียจหากทราบว่าเคยติดคุกมาก่อน เพราะก่อนที่ตนเองจะเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็เคยมีความรู้สึกเช่นนี้เหมือนกัน

หากพ้นโทษแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 27.8 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 27.2 อยู่ในระดับน้อยส่วนร้อยละ 19.1 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.3 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.6 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.09 ซึ่งเมื่อพ้นโทษแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้ เนื่องจากการยอมรับของสถานศึกษาและสถานที่ทำงานว่าเคยต้องโทษจำคุกและการยอมรับของเพื่อนที่เรียนหรือเพื่อนร่วมงานควรไปเริ่มต้นใหม่ในสถานที่ใหม่ดีกว่า แต่ส่วนที่ไม่มีปัญหานี้เนื่องจากประกอบอาชีพส่วนตัวซึ่งไม่จำเป็นต้องไปหางานทำเมื่อพ้นโทษแล้วก็สามารถกลับไปประกอบอาชีพเดิมได้

การเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 34.1 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.4 อยู่ในระดับมากที่สุดและร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนร้อยละ 14.2 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.58 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่า การเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำในระดับมาก เนื่องจากสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนส่วนใหญ่จะมีการตรวจสอบประวัติการกระทำผิดของผู้สมัคร ซึ่งทำให้ผู้ที่เคยต้องโทษขาดโอกาสในการประกอบอาชีพและเป็นอุปสรรคสำคัญในการหางานทำ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการยอมรับของสังคมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อการยอมรับจากสังคมต่อตัวผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นในเรื่องการเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ตารางที่ 4.1

**จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ความแตกต่างในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีและนักโทษเด็ดขาด**

การปฏิบัติของเรือนจำ/ทัณฑสถาน	จำนวน	ร้อยละ
แตกต่าง	63	17.2
ไม่แตกต่าง	304	82.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.8 เห็นว่าไม่มีความแตกต่างในการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี มีเพียงร้อยละ 17.2 เห็นว่าความแตกต่างกัน แสดงว่าการปฏิบัติของเรือนจำต่อผู้ต้องขังทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.2

**จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ความเหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี**

ความเหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	188	51.2
ควรปรับปรุง	179	48.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าประชากรมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันระหว่างกลุ่มที่เห็นว่าการปฏิบัติของเรือนจำต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมีความเหมาะสม ร้อยละ 51.2 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 48.8

ตารางที่ 4.3
จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ประเด็นที่ควรปรับปรุง

ประเด็นที่ควรปรับปรุง	จำนวน	ร้อยละ
ด้านอาหาร	95	31.6
ด้านการลงโทษเมื่อผิดวินัย	22	7.3
ด้านการรักษาพยาบาล	111	36.9
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	48	15.9
อื่น ๆ	25	8.3
รวม	301	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่าประชากรแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เรือนจำ/ทัณฑสถานควรปรับปรุงในการปฏิบัติด้านต่าง ๆ ดังนี้

อันดับที่ 1	ด้านการรักษาพยาบาล	ร้อยละ 36.9
อันดับที่ 2	ด้านอาหาร	ร้อยละ 31.6
อันดับที่ 3	ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ร้อยละ 15.9
อันดับที่ 4	อื่น ๆ	
เช่น การเยี่ยมญาติ การใส่โซ่ตรวน ร้อยละ 8.3		

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ต้องขังโดยรวมสามารถแยกเป็นด้าน ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการรักษาพยาบาล

- การเพิ่มการรักษาโรคในสถานพยาบาล
- การตรวจรักษาที่มีความละเอียดและเอาใจใส่
- การให้สิทธิในการพบแพทย์มากขึ้น
- การแยกผู้ต้องขังเจ็บป่วยออกจากผู้ต้องขังอื่นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคต่อผู้ต้องขังอื่น ๆ
- ให้จัดยารักษาโรคให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังป่วย
- ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลที่เร็วขึ้น โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยเวลากลางคืน
- อนุญาตให้ผู้ต้องขังป่วยเป็นโรคประจำตัว หรือป่วยร้ายแรงสามารถออกไปรักษาที่โรงพยาบาลภายนอกได้ และควรอนุญาตให้นำยาจากภายนอกเข้ามาในเรือนจำ

2. ด้านอาหาร

- ปรับปรุงเรื่องความสะดวก ปริมาณของอาหารให้พอเพียงกับความต้องการของแต่ละบุคคลและคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร
- การเพิ่มจุดบริการน้ำดื่ม
- การเพิ่มปริมาณโปรตีนจากเนื้อสัตว์ให้มากขึ้น
- ในเรือนจำแต่ละแห่งควรจัดอาหารทั้งที่เป็นอาหารประจำภาคและอาหารในภาคอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเนื่องจากในเรือนจำนั้นมิผู้ต้องขังที่มาจากหลากหลายพื้นที่

3. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

- การให้ข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้นทั้งทางสื่อหนังสือพิมพ์หรือทางโทรทัศน์
- เรือนจำควรให้ผู้ต้องขังรับทราบข่าวสารบ้านเมืองให้มากขึ้นไม่จำกัดมากจนเกินไปเนื่องจากการอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานทำให้ไม่ได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม

4. ด้านอื่น ๆ อันได้แก่

4.1 ด้านการอบรมให้ความรู้

- การจัดหาหนังสือที่มีประโยชน์ทางการวิชาการและหนังสืออ่านเล่นเพื่อเป็นการคลายเครียดของผู้ต้องขัง
- การให้นักจิตวิทยาเข้ามาช่วยในสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง
- การให้วิทยากรภายนอก เช่น หน่วยงาน เข้ามาให้คำปรึกษาเรื่องคดี เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขัง
- ต้องการให้เรือนจำเปิดการสอนในหลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถเลือกเรียนในหลักสูตรที่ต้องการได้
- ให้กรมราชทัณฑ์/เรือนจำ ช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ตกเป็นผู้ต้องหาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.2 ด้านสิทธิประโยชน์

- การปรับปรุงสิทธิในการเรียกร้องเรื่องการทำงาน
- ควรเพิ่มระยะเวลาในการติดต่อญาติทางโทรศัพท์
- การเพิ่มเวลาในการเยี่ยมญาติได้นานขึ้น
- การให้โอกาสในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด

- การให้สิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด เช่น การกำหนดชั้น การเยี่ยมญาติ ใกล้เคียง ฯลฯ
- การแยกขังหรือแยกเรือนนอนระหว่างนักโทษเด็ดขาดกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเนื่องจากนักโทษเด็ดขาดซึ่งอยู่มานานกว่าจะใช้สิทธิพลกับผู้ที่เข้ามาอยู่ภายหลัง
- การจัดกีฬาหรือกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้ต้องขัง
- การขยายที่อาบน้ำให้กว้างขวางขึ้นและมีระยะเวลานานขึ้น
- เรือนนอนมีสภาพเก่าและชำรุดควรซ่อมแซม มีมุ้งลวด
- การเพิ่มพื้นที่นอนในเรือนนอนเพื่อลดความแออัด

4.3 ด้านการดูแลจากเจ้าหน้าที่

- การมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง
- ความเสมอภาคในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในทุกด้าน
- มีการให้ออกกำลังกายมากขึ้น
- การปรับปรุงความสะอาดของพื้นที่แต่ละแดนและเรือนนอนรวมทั้งห้องน้ำ
- การลงโทษเมื่อผิดวินัยไม่ควรให้มีการลงเยี่ยมญาติ
- ความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
- ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการหารายได้ของผู้ต้องขัง

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยและการวิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยภูมิหลัง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ภูมิฐานะ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งต่อตัวผู้ต้องขังในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และต่อครอบครัวในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม
2. ปัจจัยทางคดี ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร ฐานความผิด การต่อสู้คดี การประกันตัว ขั้นตอนในการถูกคุมขัง ระยะเวลาในการถูกคุมขัง และการยอมรับในการกระทำ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งต่อตัวผู้ต้องขัง ในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และต่อครอบครัวในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปรากฏผลการทดสอบตามตารางที่ 5.1 – 5.9

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปรากฏผลการทดสอบตามตารางที่ 5.10 – 5.15

ตารางที่ 5.1

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีเพศต่างกัน

ผลกระทบ	เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ช	210	3.44	.52		
	ญ	157	3.49	.51		
รวม		362	3.46	.51	-.964	.336
2. ด้านร่างกาย	ช	210	3.17	.38		
	ญ	157	3.23	.40		
รวม		367	3.20	.39	-1.305	.193
3. ด้านจิตใจ	ช	210	3.47	.58		
	ญ	157	3.74	.54		
รวม		367	3.58	.58	-4.592	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ช	210	3.60	.33		
	ญ	157	3.73	.31		
รวม		367	3.66	.33	-3.722	.000*
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ช	210	3.07	.59		
	ญ	157	3.30	.52		
รวม		367	3.17	.57	-3.801	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ช	210	3.42	.77		
	ญ	157	3.46	.72		
รวม		367	3.44	.75	-.450	.653
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ช	210	3.16	.80		
	ญ	157	3.36	.86		
รวม		367	3.25	.83	-2.306	.022*

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของเพศที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าเพศหญิงจะมีผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในทุกด้านที่ปรากฏ ($P = .000^*$, $.000^*$, $.000^*$ และ $.022^*$ ตามลำดับ)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงเมื่อถูกควบคุมตัวในเรือนจำจะมีความอ่อนแอในด้านสภาพจิตใจมากกว่าและยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ไม่เท่าเพศชาย และผู้หญิงจะเป็นฝ่ายดูแลใกล้ชิดลูกมากกว่า ซึ่งเมื่อครอบครัวขาดแม่บ้านจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัว

ตารางที่ 5.2

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีอายุต่างกัน

ผลกระทบ	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ต่ำกว่า 25 ปี	154	3.46	.56		
	26-35 ปี	98	3.55	.42		
	36-45 ปี	66	3.40	.51		
	46-55 ปี	34	3.42	.54		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.20	.53		
รวม		362	3.46	.51	1.718	.145
2. ด้านร่างกาย	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.18	.40		
	26-35 ปี	99	3.19	.36		
	36-45 ปี	66	3.20	.41		
	46-55 ปี	34	3.22	.40		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.40	.28		
รวม		367	3.20	.39	.715	.582
3. ด้านจิตใจ	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.52	.57		
	26-35 ปี	99	3.74	.58		
	36-45 ปี	66	3.53	.61		
	46-55 ปี	34	3.59	.48		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.31	.57		
รวม		367	3.58	.58	3.079	.016*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.61	.34		
	26-35 ปี	99	3.74	.27		
	36-45 ปี	66	3.65	.33		
	46-55 ปี	34	3.65	.43		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.66	.32		
รวม		367	.33	.33	2.639	.034*

ผลกระทบ	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.13	.53		
	26-35 ปี	99	3.27	.60		
	36-45 ปี	66	3.16	.53		
	46-55 ปี	34	3.18	.73		
	56 ปีขึ้นไป	10	2.90	.46		
รวม		367	3.17	.57	1.513	.198
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.30	.78		
	26-35 ปี	99	3.57	.72		
	36-45 ปี	66	3.46	.62		
	46-55 ปี	34	3.70	.77		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.24	.89		
รวม		367	3.44	.75	3.49	.008*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.36	.75		
	26-35 ปี	99	3.27	.90		
	36-45 ปี	66	2.99	.81		
	46-55 ปี	34	3.35	.87		
	56 ปีขึ้นไป	10	2.61	.93		
รวม		367	3.25	.83	4.006	.003*

ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอายุที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านเศรษฐกิจในครอบครัวและด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปีมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปีขึ้นไป ($P = .016^*$)

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปีมีมากที่สุดและที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ($P = .034^*$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปีมีมากที่สุดและที่น้อยที่สุดคือกว่าที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไป ($P = .008^*$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปีมีมากที่สุด และที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไป ($P = .003^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีอายุ 26-35 ปีซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวส่วนใหญ่จึงมีผลทางด้านสภาพจิตใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปีซึ่งเป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเป็นช่วงวัยที่มีหน้าที่การงานมั่นคงและระยะเวลาการทำงานที่นานกว่ากลุ่มอื่นย่อมมีรายได้สูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เมื่อต้องถูกคุมขังในเรือนจำจึงมีผลต่อรายได้ของครอบครัวมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไปจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ น้อยกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ยาวนานกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นผู้สูงวัยซึ่งมีวุฒิภาวะทางอารมณ์มากกว่าและความมั่นคงในชีวิตสูงกว่าและหากมีบุตรก็จะอยู่ในช่วงวัยที่สามารถดูแลตัวเองได้แล้วจึงมีผลน้อยกว่าในทุกกลุ่ม

ตารางที่ 5.3

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่างกัน

ผลกระทบ	การศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่ได้ศึกษา	20	3.20	.49		
	ประถม	178	3.41	.50		
	มัธยม	138	3.54	.52		
	อาชีว/อนุ	15	3.49	.63		
	ป.ตรีขึ้นไป	11	3.81	.28		
รวม		362	3.46	.51	4.104	.003*
2. ด้านร่างกาย	ไม่ได้ศึกษา	21	3.24	.40		
	ประถม	178	3.24	.35		
	มัธยม	141	3.15	.42		
	อาชีว/อนุ	15	3.12	.44		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.25	.40		
รวม		367	3.20	.39	1.180	.319
3. ด้านจิตใจ	ไม่ได้ศึกษา	21	3.34	.51		
	ประถม	178	3.53	.58		
	มัธยม	141	3.66	.54		
	อาชีว/อนุ	15	3.71	.88		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.69	.56		
รวม		367	3.58	.58	2.089	.082
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่ได้ศึกษา	21	3.56	.46		
	ประถม	178	3.61	.32		
	มัธยม	141	3.69	.31		
	อาชีว/อนุ	15	3.80	.36		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.88	.32		
รวม		367	3.66	.33	3.607	.007*

ผลกระทบ	การศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่ได้ศึกษา	21	2.93	.63		
	ประถม	178	3.15	.55		
	มัธยม	141	3.23	.56		
	อาชีว/อนุ	15	3.20	.88		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.23	.38		
รวม		367	3.17	.57	1.435	.222
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่ได้ศึกษา	21	3.34	.73		
	ประถม	178	3.53	.69		
	มัธยม	141	3.34	.80		
	อาชีว/อนุ	15	3.25	.81		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.65	.82		
รวม		367	3.44	.75	1.740	.141
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่ได้ศึกษา	21	2.67	.64		
	ประถม	178	3.09	.84		
	มัธยม	141	3.46	.77		
	อาชีว/อนุ	15	3.61	.80		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.65	.74		
รวม		367	3.25	.83	8.218	.000*

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้าน การควบคุม ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา ($P = .003 *$)

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา ($P = .007 *$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา($P = .000^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีผลกระทบมากกว่าทุกกลุ่มในทุกด้าน เนื่องจากกลุ่มนี้มีการศึกษาสูงและทราบในเรื่องสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่การงานและมีหน้าที่ในสังคมซึ่งต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่จบการศึกษาในระดับที่น้อยกว่า ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบน้อยที่สุดในทุกด้าน

ตารางที่ 5.4

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีสถานภาพ ต่างกัน

ผลกระทบ	สถานภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	โสด	119	3.43	.56		
	สมรส	184	3.48	.50		
	หม้าย	13	3.26	.54		
	หย่าร้าง	46	3.52	.42		
รวม		362	3.46	.51	1.075	.360
2. ด้านร่างกาย	โสด	121	3.18	.40		
	สมรส	187	3.19	.38		
	หม้าย	13	3.23	.39		
	หย่าร้าง	46	3.24	.42		
รวม		367	3.20	.39	.275	.844
3. ด้านจิตใจ	โสด	121	3.50	.63		
	สมรส	187	3.61	.55		
	หม้าย	13	3.56	.59		
	หย่าร้าง	46	3.68	.53		
รวม		367	3.58	.58	1.477	.221
4. ด้านสิทธิประโยชน์	โสด	121	3.61	.34		
	สมรส	187	3.68	.33		
	หม้าย	13	3.70	.39		
	หย่าร้าง	46	3.67	.31		
รวม		367	3.66	.33	1.027	.381

ผลกระทบ	สถานภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	โสด	121	3.08	.58		
	สมรส	187	3.21	.57		
	หม้าย	13	3.24	.61		
	หย่าร้าง	46	3.25	.53		
รวม		367	3.17	.57	1.483	.219
ผลกระทบ	สถานภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	โสด	121	3.20	.81		
	สมรส	187	3.53	.71		
	หม้าย	13	3.49	.95		
	หย่าร้าง	46	3.65	.53		
รวม		367	3.44	.75	6.510	.000*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	โสด	121	3.26	.84		
	สมรส	187	3.24	.82		
	หม้าย	13	3.42	.75		
	หย่าร้าง	46	3.21	.91		
รวม		367	3.25	.83	.221	.882

ตารางที่ 5.4 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษสถานภาพสมรสกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่หย่าร้างมีผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่สมรสแล้ว กลุ่มที่เป็นหม้าย และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่ยังโสด ($P = .000^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่หย่าร้างซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องหาเลี้ยงชีพเพียงลำพังนั้น เมื่อต้องโทษจำคุกทำให้บุตรหรือสมาชิกในครอบครัวขาดหลักในการหารายได้ให้ครอบครัวจึงเกิดผลกระทบมากที่สุด ส่วนในกลุ่มที่สมรสแล้วมีผลกระทบรองลงมาเนื่องจากยังมีผู้ที่สามารถทำหน้าที่แทนได้ไม่ว่าจะเป็นสามีหรือภรรยา ส่วนกลุ่มที่ยังโสดนั้นไม่ได้มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวเหมือนกลุ่มอื่นจึงมีผลกระทบน้อยที่สุดในกลุ่ม

ตารางที่ 5.5

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน

ผลกระทบ	อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มี	40	3.58	.45		
	เกษตรกร	38	3.51	.50		
	รับจ้างทั่วไป	179	3.41	.51		
	ค้าขาย	61	3.44	.51		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	4.06	.28		
	ธุรกิจส่วนตัว	20	3.51	.41		
	อื่น ๆ	15	3.37	.76		
รวม		362	3.46	.51	2.645	.008*
2. ด้านร่างกาย	ไม่มี	40	3.19	.42		
	เกษตรกร	38	3.19	.34		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.21	.40		
	ค้าขาย	62	3.22	.37		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.15	.40		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.23	.39		
	อื่น ๆ	15	3.04	.46		
รวม		367	3.20	.39	.516	.796
3. ด้านจิตใจ	ไม่มี	40	3.69	.52		
	เกษตรกร	38	3.54	.54		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.52	.59		
	ค้าขาย	62	3.62	.60		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.85	.32		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.80	.54		
	อื่น ๆ	15	3.58	.71		
รวม		367	3.08	.58	1.455	.193

ผลกระทบ	อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มี	40	3.73	.29		
	เกษตรกร	38	3.56	.33		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.63	.33		
	ค้าขาย	62	3.68	.32		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.86	.37		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.68	.35		
	อื่น ๆ	15	3.77	.34		
รวม		367	3.66	.33	1.837	.091
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มี	40	3.28	.52		
	เกษตรกร	38	3.03	.55		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.06	.56		
	ค้าขาย	62	3.42	.56		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.48	.58		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.25	.57		
	อื่น ๆ	15	3.22	.57		
รวม		367	3.17	.57	4.293	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มี	40	2.96	.73		
	เกษตรกร	38	3.65	.57		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.44	.72		
	ค้าขาย	62	3.48	.84		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	4.04	.31		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.59	.72		
	อื่น ๆ	15	3.46	.79		
		367	3.44	.75	4.556	.000*

ผลกระทบ	อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มี	40	3.50	.69		
	เกษตรกร	38	2.96	.67		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.24	.80		
	ค้าขาย	62	3.17	.97		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.57	.86		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.27	.92		
	อื่น ๆ	15	3.47	1.02		
รวม		367	3.25	.83	1.901	.080

ตารางที่ 5.5 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนต้องโทษกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีอาชีพก่อนต้องโทษที่ต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความไม่มั่นคงในอาชีพมีน้อยที่สุด ($P = .008 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีน้อยที่สุด ($P = .000*$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีน้อยที่สุด ($P = .000*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เคยประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงที่สุดและมีเกียรติมีหน้าตาในสังคมทำให้ส่งผลกระทบในทุกด้าน ทั้งการต้องมาถูกควบคุมตัวในเรือนจำ การแยกจากครอบครัวและรายได้ที่ต้องขาดหายไป ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นมีผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้ให้กับครอบครัวอยู่แล้วหรืองานรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนตั้งแต่ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ประสบปัญหานี้อยู่แล้วจึงมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยกว่า

ตารางที่ 5.6

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่างกัน

ผลกระทบ	รายได้	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มีรายได้	47	3.55	.52		
	< 5,000/เดือน	133	3.39	.54		
	5,001-10,000/เดือน	117	3.49	.50		
	10,001-15,000/เดือน	31	3.49	.47		
	> 15,001/เดือน	32	3.52	.48		
รวม		361	3.46	.51	1.015	.409
2. ด้านร่างกาย	ไม่มีรายได้	47	3.21	.43		
	< 5,000/เดือน	134	3.23	.38		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.17	.35		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.19	.39		
	> 15,001/เดือน	33	3.18	.49		
รวม		365	3.20	.39	.321	.901
3. ด้านจิตใจ	ไม่มีรายได้	47	3.69	.51		
	< 5,000/เดือน	134	3.53	.60		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.61	.58		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.48	.60		
	> 15,001/เดือน	33	3.62	.59		
รวม		365	3.58	.58	.785	.561
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มีรายได้	47	3.74	.28		
	< 5,000/เดือน	134	3.64	.36		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.60	.28		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.67	.35		
	> 15,001/เดือน	33	3.79	.36		
รวม		365	3.66	.33	2.469	.032*

ผลกระทบ	รายได้	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มีรายได้	47	3.22	.52		
	< 5,000/เดือน	134	3.14	.56		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.17	.58		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.13	.59		
	> 15,001/เดือน	33	3.33	.65		
รวม		365	3.17	.57	.724	.606
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มีรายได้	47	3.02	.72		
	< 5,000/เดือน	134	3.46	.72		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.48	.73		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.55	.68		
	> 15,001/เดือน	33	3.78	.68		
รวม		365	3.44	.74	6.296	.000*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มีรายได้	47	3.45	.69		
	< 5,000/เดือน	134	3.15	.88		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.30	.79		
	10,001-15,000/เดือน	32	2.96	.85		
	> 15,001/เดือน	33	3.46	.87		
รวม		365	3.25	.83	2.198	.054

ตารางที่ 5.6 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ก่อนต้องโทษกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีรายได้ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสิทธิประโยชน์ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 15,001 บาทขึ้นไป/เดือนมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท/เดือนมีน้อยที่สุด ($P = .032 *$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 15,001 บาทขึ้นไป/เดือนมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่มีรายได้มีน้อยที่สุด ($P = .000*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในชนชั้นระดับกลางขึ้นไปในสังคมและเคยมีความเป็นอยู่ที่ดีในดำเนินชีวิตอยู่ในภายนอกเรือนจำเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในระบบเรือนจำซึ่งมีกฎระเบียบต่าง ๆ เข้มงวดและถูกจำกัดสิทธิในหลายประการทำให้มีผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น รวมทั้งในด้านเศรษฐกิจในครอบครัวที่ต้องสูญเสียรายได้ส่วนนี้ไปไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่มีรายได้นั้นมีผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวน้อยที่สุดเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวตั้งแต่อยู่ภายนอกเรือนจำจึงไม่มีผลมากนัก

ตารางที่ 5.7

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีภาระหนี้ต่างกัน

ผลกระทบ	ภาระหนี้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มี	253	3.43	.53		
	มี	108	3.52	.46		
รวม		361	3.46	.51	-1.512	.131
2. ด้านร่างกาย	ไม่มี	256	3.19	.39		
	มี	110	3.21	.38		
รวม		366	3.20	.39	-.413	.680
3. ด้านจิตใจ	ไม่มี	256	3.57	.61		
	มี	110	3.62	.51		
รวม		366	3.58	.58	-.867	.387
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มี	256	3.66	.33		
	มี	110	3.65	.34		
รวม		366	3.66	.33	-.266	.790
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มี	256	3.17	.59		
	มี	110	3.18	.54		
รวม		366	3.17	.57	-.233	.816
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มี	256	3.34	.77		
	มี	110	3.69	.60		
รวม		366	3.44	.77	-4.218	.000*

ผลกระทบ	ภาระหนี้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มี	256	3.23	.84		
	มี	110	3.30	.82		
รวม		366	3.25	.83	-.745	.457

ตารางที่ 5.7 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สินกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประเด็นเรื่องภาระหนี้สินที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน ($P = .000^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะทำให้มีปัญหาในด้านการเงินในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนและยังต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นทั้งในการต่อสู้คดี การที่ครอบครัวต้องขาดรายได้และยังต้องแบกรับภาระหนี้สินซึ่งต้องชดเชยทำให้เป็นการเพิ่มภาระมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5.8

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีภาระรับผิดชอบต่างกัน

ผลกระทบ	ภาระรับผิดชอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มี	82	3.39	.53		
	มี	279	3.49	.51		
รวม		361	3.46	.51	-1.438	.153
2. ด้านร่างกาย	ไม่มี	84	3.11	.32		
	มี	282	3.22	.40		
รวม		366	3.20	.39	-2.183	.030*
3. ด้านจิตใจ	ไม่มี	84	3.43	.58		
	มี	282	3.63	.57		
รวม		366	3.58	.58	-2.743	.007*

ผลกระทบ	ภาระรับผิดชอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มี	84	3.60	.36		
	มี	282	3.67	.32		
รวม		366	3.66	.33	-1.630	.104
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มี	84	3.12	.57		
	มี	282	3.19	.57		
รวม		366	3.17	.57	-1.059	.290
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มี	84	2.82	.77		
	มี	282	3.63	.63		
รวม		366	3.44	.75	-9.730	.000*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มี	84	3.10	.77		
	มี	282	3.29	.85		
รวม		366	3.25	.83	-1.894	.059

ตารางที่ 5.8 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาระรับผิดชอบในครอบครัวกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวที่ต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ($P = .030^*$, $.007^*$, $.000^*$ ตามลำดับ)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว คือผู้ที่ต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ภรรยาหรือบุตรย่อมมีความวิตกกังวลและความเครียดในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวภายนอกเมื่อครอบครัวต้องขาดตนเป็นหลักในการดูแลรับผิดชอบรวมทั้งปัญหาทางการเงินในครอบครัวซึ่งขาดรายได้และต้องมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีหรือการมาเยี่ยมเยียนตนเองที่ต้องถูกคุมขังในเรือนจำทำให้มีผลต่อสภาพจิตใจและความเครียดและวิตกกังวลนี้มีผลต่อสภาพร่างกายซึ่งทำให้มีโอกาสที่เจ็บป่วยได้ง่าย

ตารางที่ 5.9

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

ผลกระทบ	ภูมิลำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	92	3.50	.52		
	ภาคกลาง	34	3.45	.52		
	ภาคเหนือ	110	3.42	.47		
	ภาคใต้	41	3.49	.46		
	ภาคตะวันออก	8	3.65	.76		
	ภาคตะวันตก	5	3.56	.77		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72	3.43	.55		
รวม		362	3.46	.51	.459	.839
2. ด้านร่างกาย	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.20	.43		
	ภาคกลาง	34	3.36	.33		
	ภาคเหนือ	111	3.17	.37		
	ภาคใต้	41	3.03	.40		
	ภาคตะวันออก	8	3.31	.52		
	ภาคตะวันตก	5	3.20	.49		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.25	.33		
รวม		367	3.20	.39	2.810	.011*
3. ด้านจิตใจ	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.70	.59		
	ภาคกลาง	34	3.75	.43		
	ภาคเหนือ	111	3.51	.63		
	ภาคใต้	41	3.42	.51		
	ภาคตะวันออก	8	3.64	.89		
	ภาคตะวันตก	5	3.73	.65		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.55	.52		
รวม		367	3.58	.58	1.953	.072

ผลกระทบ	ภูมิสำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
4. ด้านสิทธิประโยชน์	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.72	.32		
	ภาคกลาง	34	3.78	.32		
	ภาคเหนือ	111	3.63	.35		
	ภาคใต้	41	3.56	.28		
	ภาคตะวันออก	8	3.62	.22		
	ภาคตะวันตก	5	3.71	.42		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.60	.34		
รวม		367	3.66	.33	2.373	.029*
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.34	.54		
	ภาคกลาง	34	3.24	.66		
	ภาคเหนือ	111	3.13	.62		
	ภาคใต้	41	3.04	.51		
	ภาคตะวันออก	8	3.29	.55		
	ภาคตะวันตก	5	3.26	.45		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.05	.50		
รวม		367	3.17	.57	2.566	.019*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.42	.73		
	ภาคกลาง	34	3.73	.56		
	ภาคเหนือ	111	3.36	.89		
	ภาคใต้	41	3.32	.58		
	ภาคตะวันออก	8	3.60	.62		
	ภาคตะวันตก	5	3.28	.60		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.51	.70		
รวม		367	3.44	.72	1.471	.187

ผลกระทบ	ภูมิสำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.46	.82		
	ภาคกลาง	34	3.17	.96		
	ภาคเหนือ	111	3.15	.87		
	ภาคใต้	41	2.99	.68		
	ภาคตะวันออก	8	3.14	.70		
	ภาคตะวันตก	5	3.60	.89		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.29	.77		
รวม		367	3.25	.83	2.236	.039

ตารางที่ 5.9 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสำเนา กับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีภูมิสำเนาต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพร่างกาย ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคกลางมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .011 *$)

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพและปริมณฑลมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .029 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพและปริมณฑลมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .019 *$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพและปริมณฑลมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .039 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคกลาง กรุงเทพและปริมณฑล จะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มที่มาจากภูมิสำเนาอื่น ๆ เนื่องจากสภาพสังคมเป็นลักษณะสังคมเมืองประกอบด้วยประชากรที่มีการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นทำให้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และความผูกพันกันระหว่างคนในชุมชนหรือสังคมจะไม่เหมือนกับในสังคมชนบททำให้มีลักษณะแข่งขันทางสังคมสูงและต่างคนต่างอยู่การยอมรับจากสังคมสำหรับผู้ต้องโทษในเรือนจำจึงไม่เหมือนกับสังคมชนบท รวมทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวและมีความแตกแยกในครอบครัวสูงจึงมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

และความเป็นอยู่ในสังคมเมืองซึ่งมีมลพิษสูงทำให้มีสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงเหมือนคนชนบทซึ่งไม่มีมลภาวะและต้องทำงานทางการเกษตรซึ่งมีสุขภาพแข็งแรงกว่า

ตารางที่ 5.10

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีฐานความผิดต่างกัน

ผลกระทบ	ฐานความผิด	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ทรัพย์สิน	74	3.50	.55		
	ยาเสพติด	199	3.50	.47		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.43	.57		
	เพศ	18	3.36	.51		
	อื่น ๆ	21	3.47	.48		
รวม		362	3.46	.51	1.735	.112
2. ด้านร่างกาย	ทรัพย์สิน	77	3.17	.40		
	ยาเสพติด	199	3.20	.40		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.18	.36		
	เพศ	19	3.21	.34		
	อื่น ๆ	22	3.42	.33		
รวม		367	3.20	.39	.413	.871
3. ด้านจิตใจ	ทรัพย์สิน	77	3.54	.56		
	ยาเสพติด	199	3.67	.56		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.32	.55		
	เพศ	19	3.60	.48		
	อื่น ๆ	22	3.48	.69		
รวม		367	3.58	.58	3.057	.006*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ทรัพย์สิน	77	3.59	.33		
	ยาเสพติด	199	3.70	.33		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.64	.31		
	เพศ	19	3.52	.28		
	อื่น ๆ	22	3.30	.29		
รวม		367	3.66	.33	2.662	.015*

ผลกระทบ	ฐานความผิด	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ทรัพย์	77	3.21	.50		
	ยาเสพติด	199	3.26	.57		
	ชีวิตและร่างกาย	50	2.85	.58		
	เพศ	19	3.11	.61		
	อื่น ๆ	22	3.28	.38		
รวม		367	3.17	.57	5.419	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ทรัพย์	77	3.45	.75		
	ยาเสพติด	199	3.46	.72		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.29	.84		
	เพศ	19	3.29	.86		
	อื่น ๆ	22	3.40	.62		
รวม		367	3.44	.75	.559	.763
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ทรัพย์	77	3.50	.75		
	ยาเสพติด	199	3.24	.86		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.00	.80		
	เพศ	19	3.18	.72		
	อื่น ๆ	22	3.54	.74		
รวม		367	3.25	.83	2.485	.023*

ตารางที่ 5.10 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีฐานความผิดต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดมีมากที่สุด และกลุ่มที่กระทำผิดในคดีอื่น ๆ มีน้อยที่สุด ($P = .015 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่ากลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดมีมากที่สุด และกลุ่มที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่กระทำผิดในคดีอื่น ๆ มีมากที่สุด และกลุ่มที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีน้อยที่สุด ($P = .023 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่กระทำผิดในคดีอาชญากรรมจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันรัฐเน้นให้มีการปราบปรามกระบวนการค้ายาเสพติดและผลักดันให้ผู้เสพเป็นกลุ่มผู้ป่วยที่ให้การบำบัดรักษา ดังนั้นส่วนใหญ่การจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งเข้ามาสู่ระบบเรือนจำจะเป็นกลุ่มที่กระทำผิดในข้อหาจำหน่ายซึ่งมีโทษสูง หรือมีจำนวนยาเสพติดในครอบครองจำนวนมาก เป็นผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนี เช่น การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังระหว่างฯ ที่ศาลชั้นต้นได้ตัดสินกำหนดโทษตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต และเรือนจำมีมาตรการในการป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำซึ่งจำเป็นต้องมีข้อจำกัดบางประการเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล เช่น การงดฝากสิ่งของจากญาติ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นอีกประการหนึ่งที่เป็นผลกระทบสำหรับผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมเนื่องจากคดีอาชญากรรมจะมีกระบวนการในการสืบพยานและใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าในคดีอื่น ๆ ทำให้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนในคดีอื่น ๆ เช่น คดีปลอมแปลงเอกสาร นื้อโกง จะเป็นคดีความที่ไม่ได้ถือเป็นคดีร้ายแรงแต่ลักษณะผู้กระทำผิดจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีการวางแผนการต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลในเรื่องของการยอมรับจากสังคมมากกว่า

ตารางที่ 5.11

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีการต่อสู้คดีต่างกัน

ผลกระทบ	การต่อสู้คดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	153	3.55	.48		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.52	.49		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้ทรัพยากร	147	3.35	.53		
รวม		362	3.46	.51	6.244	.002*
2. ด้านร่างกาย	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.20	.38		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.32	.37		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้ทรัพยากร	150	3.14	.39		
รวม		367	3.20	.39	4.674	.010*
3. ด้านจิตใจ	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.73	.56		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.69	.54		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้ทรัพยากร	150	3.39	.56		
รวม		367	3.58	.58	15.309	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.68	.32		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.69	.36		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้ทรัพยากร	150	3.62	.33		
รวม		367	3.66	.33	1.768	.172
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.28	.55		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.19	.65		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้ทรัพยากร	150	3.05	.54		
รวม		367	3.17	.57	6.124	.002*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.55	.71		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.55	.73		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้ทรัพยากร	150	3.27	.76		
รวม		367	3.44	.75	6.248	.002*

ผลกระทบ	การต่อสู้คดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.31	.86		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.30	.85		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพ	150	3.16	.80		
รวม		367	3.25	.83	1.416	.244

ตารางที่ 5.11 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการต่อสู้คดีกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการต่อสู้คดีต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .002 *$)

ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .010 *$)

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .002 *$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า ทั้งกลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองและกลุ่มที่ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงมีมากเท่ากัน ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .002 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือกลุ่มที่ต่อสู้คดีโดยหาทนายเองเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดและไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อต้องมีการต่อสู้คดีจึงได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความห่างไกลจากครอบครัวรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการต่อสู้คดี ซึ่งต่างจากกลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดซึ่งไม่มีภาระในค่าใช้จ่ายหรือความวิตกกังวลต่าง ๆ และยอมรับสภาพในสิ่งที่เกิดขึ้นได้

ตารางที่ 5.12

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีประเด็นเรื่องการประกันตัวต่างกัน

ผลกระทบ	การประกันตัว	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.57	.47		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	140	3.47	.53		
	รับสารภาพ	101	3.37	.52		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.08	.42		
รวม		361	3.46	.51	4.326	.005*
2. ด้านร่างกาย	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.18	.40		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.27	.38		
	รับสารภาพ	103	3.11	.38		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.12	.33		
รวม		366	3.20	.39	3.508	.016*
3. ด้านจิตใจ	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.72	.56		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.63	.59		
	รับสารภาพ	103	3.37	.54		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.55	.51		
รวม		366	3.58	.58	7.487	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.70	.34		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.66	.33		
	รับสารภาพ	103	3.61	.32		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.50	.38		
รวม		366	3.65	.33	2.086	.102
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.32	.53		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.12	.59		
	รับสารภาพ	103	3.09	.57		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	2.96	.56		
รวม		366	3.17	.57	3.894	.009*

ผลกระทบ	ฐานความผิด	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.46	.75		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.59	.70		
	รับสารภาพ	103	3.19	.76		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.40	.44		
รวม		366	3.43	.75	5.990	.001*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.22	.90		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.37	.82		
	รับสารภาพ	103	3.09	.77		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.27	.45		
รวม		366	3.24	.83	2.298	.077

ตารางที่ 5.12 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการประกันตัวกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการประกันตัวต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่องการประกันตัวมีน้อยที่สุด ($P = .005 *$)

ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ทราบเรื่องการประกันตัวมีน้อยที่สุด ($P = .016 *$)

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่องการประกันตัวมีน้อยที่สุด ($P = .009 *$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .001 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีผลมากในเรื่องของสภาพจิตใจ การควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัว เนื่องจากไม่ได้รับสิทธิในการขอประกันตัวด้วยเหตุผลในการพิจารณาจากศาล เช่น กรณีที่อาจมีผลต่อพยานหลักฐาน ความรุนแรงในการกระทำผิด ฯลฯ ทำให้มีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ความไม่พร้อม กับสภาพในการถูกควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ต้องแยกจากคนในครอบครัว ส่วนกลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวจะมีผลทางด้านการเงินในครอบครัวเนื่องจากส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนไม่สามารถหาหลักทรัพย์มาประกันตัวได้ ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะต่อสู้คดีภายนอกเรือนจำ และกลุ่มที่มีผลน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่องการประกันตัว และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบในสิทธิหรือกลัวที่จะต่อสู้คดีและกรณีที่เกิดการกระทำผิดจริงก็ยอมรับสภาพกับการกระทำผิดของตนเอง

ตารางที่ 5.13

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีช่วงระหว่างการพิจารณาคดีต่างกัน

ผลกระทบ	ช่วงในการพิจารณาคดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ระหว่างสอบสวน	62	3.22	.54		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.55	.54		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.49	.47		
รวม		367	3.46	.51	8.569	.000*
2. ด้านร่างกาย	ระหว่างสอบสวน	62	3.20	.35		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.23	.36		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.18	.41		
รวม		367	3.20	.39	.709	.493
3. ด้านจิตใจ	ระหว่างสอบสวน	62	3.40	.59		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.67	.56		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.60	.57		
รวม		367	3.58	.58	4.209	.016*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ระหว่างสอบสวน	62	3.63	.28		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.73	.33		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.62	.34		
รวม		367	3.65	.33	3.314	.037

ผลกระทบ	ช่วงในการพิจารณาคดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ระหว่างสอบสวน	62	2.99	.44		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.18	.60		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.23	.58		
รวม		367	3.17	.57	4.107	.017*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ระหว่างสอบสวน	62	3.35	.79		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.48	.81		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.44	.70		
รวม		367	3.44	.75	.590	.555
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ระหว่างสอบสวน	62	3.10	.82		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.35	.84		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.23	.83		
รวม		367	3.24	.83	1.784	.169

ตารางที่ 5.13 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างช่วงระหว่างการพิจารณาคดีกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีช่วงระหว่างการพิจารณาคดีที่ต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-ไต่สวนมีมากที่สุด และกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างการสอบสวนมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-ไต่สวนมีมากที่สุด และกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างการสอบสวนมีน้อยที่สุด ($P = .016 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างอุทธรณ์-ฎีกามีมากที่สุด และกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างการสอบสวนมีน้อยที่สุด ($P = .017 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-ไต่สวน ซึ่งเป็นช่วงที่ศาลประทับฟ้องและยังไม่ได้ทราบผลการพิจารณาจากศาลชั้นต้นทำให้เป็นระยะเวลาที่มีความวิตกกังวลสูง รวมทั้งการถูกควบคุมตัวในระยะแรกนั้นยังไม่สามารถปรับตัวได้ ส่วนกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาซึ่งทราบการตัดสินใจจากศาลชั้นต้นแล้วจะมีความวิตกกังวลน้อยกว่ารวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแต่จะมี

ความวิตกกังวลด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวแทนที่เนื่องจากการถูกคุมขังไปในระยะเวลานานขึ้น อาจได้รับการเยี่ยมจากญาติคนน้อยลงหรือความกังวลถึงสภาพความเป็นอยู่ภายนอกของครอบครัว

ตารางที่ 5.14

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีระยะเวลาในการถูกคุมขังในเรือนจำต่างกัน

ผลกระทบ	ระยะเวลาในการถูกคุมขัง	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	น้อยกว่า 1 ปี	216	3.44	.55		
	1-3 ปี	108	3.44	.46		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.64	.41		
รวม		362	3.46	.51	2.594	.076
2. ด้านร่างกาย	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.20	.39		
	1-3 ปี	108	3.16	.37		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.26	.44		
รวม		367	3.20	.39	.995	.371
3. ด้านจิตใจ	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.52	.57		
	1-3 ปี	108	3.60	.58		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.92	.50		
รวม		367	3.58	.58	8.313	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.66	.32		
	1-3 ปี	108	3.62	.35		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.72	.34		
รวม		367	3.66	.33	1.597	.204
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.07	.55		
	1-3 ปี	108	3.31	.59		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.37	.49		
รวม		367	3.17	.57	8.968	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.38	.77		
	1-3 ปี	108	3.54	.72		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.48	.67		
รวม		367	3.44	.75	1.865	.156

ผลกระทบ	การต่อสู้คดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.21	.83		
	1-3 ปี	108	3.28	.80		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.40	.93		
รวม		367	3.25	.83	.947	.389

ตารางที่ 5.14 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีที่มีระยะเวลามากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปีมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีที่มีระยะเวลามากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปีมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ายิ่งการพิจารณาคดีมีระยะเวลานานเท่าไรยิ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังและความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากความเครียดในผลของคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิจารณานานและการห่างเหินจากครอบครัว

ตารางที่ 5.15

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีการยอมรับในการกระทำผิดต่างกัน

ผลกระทบ	การยอมรับ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ยอมรับ	205	3.38	.53		
	ปฏิเสธ	156	3.57	.48		
รวม		361	3.46	.51	-3.668	.000*
2. ด้านร่างกาย	ยอมรับ	210	3.17	.39		
	ปฏิเสธ	156	3.24	.39		
รวม		366	3.20	.39	-1.540	.124
3. ด้านจิตใจ	ยอมรับ	210	3.45	.56		
	ปฏิเสธ	156	3.76	.56		
รวม		366	3.58	.58	-5.299	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ยอมรับ	210	3.64	.33		
	ปฏิเสธ	156	3.67	.33		
รวม		366	3.66	.33	-7.23	.470
5. ด้านความสัมพันธ์ใน ครอบครัว	ยอมรับ	210	3.09	.54		
	ปฏิเสธ	156	3.28	.60		
รวม		366	3.17	.57	-3.273	.001*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ยอมรับ	210	3.37	.75		
	ปฏิเสธ	156	3.53	.74		
รวม		366	3.44	.75	-2.075	.039*
7. ด้านการยอมรับจาก สังคม	ยอมรับ	210	3.19	.80		
	ปฏิเสธ	156	3.32	.87		
รวม		366	3.25	.83	-1.539	.125

ตารางที่ 5.15 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับในการกระทำผิดกับผลกระทบ
จากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัย
สำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการยอมรับใน

การกระทำผิดที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดจะมีผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพ ($P = .000^* , .001^* , .039^*$ ตามลำดับ)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดจะสามารถยอมรับสภาพในการถูกคุมขังในเรือนจำได้มากกว่า รวมทั้งไม่ต้องวิตกกังวลในการต่อสู้คดีซึ่งกลุ่มที่ปฏิเสธจะต้องมีทั้งค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีรวมทั้งความวิตกกังวลในเรื่องผลคดีจึงได้รับผลกระทบมากกว่า

ส่วน 6 กรณีศึกษา

จากการศึกษาถึงผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะวิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องของการดำเนินชีวิตในเรือนจำ การปรับตัวในระยะแรกที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ ผลกระทบในด้านต่าง ๆ บทเรียนที่ได้รับและความคาดหวังซึ่งในที่นี้ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังทั้งเพศชายและหญิงจำนวน 5 คน โดยสรุปจัดทำเป็นกรณีศึกษาที่ 1-5 ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1

ชื่อ – สกุล ข.ญ. น้ำผึ้ง (นามสมมติ)

ปัจจุบันอายุ 39 ปี

คดี กระทำผิดครั้งแรกในคดีลักทรัพย์ ครั้งนี้เป็นการกระทำผิดครั้งที่ 2 ในคดีชิงทรัพย์

จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพ รับจ้างซักผ้า รายได้ 2,000 บาท/เดือน

สถานภาพสมรสและสภาพครอบครัว สมรสแล้ว สามีเคยรับราชการทหาร แต่ถูกออกจากราชการแล้วเนื่องจากขาดราชการและติดยาเสพติด (ยาบ้า) อย่างหนัก ข.ญ. จึงต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพังทั้งหมด 4 คน รวมทั้งสามีด้วย (ขณะนี้ลูกสาวคนเล็กเสียชีวิตแล้ว เนื่องจากอุบัติเหตุเงินเสียชีวิต)

ลักษณะที่พบ ข.ญ. มีลักษณะเก็บกด และไม่ค่อยให้ข้อมูลในตอนแรก แต่ในช่วงหลังที่รู้สึกคุ้นเคยมากขึ้นก็ให้ข้อมูลอย่างเปิดเผยและร้องไห้ตลอดเวลาเมื่อพูดถึงเรื่องในอดีต

พฤติการณ์การกระทำผิด

ข.ญ. มีพฤติกรรมลักทรัพย์ของตามซูปเปอร์มาร์เก็ตในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ โดยเริ่มจากการชักชวนของเพื่อนซึ่งจะมีคนสั่งออเดอร์สินค้าที่ต้องการและจะรับซื้อสินค้าดังกล่าวครั้งราคา ข.ญ. เคยถูกจับได้หลายครั้ง และทุกครั้งก็จะเสียค่าปรับถ้าไม่มีเงินเสียก็จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ จนกระทั่งปี พ.ศ.2537 ข.ญ. ถูกศาลตัดสินจำคุกครั้งแรกเป็นเวลา 6 เดือนที่เรือนจำกลางนครสวรรค์ หลังจากออกจากเรือนจำจึงได้ทราบว่า ลูกสาวคนเล็กเสียชีวิตแล้วเนื่องจากสามีของ ข.ญ. เมายาบ้า และทำร้ายลูกจนเสียชีวิต ศาลตัดสินจำคุกสามี ข.ญ. เป็นเวลา 2 ปี ทำให้ ข.ญ. เครียดยิ่งขึ้นและเสพยามากขึ้นเมื่อไม่มีเงินจึงต้องหันไปลักทรัพย์เช่นเดิม ซึ่งครั้งนี้ได้มีปัญหาเกี่ยวกับคนสั่งออเดอร์ เพราะไม่ยอมให้เงิน และในวันเกิดเหตุประมาณเดือนกันยายน 2544 ข.ญ. ก็ถูกตำรวจจับกุมในขณะที่ลักทรัพย์ที่ห้างสรรพสินค้าเช่นเดิม ในครั้งนี้ ข.ญ. ไม่มีเงินเสียค่าปรับจึงถูกกักขังที่สถานี่ตำรวจแทนค่าปรับเป็นเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นตำรวจได้อัยคดีไว้เนื่องจากคนที่สั่งของกับข.ญ. ซึ่งได้ทะเลาะวิวาทด้วยในครั้งนั้น ได้แจ้งความดำเนินคดีกับ ข.ญ. ในข้อหาพยายามชิงทรัพย์ส่วยของ ข.ญ. ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา และสู้คดีโดยใช้ทนายศาล โดยศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก 18 ปี และเนื่องจาก ข.ญ. เคยต้องโทษจำคุกมาแล้ว จึงเพิ่มอีก 1 ใน 3 ของโทษ เป็น 24 ปี ข.ญ. ขออุทธรณ์ซึ่งหลังจากศาลชั้นต้นตัดสินแล้วมีโทษสูง จึงถูกย้ายเรือนจำกลางนครสวรรค์มาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลาง

สาเหตุในการกระทำผิด

ข.ญ. ประสบปัญหาทางการเงินเนื่องจากสามีติดยาเสพติด ข.ญ. ต้องทำงานเลี้ยงบุตรทั้งหมด 4 คนเพียงคนเดียว และขณะนั้นตนเองก็เริ่มติดยาเสพติดเนื่องจากประชิดสามีที่ไม่ยอมเลิกยา

เสพติดจึงหันมาเสพด้วย เพื่อนของ ข.ญ. ได้ชักชวนให้มาร่วมลักทรัพย์เพื่อต้องการเงินมาเสพยา และใช้จ่ายในครอบครัวด้วย เป็นเงินที่ได้มาง่ายไม่ลำบาก จึงเริ่มทำเป็นประจำจนกระทั่งถูกจับกุม

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

เป็นระยะเวลา 2 ปี 4 เดือนแล้วในการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเริ่มจากการถูกคุมขังที่เรือนจำกลางนครสวรรค์เป็นเวลาเกือบ 2 ปี และย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางประมาณ 4 เดือนที่ผ่านมา การเข้ามาในครั้งแรกไม่ได้รับการอบรมแรกรับ เนื่องจากย้ายมาจากเรือนจำอื่นและที่เรือนจำกลางนครสวรรค์ก็ไม่ได้มีการอบรมอะไร โดยกิจกรรมที่ทำในเรือนจำกลางนครสวรรค์นั้น ข.ญ. ได้เรียนสำเร็จนักธรรมโท และฝึกวิชาชีพทำดอกไม้ เมื่อย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางนั้นก็ทำงานปักเลื่อมผ้ามา่าน

ที่ผ่านมา ข.ญ. ไม่มีใครให้คำปรึกษาเรื่องคดี ทนายก็จะพบตอนขึ้นศาลเท่านั้น และทนายแนะนำให้รับสารภาพผิดเพียงอย่างเดียว จึงไม่รู้จะฟังใคร ญาติก็ไม่เคยมาเยี่ยม เพราะ ข.ญ. ไม่ได้บอกให้พ่อแม่ทราบ ส่วนสามีก็ไม่ได้ติดต่อแล้ว ลูก ๆ อยู่กับพี่ของสามีดูแลอยู่ และพี่น้องของสามีเองก็ไม่ค่อยชอบ ข.ญ. ทำให้มีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ เท่านั้น ทำหน้าที่ของตนเองและพยายามลืมเรื่องอดีต

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การถูกคุมขังในเรือนจำนั้นย่อมแตกต่างจากโลกภายนอก เวลาที่ต้องสวมชุดนักโทษไปศาลนั้นรู้สึกอายได้แต่ก้มหน้าไม่อยากรมองใครเมื่อออกไปภายนอกเรือนจำ การปรับตัวในระยะแรกให้ทำใจยอมรับสภาพในเรือนจำ ใช้เวลาประมาณ 2 – 3 เดือน ด้วยความเป็นกันเอง และการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ที่นี้ไม่เคยถูถูกผู้ต้องขัง ไม่รังเกียจ ทำให้อยู่ได้อย่างสบาย และคิดว่าถ้าเราอยู่ในกฎระเบียบก็ไม่มีปัญหา ความเครียดนั้นมีบ้าง ซึ่งเวลาคิดมากก็จะใช้การร้องเพลงเป็นการคลายเครียด เวลาทำงานก็ร้องเพลง และการที่เคยเรียนธรรมะมาก็ทำให้จิตใจสงบยิ่งขึ้น ความรู้สึกเสียใจนั้นมีการได้พูดคุยในวันนี้เหมือนได้ระบายสิ่งที่อยู่ข้างใน ได้ร้องไห้ออกมาทำให้รู้สึกดีขึ้น

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลูก ๆ ก็คือทำให้ลูก ๆ ขาดความอบอุ่น ต้องอยู่กับญาติสามี กำพร้าทั้งพ่อและแม่ เพราะญาติสามีก็ไม่ให้สามีไปหาลูก ๆ เหมือนกัน ตอนนี้อายุเขียนจดหมายไปหาลูกก็ไม่กล้า เพราะทางบ้านเค้าไม่ชอบเคยเขียนไปขอเลขบัตรประชาชน 13 หลัก เพราะชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านพี่สามี ก็เขียนกลับมาให้แค่ตัวเลขไม่มีข้อความอะไรในจดหมาย จะเขียนไปหาลูกที่โรงเรียนก็กลัวครูหรือเพื่อน ๆ ลูกจะรู้และทำให้เค้าอาย ทุกวันนี้เลยไม่ได้ติดต่อใคร พ่อและแม่ก็ไม่ทราบเรื่อง กลัวเค้าเสียใจ เพราะพ่อก็ป่วยเป็นอัมพาต พี่น้องก็ไม่อยากให้รู้ทุกอย่างเป็นเพราะเราไม่ดีเอง เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็เป็นเพื่อนที่ติดยาทุกคนก็เอาตัวเองจะไม่รอด คงไม่มีใครอยากมา

เยี่ยมการที่ไม่มีใครมาเยี่ยมก็ทำให้ไม่มีเงินมาซื้อของใช้ที่จำเป็น ไม่มีใครฝากเงินให้ตอนนี้ต้องอาศัยเงินปันผลที่ทำงานในเรือนจำ และการแบ่งปันจากเพื่อนผู้ต้องขังเท่านั้น

บทเรียนที่ได้รับ

การได้เข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้ว่าการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาผิดพลาดมากเพียงใด กว่าที่จะรู้ทุกอย่างก็สายไปแล้ว ทำให้รู้ว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาก็ใช้ชีวิตอย่างขาดสติ จนทำอะไรผิดพลาดหลายอย่าง ในตอนนั้นคิดว่าตัวเองทำถูก ทำดีแล้ว คิดว่าตัวเองเก่งแต่ไม่ใช่เลย ไม่น่าประหลาดสามิหันมาเสพยาจนทำให้ทุกอย่างพัง เรือนจำสอนให้เราเรียนรู้ชีวิตตนเองและคนรอบข้าง การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนที่มาจากต่างที่ต่างทาง ซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี เห็นแก่ตัว เพราะฉะนั้นคนที่ดีก็จะสำนึกได้ และกลับตัว แต่คนไหนคิดไม่ได้ก็จะเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น แล้วแต่ใครจะเลือกเก็บสิ่งที่ดีหรือไม่ดีไป ทุกวันนี้พยายามไม่ทำความเดือดร้อนให้คนอื่นและเลือกที่จะไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ และการดูแลของเจ้าหน้าที่ก็ดีขึ้นแล้ว แต่ในเรื่องของสิทธิประโยชน์อย่างการเยี่ยมญาติใกล้ชิด หรือการเลื่อนชั้น ผู้ต้องขังระหว่าง ๆ น่าจะมีจะมีสิทธิได้เหมือนกัน ถึงแม้ตัวเองจะไม่มีใครมาเยี่ยม แต่ก็อยากให้คนอื่น ๆ ที่มีญาติได้มีเวลาอยู่กับครอบครัวบ้าง และการเลื่อนชั้นก็จะเป็นแรงจูงใจให้คนอยากทำดี รู้จักกระตือรือร้น ส่วนการเรียนและฝึกวิชาชีพบางอย่าง ถ้าผู้ต้องขังระหว่าง ๆ อยากเรียน ก็น่าจะได้เรียน

ความคาดหวัง

การอยู่ร่วมกับของคนหมู่มาก ก็มีบ้างที่บางคนเห็นแก่ตัว ข่มเหงรังแกคนอื่น อยากให้เจ้าหน้าที่คอยดูแลและอบรมคนเหล่านี้บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่มานาน ตอนนี้หวังแค่อยากให้สามิและลูกมาเยี่ยม แต่ไม่กล้าเขียนจดหมายกลัวเค้าจะไม่มา และไม่ทราบว่าสามิจะเป็นอย่างไร ในตอนนี้คิดต่อไม่ได้ และไม่อยากให้ลูกรู้ว่าตัวเองเป็นแม่ที่ไม่ดี และไม่เคยให้ความอบอุ่นเค้าเลย อยากให้เค้าให้อภัยด้วย

กรณีศึกษาที่ 2

ชื่อ-สกุล ข.ช.สมชาย (นามสมมติ) ปัจจุบันอายุ 44 ปี

คดี กระทำผิดครั้งแรก ต้องโทษคดี ปลอมและใช้เอกสารสิทธิปลอม (ฉ้อโกง)

จบการศึกษาในระดับ มศ.3 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ทำระบบไฟฟ้า) รายได้ 10,000 บาท/เดือน

สถานภาพสมรสและสภาพครอบครัว

ข.ช.สมรสแล้ว (ไม่ได้จดทะเบียนสมรส) มีบุตรจำนวน 3 คน กำลังศึกษาอยู่ ม.1 ,ป.6 และอนุบาล
ภรรยาประกอบอาชีพค้าขายของชำ รายได้ไม่แน่นอน ช่วงหลังมีปัญหาจึงแยกกันอยู่โดยบุตรทั้งสามคนอยู่
กับภรรยาโดยที่ข.ช.เป็นผู้ให้เงินเลี้ยงดูบุตรกับภรรยา

ลักษณะที่พบ อหังการดี ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามด้วยดี

พฤติการณ์กระทำผิด

เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2545 เวลาประมาณ 20.00 น. ข.ช.ได้เดินทางไปซื้อพาร์ตเม้นของเพื่อนเนื่องจากเพื่อนได้โทรศัพท์ขอให้มาช่วยดูเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เสีย หลังจากดูเครื่องคอมพิวเตอร์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็เดินออกจากห้องเพื่อจะกลับบ้านแต่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม และเมื่อเดินทางไปสถานีตำรวจ จึงทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้วางแผนจับกุมเพื่อนของข.ช.อยู่เป็นอาทิอยู่แล้วเนื่องจากได้รับเบาะแสว่าเพื่อนของข.ช.มีพฤติการณ์ทำพาสปอร์ตปลอมมาเป็นเวลานานแล้ว ข.ช.ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา และขอประกันตัวโดยใช้หลักทรัพย์จำนวน 4 แสนบาท และจ้างทนายต่อสู้คดีเอง ส่วนเพื่อนของข.ช.ก็ประกันตัวด้วยเช่นกัน ข.ช.สู้คดีอยู่ข้างนอกหลายเดือนจนศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก 2 ปี เนื่องจากไม่เชื่อว่าข.ช.ไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำผิดครั้งนี้ประกอบกับการปฏิเสธข้อกล่าวหาจึงไม่มีการลดโทษ ส่วนเพื่อน ข.ช.ที่เป็นคู่คดียอมรับสารภาพจึงได้รับการลดโทษถูกตัดสินจำคุก 1ปี2 เดือน แต่ต่อมาก็ได้หลบหนีไปและไม่สามารถจับกุมตัวได้

สาเหตุในการกระทำผิด

ข.ช.อ้างว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำผิดของเพื่อน เป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และไม่เคยทราบว่าเพื่อนเป็นคนปลอมแปลงเอกสารการเดินทาง

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

หลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน ข.ช.ได้เข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำเป็นเวลาเกือบสองปีแล้ว ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2545 ในช่วงแรกเรือนจำได้มีการอบรมแรกรับให้เรียนรู้ถึงกฎ ระเบียบวินัยผู้ต้องขัง และการปรับตัวเป็นเวลา 1 อาทิตย์ การปรับตัวในระยะแรกมีความลำบาก นอนไม่หลับเพราะกังวลแต่เรื่องภายนอก ว่าเมื่อเข้ามาอยู่ในนี้แล้วก็ไม่สามารถทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูลูกได้ การตัดขาดการติดต่อจากโลกภายนอก ห่วงพ่อแม่และแม่ ยอมรับว่าก่อนจะเข้ามาเห็นสภาพเรือนจำก็รู้สึกกลัว แต่พอเข้ามาเห็นแล้วก็รู้สึกว่ามัน

น่ากลัวอย่างที่คิด ส่วนใหญ่จะเป็นความกังวลถึงคนข้างนอก ตรงจุดนี้ใช้เวลาปรับความคิดต่างๆ ประมาณเดือนกว่า ๆ ก็จะดีขึ้น จนรู้สึกสงบขึ้น ทำงานในหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้อยู่กองงานปั่นด้วยกระดาษ ตอนนี้ไม่คิดโทษใครที่ต้องเข้ามาอยู่ในนี้ ถึงแม้ภรรยาจะไม่ได้มาเยี่ยมมานานแล้ว มีแต่น้องชายและแม่มาเยี่ยม และคิดว่าจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ให้ได้

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การถูกคุมขังในเรือนจำรวมกับนักโทษเด็ดขาดก็รู้สึกว่ามีปัญหาอะไร เพราะผู้ต้องขังทุกคนก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเหมือนกัน จึงไม่จำเป็นต้องแยก ถ้าจะแยกน่าจะมีความแตกต่างในการปฏิบัติถ้าเหมือนเดิมคงไม่ต้องแยกการมาอยู่ในเรือนจำนาน ๆ ก็มองไม่เห็นความแตกต่าง และเวลาเดินทางไปศาล ต้องสวมชุดผู้ต้องขังก็ไม่ได้รู้สึกอะไร เพราะคิดแต่เรื่องคดีมากกว่าว่าจะเป็นอย่างไร เพราะรู้ว่าเมื่อถูกตำรวจจับกุมสถานภาพก็ต้องต่างจากคนทั่วไปอยู่แล้ว

ที่สำคัญที่สุดเป็นผลกระทบกับสภาพจิตใจ ความวิตกกังวลในชีวิตครอบครัว และการเริ่มต้นใหม่ ในอาชีพการงานจะทำอย่างไร จะออกไปทำงานปั่นด้วยเหมือนในเรือนจำคงไม่ได้ งานที่เคยทำเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์คงตามไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของระบบซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นทุกวัน ตอนนี้ไม่สามารถหาเงินเลี้ยงครอบครัว พ่อแม่ได้ ในช่วงแรกที่ภร่ายมายเยี่ยมก็มาเล่าถึงปัญหาว่าไม่มีเงินใช้ต้องเลี้ยงลูกตามลำพังและอยากให้หาเงินให้ แต่อยู่ในเรือนจำก็ไม่รู้จะช่วยเหลืออย่างไร ได้แต่บอกให้ไปขอความช่วยเหลือจากพี่น้อง ญาติ ๆ ไปก่อนและเมื่อออกไปจะหาเงินไปใช้หนี้ให้ ทำให้รู้สึกว่าลูก ๆ คงต้องลำบากขาดพ่อที่คอยดูแล ห่วงเรื่องเรียนของลูกตอนนี้ต้องปิดบังลูกว่าพ่อไปทำงานต่างประเทศไม่อยากให้รู้ และแม่ก็อายุมากแล้วมีเพียงญาติห่าง ๆ ดูแลอยู่

บทเรียนที่ได้รับ

การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้จักคุณค่าของเวลา ใช้เวลาในนี้ให้คุ้มค่าตอนนี้ก็ได้ฝึกภาษาอังกฤษกับผู้ต้องขังต่างชาติได้หลายภาษา เป็นการเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส โอกาสอยู่ที่เราเป็นคนเลือก และการเลือกคบคนอย่าประมาท ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคนอื่นมาก

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

การปฏิบัติของทางเรือนจำทุกวันนี้ก็ดีขึ้นแล้ว ไม่มีอะไรกดดัน แต่ในเรื่องสิทธิบางอย่างยังได้ไม่เหมือนกันระหว่างนักโทษเด็ดขาดกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เช่น การศึกษาควรให้สิทธิเท่ากันเพราะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีหากมีความต้องการที่จะเรียนก็น่าจะให้ เว้นแต่ว่าผู้ต้องขังคนนั้นจะประกันตัวออกไปถ้าไม่คิดจะประกันน่าจะให้เรียนได้ เพราะจะได้ไม่ปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์ ถึงแม้จะมีการใช้โซ่ตรวนบ้างกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเวลาเดินทางไปศาลแต่ก็เป็นระเบียบที่ทุกคนต้องปฏิบัติ เพราะสังคมบางกลุ่มอย่างสังคมผู้ต้องขังก็ต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากคนภายนอก

แต่มีหน้าที่อยู่ในกองงานปั่นถ้วยกระดาศ เพราะเป็นงานไม่หนักมาก การปรับตัวในระยะแรกใช้เวลาประมาณ 3 เดือนกว่าจึงทำใจยอมรับสภาพได้ เพราะรู้ว่าต้องทนยอมรับในความผิดที่ทำ ความจริงแล้วอยู่ในนี้ก็ไม่น่าลำบากมากนัก

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การควบคุมตัวปะปนกันระหว่างผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาดนั้น ไม่จำเป็นอะไร เพราะมองว่าก็เป็นนักโทษเหมือนกัน แต่ในบางครั้งก็รู้สึกอายที่ต้องสวมชุดนักโทษและถูกตีตรวนระหว่างเดินทางไปศาล มันทำให้รู้สึกว่าการกระทำในวันนั้นทำให้ต้องกลายเป็นนักโทษ กลัวและคิดว่าต่อไปจะไม่ทำผิดอีกแล้ว

ถึงแม้จะมีปัญหาที่แขนซ้ายต้องพิการ แต่ก็ยังออกกำลังกายได้บ้าง ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย แต่ด้านจิตใจก็มีความเครียดโดยเฉพาะในระยะแรกจะกลัวเจ้าหน้าที่มากเพราะเคยเข้าใจว่าในคุกมีแต่ความทารุณโหดร้ายแต่พออยู่ไปนาน ๆ ก็รู้ว่าไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิดและเจ้าหน้าที่ก็ให้ความช่วยเหลือที่ดี ที่กังวลที่สุดคือกลัวโทษที่ได้รับจะหนักและห่วงครอบครัวภรรยาที่ต้องทำงานลำพังกับบุตรซึ่งยังเล็กอยู่ การติดต่อเยี่ยมเยียนก็ไม่สามารถทำได้เพราะอยู่ไกลทำให้ไม่มีเงินที่จะซื้อของใช้จำเป็นต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตในเรือนจำเนื่องจากเงินปันผลที่ได้จากการทำถ้วยกระดาศมีเพียงเดือนละ 40-50 บาทเท่านั้น

บทเรียนที่ได้รับ

การถูกจองจำทำให้ได้ทราบว่าเมื่อทำผิดแล้วผลตอบแทนที่ได้รับมันทรามาน และรู้สึกเจ็บปวดทรมาน การขาดอิสรภาพไม่สามารถไปไหนมาไหนได้เหมือนตอนอยู่นอกเรือนจำ แต่เรือนจำก็สอนให้เป็นคนที่มีจักอดทน ทำงานเป็นเวลา มีระเบียบวินัยและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งกัน

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

อยากให้มีการยกเลิกการใส่โซ่ตรวนในขณะที่เดินทางไปศาล ซึ่งอาจใช้กุญแจมือแทนจะดีกว่า เพราะการใส่โซ่ตรวนทำให้เดินไม่สะดวก และอยากให้ผู้ต้องขังระหว่างมีสิทธิในการได้รับการเยี่ยมญาติ ใกล้ชิดเหมือนกัน เพราะอยากได้พูดคุยอย่างใกล้ชิด อยากได้กำลังใจที่จะอดทนอยู่ในเรือนจำ อยากให้มีการให้ชั้นกับผู้ต้องขังระหว่างบันทึกความดีสะสมไว้ได้ ไม่ต้องรอให้กลายเป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนแล้วค่อยเริ่มได้จากชั้นกลางขึ้นไป เพราะเวลาที่อยู่มานานก็เสียไปโดยไม่ได้อะไร

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับความช่วยเหลือจากทางเรือนจำ คือ เรื่องสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ ซึ่งไม่มีเงินซื้อสิ่งของเหล่านี้ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีญาติ หรือมีแต่ไม่เคยมาเยี่ยมก็จะมีปัญหาเรื่องนี้มาก จริง ๆ แล้วก็อยากให้ลูกและภรรยาเยี่ยม แต่ก็เข้าใจว่าคงเป็นไปได้ยาก เพราะไม่มีเงิน บัตรประชาชน หรือหนังสือเดินทาง ก็ไม่มี ตอนนี้หวังแค่เพียงอยากให้โอกาสพวกเราที่เคยผิดพลาดไปได้กลับตัว

กรณีศึกษาที่ 4

ชื่อ-สกุล ข.ช. กาน (นามสมมติ)

ปัจจุบันอายุ 35 ปี

คดี กระทำผิดครั้งนี้เป็นครั้งแรกในคดีร่วมกันลักทรัพย์ มีคู่คดี 1 คน ตอนนี้อยู่ประกันตัวต่อผู้คดี
จบการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประกอบอาชีพ ขับรถรับจ้างของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง โดยเป็นลูกจ้างประจำ

มีรายได้ต่อเดือน 8,500 บาท

สถานภาพสมรสและสภาพครอบครัว สมรสแล้ว โดยปัจจุบันภรรยาที่อยู่ด้วยเป็นภรรยาคนที่2
หลังจากเลิกกับภรรยาคนที่ 1 เมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมาโดยมีลูกติดมาจากภรรยาเดิมหนึ่งคนเป็น
ผู้หญิงปัจจุบันอายุ 6 ขวบ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่1 ซึ่งในขณะที่ข.ช.อยู่ในเรือนจำภรรยาคนที่2
ก็ดูแลเลี้ยงลูกให้และไม่พบปัญหาระหว่างภรรยาคนใหม่กับลูกที่ติดมาจากภรรยาคนเดิม ปัจจุบัน
ภรรยาคนที่2 ต้องออกมาทำงานเนื่องจากข.ช.อยู่ในเรือนจำโดยมาเป็นลูกจ้างบริษัทเจียไนพลอยจาก
แต่เดิมที่ไม่ต้องทำงานเป็นแม่บ้านอย่างเดียว

ลักษณะที่พบ สภาพร่างกายปกติดี ผิวดำแดง สูงประมาณ 163 เซนติเมตร ทำทางคล่องแคล่ว
พูดจาฉะฉาน ตอบคำถามตรงไปตรงมา

พฤติการณ์กระทำผิด

ข.ช.ทำงานเป็นพนักงานของบริษัทซีเคียวริตี้ซึ่งทำมาประมาณ 3 ปีแล้ว โดยมีหน้าที่ไขตู้
โทรศัพท์สาธารณะเพื่อเก็บเหรียญให้กับบริษัทที่มาทำสัญญาว่าจ้าง ในวันเกิดเหตุเมื่อวันที่ 3
มกราคม 2544. เมื่อข.ช.ไปเก็บเหรียญจะมีเหรียญบางส่วนที่อยู่บริเวณด้านบนที่เมื่อไขกุญแจเพื่อนำ
กล่องเหรียญออกมาจะปิดอัตโนมัติ จะมีเงินตกออกมาอีกส่วนหนึ่ง(โดยไม่ได้หล่นเข้าไปในกล่องที่
ต้องจัดส่งบริษัท) จึงเก็บใส่ภาชนะโดยรวบรวมไว้ได้ประมาณ 1,000 บาท เมื่อตระเวนไขตู้
โทรศัพท์ไปจนถึงบริเวณห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ได้มีเจ้าหน้าที่ของบริษัทว่าจ้างได้เข้ามาตรวจสอบ
และเห็นเหรียญที่ข.ช.ได้รวบรวมไว้จึงแจ้งตำรวจดำเนินคดีกับข.ช.และคู่คดีจากการสอบสวน
นข.ช.ชี้แจงว่าข.ช.ตั้งใจที่จะนำเงินที่รวบรวมส่งบริษัทเทเลคอมเอเชียอยู่แล้ว พร้อมกล่องเหรียญอีก
ครั้งในตอนเลิกงานแต่มาโดนจับกุมตัวก่อน ซึ่งข.ช.ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา และต่อผู้คดีโดยใช้ทนาย
ส่วนตัว โดยในช่วงแรกได้ประกันตัวไปต่อผู้คดีนอกเรือนจำประมาณ 2 ปี โดยศาลชั้นต้นตัดสินจำ
คุก1 ปี 6 เดือน ซึ่งหลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน ข.ช.ก็ไม่ได้ประกันต่อเนื่องจากไม่มีเงิน ขณะนี้คดีอยู่
ในระหว่างการอุทธรณ์

สาเหตุในการกระทำผิด

ข.ข.อ้างว่าเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ขัดกันของ 2 บริษัทที่ต้องการผลประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อบริษัทของตน โดยมีข.เป็นเหมือนแพะ (ข.อ้างว่าเป็นความต้องการของบริษัทว่าจ้างที่ต้องการเปลี่ยนบริษัทในการไปเก็บเงินที่ตู้โทรศัพท์จากบริษัทที่ข.เป็นพนักงานอยู่กับอีกบริษัทหนึ่งที่ให้ส่วนแบ่งที่ดีกว่า)

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

เป็นระยะเวลา 1 ปี 3 เดือนแล้วที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ในช่วงแรกที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำก็จะได้รับการแนะนำในเรื่องกฎระเบียบ ข้อห้าม วิธีการในการใช้ชีวิตในเรือนจำโดยกิจกรรมที่ข.ทำในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร คืองานโยธารับผิดชอบดูแลทำความสะอาดอ่างอาบน้ำของแดน อีกทั้งปัจจุบันข.ได้ลงเรียนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน 300 ชั่วโมงเรียนทุกวันจันทร์-ศุกร์ และในทุกๆ เช้าข.จะออกกำลังกายประมาณวันละ 30 นาที

การต่อสู้คดีช่วงแรกข.ได้ว่าจ้างทนายความในการปรึกษาและต่อสู้คดี โดยใช้เงินของตัวเอง ซึ่งเป็นทนายที่ตำรวจกองปราบปรามแนะนำให้ โดยบอกว่าคดีแบบของข.ไม่น่าจะผิด ซึ่งในช่วง 2 ปีแรกตั้งแต่เกิดคดีข.ก็ไปประกันต่อสู้คดีอยู่ภายนอก แต่หลังจากศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก 1 ปี 6 เดือน ข.ไม่มีเงินประกันต่อก็เข้ามาอยู่ในเรือนจำได้ 1 ปี 3 เดือน และได้พบทนายอีกเลย ขณะนี้ข.รอศาลอุทธรณ์เรียกไปฟังคำตัดสินว่าจะลดโทษลงอีกหรือไม่จาก 1 ปี 6 เดือน ซึ่งชีวิตในเรือนจำข.ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะยอมรับสภาพที่ต้องมาอยู่ในเรือนจำแม้ว่าจะไม่ได้กระทำผิด

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การที่ต้องมาถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำทำให้ข.รู้สึกว่าคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในตัวเองลดลง และเมื่อต้องสวมชุดนักโทษไปศาลรู้สึกอายมากเพราะไม่คิดว่าในชีวิตนี้จะต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ถือเป็นจุดที่ตกต่ำที่สุดในชีวิต เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำใช้เวลาในการปรับตัวประมาณ 3 เดือน กล่าวคือ พยายามยอมรับสภาพ ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรือนจำกำหนดไว้ พยายามที่จะไม่คิดกังวลหรือเครียด ประกอบกับมีกำลังใจจากครอบครัวและญาติทำให้มีกำลังใจทำให้ข.ปรับตัวกับชีวิตที่ต้องอยู่ในเรือนจำ พยายามพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ปัจจุบันข.ก็ได้มีโอกาสเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นประโยชน์กับข.เมื่อพ้นโทษออกไป

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัว แม้ว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งกับพ่อแม่ พี่น้อง ภรรยาจะเหมือนเดิมและเป็นกำลังใจให้ แต่การที่ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ทำให้ต้องห่างกับภรรยา และลูกซึ่งยังเล็กมาก ซึ่งปัจจุบันลูกสาวก็ไม่ทราบว่ามีพ่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำ โดยทุกคนในครอบครัวบอกว่าพ่อไปทำงาน กับภรรยาที่แต่เดิมเป็นแม่บ้านดูแลบ้านและลูกปัจจุบันก็ต้องไปทำงานเงินเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จากการที่ต้องขาดรายได้ในการทำงานของข.ที่เคยเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดู หา

ค่าใช้จ่ายในครอบครัวทั้งหมด ซึ่งเป็นสิ่งที่ข.เสียใจมากที่สุดที่ต้องทำให้ภรรยาลำบาก ซึ่งในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมาภรรยาไม่มาเยี่ยมเลยทำให้ข.รู้สึกกังวลไม่รู้ว่าเป็นอย่างไบบ้าง หรือมีใครใหม่หรือเปล่า ในส่วนของพ่อแม่ข.ก็รู้เป็นห่วงมากเพราะแต่เดิมข.จะส่งเสียพ่อแม่เดือนละประมาณ 3,000 บาท แต่ปัจจุบันที่น้องคนอื่นดูแลอยู่แต่ข.ก็เป็นกังวลและห่วงเนื่องจากพ่อแม่ก็อายุมากแล้ว

บทเรียนที่ได้รับ

การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้จักคิดมากขึ้น ไม่ควรจะใช้ชีวิตอย่างประมาท ชีวิตไม่มีความแน่นอน รู้จักการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับคนในเรือนจำที่มีหลายประเภท การอยู่ในเรือนจำทำให้เข้าใจคนมากขึ้นว่าแต่ละคนมีความแตกต่าง เมื่อเราจะอยู่ให้ได้ในสังคมไม่ว่าจะในเรือนจำหรือข้างนอกเราต้องรู้จักปรับตัว เป็นคนใจเย็นมากขึ้นหลังเข้ามาอยู่ในเรือนจำ และที่สำคัญการเข้ามาอยู่ที่นี่ทำให้รู้ว่าเวลาที่เรากว้างไปนั้น เป็นเวลาที่มีค่ามาก รู้สึกเสียเวลาและโอกาสในชีวิตที่ต้องหยุดไปขณะหนึ่งเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตามเรือนจำก็สอนให้รู้จักอดทนและพยายามใช้เวลาที่มีอยู่อย่างมีค่าโดยไม่สูญเปล่า

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ทั้งในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่าง กฏระเบียบต่างๆและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว มีความเสมอภาค รักษากฎระเบียบเป็นอย่างดี ปฏิบัติต่อทุกคนเสมอภาคกัน การลงโทษเมื่อทำผิดระเบียบวินัยของเรือนจำก็มีความยุติธรรม ส่วนในเรื่องการใช้ชีวิตร่วมกับผู้ต้องขังนั้นคิดว่าน่าจะพิจารณาเป็นรายๆไปตามคดี เรือนจำก็เหมาะสมอยู่แล้วไม่คิดว่าเป็นการริดรอนสิทธิมนุษยชน มองจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และประชาชนเป็นหลัก และอยากจะขอให้ผู้ต้องขังระหว่างได้รับสิทธิประโยชน์ในเรื่องของการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความอบอุ่นคลายความคิดถึงและเป็นห่วง อีกทั้งอยากให้ผู้ต้องขังระหว่างได้รับสิทธิในการกำหนดชั้นระหว่างอยู่ในเรือนจำในช่วงเป็นผู้ต้องขังระหว่างด้วยเพื่อว่าเมื่อเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดแล้วจะได้มีประวัติหรือบันทึกความดีไว้สำหรับจัดชั้นที่อาจจะเร็วขึ้น สำหรับผู้ต้องขังที่ปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำ

ความคาดหวัง

ถ้าเป็นความคาดหวังที่จะได้รับจากครอบครัวคือเมื่อออกไปแล้วก็ขอให้เข้าใจและเหมือนเดิม ในส่วนของเรือนจำไม่คาดหวังอะไรเพราะสิ่งที่เรือนจำปฏิบัติดีในระดับหนึ่งแล้ว ไม่มีการบีบบังคับ อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้กับผู้ต้องขังหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกอาชีพ ฯลฯ ขึ้นอยู่กับผู้ต้องขังมากกว่าว่าจะไปฝ่าหาโอกาสหรือเปล่า และในส่วนของความคาดหวังที่จะได้รับจากสังคม หวังเพียงแค่อายากให้สังคมยอมรับคนที่เคยต้องโทษ เพราะสิ่งที่มองเห็นอาจจะไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเกินไป คนบางคนเข้ามาอยู่ในเรือนจำบางคนก็ไม่ได้เป็นคนเลว คนข้างนอกอาจจะเป็นคนไม่ดีมากกว่าก็ได้ สำคัญที่สุดคือ “แค่สังคมเปิดโอกาสและยอมรับ”

เป็นคนรับผิดชอบน้องชาย(เหมือนแพะต้องรับผิดชอบน้องชายที่ค้ายาบ้า) โดยน้องชาย
ของชญ.ที่มีพฤติกรรมในการค้ายาบ้า ซึ่งชญ.และแม่ก็ทราบและพยายามดักเตือนให้เลิก แต่น้องชาย
ก็ไม่เชื่อฟังยังคงค้ายาบ้ามาโดยตลอดประมาณ5ปีแล้ว ไม่มีอาชีพและไม่ได้อาศัยอยู่ที่บ้านที่ชญ.
อาศัยอยู่ กลับมาบ้านบ้างเป็นบางครั้งแต่ไม่เคยนำยาเสพติดเข้าบ้าน ในวันที่เกิดเหตุน้องชายเข้ามาที่
บ้านชญ.ก็ไม่ได้สงสัยอะไร ได้แอบนำยาบ้าเข้ามาซ่อนไว้ในตู้เสื้อผ้าในห้องนอนของชญ. โดยชญ.

ไม่รู้เรื่องเลย เมื่อตำรวจ 191 เข้าจับกุมน้องชายไม่ได้ในบ้านแล้ว ขณู. น้ำชายและน้องสาวจึงถูกจับกุมแทน(หลังจากขณู.และคู่คดีถูกจับกุม แม่มาเยี่ยมและบอกว่าน้องชายฝากขอโทษที่ต้องทำให้ต้องถูกจำคุกแทน โดยได้ยอมรับว่าน้ายาบ้าไปซ่อนในตู้เสื้อผ้าในห้องของขณู.จริงๆ แต่ปัจจุบันน้องชายก็ยังค้ายาบ้าอยู่)

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

เป็นระยะเวลา 2 ปี แล้วที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเริ่มจากการถูกคุมขังที่ทัณฑสถานหญิงธนบุรี ประมาณ 1 ปี 6 เดือน และย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางอีกประมาณ 6 เดือนหลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน ในช่วงแรกที่เข้ามาอยู่ในทัณฑสถานหญิงธนบุรีได้รับการแนะนำในเรื่องกฎระเบียบ ข้อห้าม การปฏิบัติตัวในเรือนจำและเมื่อมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางก็ได้รับการแนะนำแบบเดียวกัน โดยกิจกรรมที่ขณู.ทำระหว่างที่อยู่ในทัณฑสถาน ขณู.ทำงานปั่นตุ๊กตา ทำฟิมเสน และปักเกลือ

การต่อสู้คดีขณู. คนที่ขณู.ปรึกษาและต่อสู้คดีคือ ทนายความและแฟน(ที่คบกันมา 10 ปีและมีโครงการจะแต่งงานกันก่อนที่จะต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ) โดยทนายที่ช่วยในการปรึกษาและต่อสู้คดีเป็นทนายที่ใช้เงินของแม่และแฟนออกเงินจ้างทนายก่อน ก่อนที่ศาลชั้นต้นตัดสินจะพบทนายเดือนละ 2 ครั้ง แต่หลังศาลชั้นต้นตัดสินและย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางยังไม่ได้พบทนายอีกเลย ขณะนี้คดีอยู่ในชั้นอุทธรณ์ว่าจะลดโทษลงอีกหรือไม่จากตลอดชีวิต ปัจจุบันขณู.ก็ได้รับกำลังใจจากแม่ น้องๆและแฟนที่มาเยี่ยมสม่ำเสมอทุกอาทิตย์ซึ่งทำให้คลายความกังวลและเครียดไปได้บ้าง ชีวิตในเรือนจำขณู.ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะคิดว่าจะต้องอยู่ให้ได้ ทำใจให้ยอมรับสภาพที่ต้องมาอยู่ในเรือนจำแม้ว่าจะไม่ได้กระทำผิด มองว่าเพื่อนผู้ต้องขังคนอื่นๆก็มีโทษสูงๆเหมือนกันพยายามมีกำลังใจในการมีชีวิตในเรือนจำให้ได้

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การที่ต้องมาถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำทำให้ขณู.รู้สึกว่าคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในตัวเองลดลง รู้สึกว่าตัวเองไม่เหมือนเดิม มีตราบาปอยู่ในจิตใจและในชีวิต ต้องถูกจำกัดอิสรภาพต้องมาอยู่ในกฎระเบียบ จากการที่เป็นคนที่มีความสามารถ ทำงานเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงแม่เลี้ยงน้องได้เมื่อต้องมาอยู่ที่นี่ก็ไม่สามารถทำได้ รู้สึกเหมือนเป็นการกดตัวเราไว้ ในส่วนของการที่ต้องสวมชุดนักโทษไปศาลไม่รู้สึกลายเพราะคิดเป็นกฎเป็นระเบียบที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบก็ต้องใส่ หลังจากเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานใช้เวลาในการปรับตัวประมาณ 1 เดือน กล่าวคือ พยายามปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ทัณฑสถานกำหนดไว้ ทำตามเพื่อนๆที่อยู่มาก่อน ค่อยๆพยายามเรียนรู้การอยู่ในเรือนจำ และยอมรับความเป็นจริงว่าอย่างไรเราก็ต้องอยู่ในเรือนจำแม้ว่าไม่ได้กระทำผิด พยายามไม่

คิดมากประกอบกับมีกำลังใจจากครอบครัวและแฟนที่ยังเหมือนเดิม ทำให้มีกำลังใจในการมีชีวิตอยู่ในเรือนจำ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัว แม้ว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งกับแม่ และน้อง แฟน จะเหมือนเดิมและเป็นกำลังใจให้ แต่การที่ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ทำให้ต้องห่างกับแม่ น้องและแฟน ขณูกล่าวทั้งน้ำตาว่ารู้สึกเป็นห่วงแม่มากเพราะแม่ก็แก่แล้ว จากเมื่อก่อนที่เป็นคนดูแลเลี้ยงดูแม่แต่ปัจจุบัน 'ไม่รู้'ว่าแม่จะลำบากมากหรือไม่ แม้ว่าจะรู้จากแม่น้องๆและแฟนช่วยกันดูแล แต่ก็กังวลเพราะน้องๆก็ไม่ได้มีอาชีพที่มั่นคงมากนัก กลัวแม่จะลำบาก และการที่ต้องมาอยู่ที่นี่รู้สึกเสียใจ ว่าทำให้แม่ลำบากขึ้นแทนที่เราจะดูแลแม่ แต่ต้องให้แม่มาดูแลเราแทน เพราะแม่มาเยี่ยมทุกอาทิตย์ส่วนแฟนก็เป็นกำลังใจให้มาตลอดเวลา 2 ปีที่ผ่านมาไม่ค่อยดูแล มาเยี่ยม คอยเป็นกำลังใจให้เสมอ แต่ไม่รู้ว่าจะในชีวิตนี้จะมีโอกาสที่จะได้ไปอยู่ด้วยกันหรือเปล่า เพราะต้องโทษในคดีที่หนักมาก

บทเรียนที่ได้รับ

การเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานทำให้รู้ว่าจะต้องมีความระมัดระวังในชีวิตให้มากขึ้น อะไรในชีวิตก็ไม่แน่นอน บางครั้งสิ่งที่เราไม่รู้เรื่องหรือเกี่ยวข้องเลย แต่อาจส่งผลต่อชีวิตอย่างมากมายโดยไม่สามารถทดแทนสิ่งที่เสียไป ทำให้ได้คิดว่าอะไรก็ตามที่ไม่ดีที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราหรือคนในครอบครัว ควรที่จะต้องมีการจัดการให้เด็ดขาด อย่าปล่อยไว้หรือไม่แก้ไข เพราะไม่เช่นนั้นปัญหาย่อมจะเกิดตามมาแน่ๆ ซึ่งการที่ต้องเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานยังทำให้เข้าใจคนมากขึ้นว่าคนมีหลายประเภทเมื่อต้องมาอยู่รวมกันเราต้องรู้จักปรับตัว ทำให้ตัวเองเป็นคนมีความอดทนมากขึ้น และที่สำคัญการเข้ามาอยู่ที่นี่ทำให้รู้เสียเวลาและ โอกาสในชีวิตที่ควรจะมีวิถีชีวิตแบบปกติธรรมดาข้างนอก

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ทั้งในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่าง กฏระเบียบต่างๆและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว มีความเสมอภาค รักษากฎระเบียบเป็นอย่างดี ส่วนในเรื่องการใช้ไต่สวนกับผู้ต้องขังนั้นคิดว่าไม่ควร เพราะเห็นแล้วหุดหู่แค่ใส่กุญแจก็พอ แต่อยากให้เจ้าหน้าที่เข้ามาพูดคุย แนะนำกับผู้ต้องขังให้มากขึ้น เพื่อลดความกดดัน ลดความเครียดทั้งในเรื่องของคดีและสภาพจิตใจ อีกทั้งอยากให้ผู้ต้องขังมีโอกาสฝึกอาชีพมากขึ้นไม่จำกัดว่าโทษสูงแล้วไม่ได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพ ในเรื่องของการเยี่ยมญาติใกล้ชิดอยากให้ผู้ต้องขังระหว่างได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด เพราะทำให้เรามีกำลังใจ ผ่อนคลาย รวมทั้งควรได้รับสิทธิในการให้ผู้ต้องขังระหว่างมีการกำหนดชั้นนักโทษเพราะเมื่อถึงเวลาที่คดีเด็ดขาดไปแล้วก็สามารถเอาชนะหรือบันทึกความดีไปพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการลดวันต้องโทษหรือภัยโทษ

ความคาดหวัง

ถ้าเป็นความคาดหวังที่จะได้รับจากครอบครัวและแฟนคืออยากให้เข้าใจและเป็นกำลังใจให้เราตลอดไป เพราะจะทำให้เรามีกำลังใจ ในส่วนของเรือนจำไม่คาดหวังอะไรเพราะสิ่งที่ทัณฑสถานปฏิบัติที่ดีในระดับหนึ่งแล้วสำหรับการต้องควบคุมคนหมู่มาก แต่อยากให้ทัณฑสถานเจ้าหน้าที่เอื้ออำนวยในเรื่องการติดตามคดีให้ว่าขณะนี้คดีเป็นอย่างไร และผู้ต้องขังจะต้องทำอย่างไรกับคดีต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพิจารณาคดี และในส่วนของความคาดหวังที่จะได้รับจากสังคม หวังเพียงแค่ออกให้สังคมยอมรับคนที่เคยต้องโทษเมื่อพ้นโทษออกไป ว่าไม่ใช่ทุกคนที่ผ่านเรือนจำ ทัณฑสถานจะเป็นคนเลวหรือเป็นคนไม่ดี บางครั้งเหตุการณ์หรือสถานการณ์ก็บีบบังคับให้คนดีๆ ให้ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ทัณฑสถานก็ได้

ส่วนที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

จากการศึกษาลักษณะข้อมูลทางกายภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถานและสภาพปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้ทราบแนวทางปฏิบัติของเรือนจำ/ทัณฑสถานซึ่งได้ทำการศึกษาโดยแยกตามเรือนจำต่าง ๆ ได้ดังนี้

เรือนจำกลางเชียงใหม่

1. โครงสร้างทางกายภาพของแต่ละแดนในเรือนจำไม่สามารถรองรับได้ การแบ่งแดนของเรือนจำเป็นการแบ่งแดนที่มีขนาดใหญ่เป็นจำนวนกว่าพันคนทำให้ไม่สามารถแยกนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้เหมือนเรือนจำที่แบ่งจำนวนแดนมากกว่า ในขณะนี้สามารถแยกได้เฉพาะแดนแรกรับ ส่วนในแดนอื่น ๆ ต้องมีการปะปนกันบ้าง
2. ปัญหาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเนื่องจากโทรศัพท์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถติดตั้งในห้องขังของเรือนนอนได้ทำให้มีโอกาสดูโทรทัศน์เฉพาะในช่วงกลางวัน เมื่อขึ้นเรือนนอนจึงไม่มีกิจกรรมทำ ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีความต้องการมากแต่ทางเรือนจำขาดงบประมาณเนื่องจากมีจำนวนห้องขังถึง 192 ห้องทำให้ไม่สามารถจัดหาได้ ถ้าติดตั้งไม่ครบทุกห้องอาจมองว่าไม่เสมอภาคกัน รวมทั้งถ้าติดตั้งต้องมีค่าไฟอีกจำนวนมากจึงเป็นข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารของผู้ต้องขัง
3. การเยี่ยมญาติปกติผู้ต้องขังระหว่างสามารถเยี่ยมได้ทุกวัน แต่นักโทษเด็ดขาดจะสามารถเยี่ยมได้ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์เท่านั้น แต่ผู้ต้องขังระหว่างฯ ก็ยังมีความต้องการในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดซึ่งถ้าหากกรมฯ สั่งการก็สามารถทำได้แต่ควรดูระยะเวลาด้วย
4. การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังระหว่างฯ ปัจจุบันทางเรือนจำได้ลดจำนวนผู้ต้องขังที่ต้องติดข้อมล โดยกำหนดให้ผู้ต้องขังในคดีอาญาเสพติดที่มีจำนวน 6,000 เม็ดขึ้นไปจะใส่ไว้ 1 ปีซึ่งยังจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมของทางเรือนจำและทำให้ผู้ต้องขังมีจิตใจที่สงบนิ่งขึ้น

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร

1. การควบคุมผู้ต้องขังระหว่างฯ จะอยู่ในแดน 1 และแดน 4 แต่ในแดน 4 มีข้อจำกัดที่เป็นสถานที่ตั้งของโรงงานช่างไม้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ทำงานในโรงงานช่างไม้เพราะฉะนั้นจึงมีข้อยกเว้นที่นักโทษเด็ดขาดในสังกัดช่างไม้ต้องปะปนอยู่ในแดน 4

2. การใช้เครื่องพันนาการ เรือนจำไม่สามารถแยกได้ว่าใครจะคิดหนีหรือไม่ซึ่งจะดูที่พฤติการณ์ในระหว่างอยู่ในเรือนจำว่าเป็นอันตรายต่อการหลบหนีหรือไม่ แม้ว่าในคดีลักทรัพย์เล็กน้อยเราอาจคิดว่าไม่หนีแต่จริง ๆ แล้วผู้ต้องขังอาจกระทำผิดหลายคดีเมื่อนำโทษมารวมกันอาจจะสูงกว่าคดีอุกฉกรรจ์เพียงคดีเดียว เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ยังจำเป็นต้องใช้เครื่องพันนาการกับผู้ต้องขัง
3. เครื่องแต่งกายทางเรือนจำอนุญาตให้ผู้ต้องขังใช้เสื้อผ้าส่วนตัวได้แต่กรณีที่ต้องออกไปพบญาติหรือไปศาลจำเป็นต้องใส่ชุดผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการปะปนกับผู้อื่น ในส่วนของอาหารทุกคนทานเหมือนกันทางเรือนจำจัดให้ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ควรได้รับ
4. การรักษาพยาบาล เรือนจำมีแพทย์เต็มเวลา 1 คน และแพทย์บางเวลา 1 คน ในขณะที่มีผู้ต้องขังจำนวน 5,000 กว่าคน เพราะฉะนั้นทางเรือนจำต้องคัดกรองคนไข้ที่ป่วยให้แพทย์เท่าที่จำเป็นจริง ๆ เพราะไม่เช่นนั้นก็ไม่สามารถรองรับได้
5. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจะเปิดให้เสรี แต่อาจมีบางช่วงที่ต้องจำกัดบ้าง เช่น ในกรณีที่มีข่าวการแหกหักหลบหนีของผู้ต้องขังทางโทรทัศน์ ซึ่งอาจมีผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมได้

ทัศนสถานหญิงกลาง

1. ปัญหาด้านความแออัดของผู้ต้องขังหญิงซึ่งเกินอัตราความจุของเรือนจำ ทำให้ไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างออกจากนักโทษเด็ดขาดได้ เนื่องจากทัศนสถานหญิงกลางควบคุมผู้ต้องขังตั้งแต่กำหนดโทษเล็กน้อยไปจนถึงโทษประหารชีวิต
2. การนำผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมาควบคุมไว้โดยเฉพาะมิให้รวมกับนักโทษเด็ดขาด เป็นไปได้ยากเนื่องจากการทำงานนอกต้องใช้เวลาของนักโทษเด็ดขาด หากมีเฉพาะผู้ต้องขังระหว่างฯ ก็ไม่สามารถออกไปทำงานได้
3. ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังหญิงจะเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมีตั้งแต่จำนวนเล็กน้อยไปจนถึงผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งสิทธิต่าง ๆ อาจไม่เท่ากัน เช่น จำนวนยาเสพติดไม่มากจะสามารถเยี่ยมได้ทุกวัน แต่ถ้าจำนวนยาเสพติดสูงจะเยี่ยมได้อาทิตย์ละครั้ง และทางเรือนจำไม่รับฝากอาหารจากญาติผู้ต้องขังซึ่งตรวจสอบยากเพื่อป้องกันการลักลอบสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ
4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจะมีการตรวจสอบ ซึ่งจะให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้หรือความบันเทิงเท่านั้น ทางทัศนสถานจะให้ดูโทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งให้ดูข่าวในพระราชสำนักดนตรี ละครทีวี หรือจัดวีดีโอให้ดูตั้งแต่เวลา 18.00 – 21.30 น.
5. เครื่องแต่งกายของผู้ต้องขังไม่เพียงพอเพราะงบประมาณมีจำกัด

เรือนจำกลางนครราชสีมา

1. พื้นที่ของเรือนจำจะแยกเป็นเรือนนอนไม่ได้แยกแดน จึงมีการจำแนกผู้ต้องขังระหว่างๆ ด้วยการแยกห้องนอนเท่านั้น
2. การปฏิบัติเมื่อแรกจับจะให้อยู่แดนกลางซึ่งจะให้ความรู้เรื่องระเบียบวินัย และสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำ มีการตรวจสุขภาพร่างกาย และจิตใจส่วนทางคดีให้ฝ่ายควบคุมจัดหาทนายความให้ และมีการให้ความรู้จากทนายอาสาในคลินิกยุติธรรมซึ่งจัดโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
3. หากจะมีการแยกเรือนจำพิเศษจำนวน 4 แห่งเพื่อรองรับผู้ต้องขังระหว่างๆ โดยเฉพาะน่าจะทำได้แต่ปัญหาคือสถานที่รองรับเพียงพอหรือไม่จากทั่วประเทศ

เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี

1. เรือนจำมีสถานที่จำกัดสภาพพื้นที่ไม่อำนวย ซึ่งแบ่งได้เพียง 2 แดนคือเขตควบคุมและเรือนนอน การรับผู้ต้องขังเข้าใหม่จะควบคุมไว้ในส่วนกลางซึ่งเป็นเขตควบคุมเพื่ออบรมระเบียบวินัย ทดสอบสภาพร่างกาย จึงจำแนกเข้าโรงงาน
2. การออกกกำลังกายไม่สามารถทำได้เพราะสถานที่มีจำกัด
3. ขาดแคลนแพทย์มีพยาบาลเทคนิคเพียง 2 คนต้องให้แพทย์จากโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีเข้ามารักษบ้าง และยารักษาโรคไม่เพียงพอ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักโทษเด็ดขาด และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทัณฑสถานหญิงกลาง เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี และเรือนจำกลางนครราชสีมา ทั้งนี้โดยมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้ ซึ่งคณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีจากทะเบียนรายตัว (รท.101) จำนวน 6,884 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ส่วนกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม ณ เรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี จำนวน 367 ชุด

นอกจากนั้นได้ดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลในเชิงลึกกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษา (Case Study) จำนวน 5 คน ในเรื่องสภาพชีวิตในเรือนจำ ผลกระทบของการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี บทเรียนที่ได้รับจากการถูกคุมขัง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะสรุปผลการศึกษาจากการศึกษาวิจัยเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม ซึ่งได้กล่าวมาในบทที่ 4 โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนแรกเรื่องระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาด และส่วนที่ 2 เรื่องข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร ส่วนที่ 3 เรื่องผลกระทบในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน ซึ่งนำมาสรุปบทสรุปในการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคุมขังผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีต่อไป

ส่วนที่ 1 ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาด

โดยสรุปการศึกษาเปรียบเทียบระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมเพศหญิงจะมีระยะเวลาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดียาวนานกว่าเพศชายในทุกคดี ซึ่งคดีเกี่ยวกับเพศของเพศหญิงจะมีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 2 ปี 2 เดือน 19 วัน ส่วนในเพศชายคดีอาชญากรรมใช้เวลานานที่สุด เป็นเวลาเฉลี่ย 1 ปี 5 เดือน 25 วัน ซึ่งค่าเฉลี่ย

โดยรวมในทุกประเภทคดีพบว่า เพศชายมีระยะเวลาเฉลี่ย 11 เดือน 10 วัน ในขณะที่เพศหญิงมีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 1 ปี 9 เดือน 11 วัน และโดยภาพรวมทั้งหญิงและชายเท่ากับ 1 ปี 2 เดือน

โดยสรุปประเด็นเรื่องระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาดโดยเฉลี่ยคือ 1 ปี 2 เดือนจะเห็นได้ว่าปัจจุบันการพิจารณาคดีของศาลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการพิจารณาแบบต่อเนื่องนั้นสามารถทำให้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีมีความรวดเร็วขึ้น แต่ในคดีอาชญาคดีพบว่ายังมีความล่าช้ากว่าในคดีอื่น ๆ โดยเฉลี่ยใช้เวลา 1 ปี 7 เดือน 14 วัน และเป็นคดีที่มีจำนวนมากที่สุดในกลุ่ม ทำให้กลุ่มผู้ต้องขังในคดีอาชญาคดีได้รับผลกระทบมากที่สุด

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงจะใช้เวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าเพศชาย ซึ่งน่าจะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ส่วนใหญ่เพศหญิงจะปฏิเสธในการกระทำผิดและต่อสู้คดีมากกว่าเพศชายที่จะตัดสินใจยอมรับสารภาพเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการต่อสู้คดี ซึ่งสิ่งดังกล่าวมีผลต่อคดีตรงที่การยอมรับสารภาพนั้นทำให้ศาลตัดสินคดีได้โดยเร็วและมีผลในการลดโทษลงกึ่งหนึ่งเมื่อรับสารภาพ แต่หากปฏิเสธต่อสู้คดีซึ่งนอกจากจะใช้เวลาในการสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ นานแล้วหากว่าสู้แล้วแพ้คดีศาลจะไม่ลดโทษให้เหมือนกรณีที่รับสารภาพทำให้เพศหญิงมีระยะเวลาในการพิจารณาคดีและมีโทษสูงกว่าเพศชาย

ส่วนที่ 2 ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มประชากรจะประกอบด้วยกลุ่มเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีครอบครัวแล้ว โดยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รายได้โดยประมาณจะต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่จะมีภาระหนี้สินเนื่องจากมีภาระรับผิดชอบในครอบครัว มีภูมิเส้นทางภาคเหนือสูงที่สุดและรองลงมาคือในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

ในส่วนของคดีนั้นจะกระทำผิดในคดีอาชญาคดีมากกว่ากลุ่มอื่น และจะต่อสู้คดีโดยหาทนายเองหรือรับสารภาพโดยไม่ต่อสู้คดีใกล้เคียงกัน แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีหลักทรัพย์ในการประกันตัวจึงต้องถูกคุมขังในเรือนจำ ส่วนระยะเวลาในการถูกคุมขังน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 ส่วนการยอมรับว่ากระทำผิด ร้อยละ 57.2 ปฏิเสธ ร้อยละ 42.8

ส่วนที่ 3 ผลกระทบในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการควบคุมตัวผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านการควบคุม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการขาดโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ($\bar{X} = 4.38$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพร่างกายต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องความแออัดของเรือนนอนผู้ต้องขัง ($\bar{X} = 3.44$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพจิตใจต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพจิตใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ($\bar{X} = 4.17$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับมากจึงได้รับผลกระทบน้อยในทันทีหมายถึงได้รับสิทธิในการศึกษาฝึกวิชาชีพ หรือการร้องทุกข์ต่าง ๆ จากเรือนจำเป็นอย่างดีแต่ต้องการสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึงได้รับการยอมรับและให้กำลังใจจากครอบครัวเป็นอย่างดี โดยประเด็นในเรื่องความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีจากครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้องขังอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นในเรื่องครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการยอมรับของสังคมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อการยอมรับจากสังคมต่อตัวผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นในเรื่องการเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับผล

กระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ประกอบด้วย

เพศมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าเพศหญิงจะมีผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในทุกด้านที่ปรากฏ ($P = .000^*$, $.000^*$, $.000^*$ และ $.022^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงเมื่อถูกควบคุมตัวในเรือนจำจะมีความอ่อนแอในด้านสภาพจิตใจมากกว่าและยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ไม่เท่าเพศชาย และผู้หญิงจะเป็นฝ่ายดูแลใกล้ชิดลูกมากกว่า ซึ่งเมื่อครอบครัวขาดแม่บ้านจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัว

อายุมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านเศรษฐกิจในครอบครัวและด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .016^*$, $.034^*$, $.008^*$ และ $.003^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีอายุ 26-35 ปีซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวส่วนใหญ่จึงมีผลทางด้านสภาพจิตใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปีซึ่งเป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเป็นช่วงวัยที่มีหน้าที่การงานมั่นคงและระยะเวลาการทำงานที่นานกว่ากลุ่มอื่นย่อมมีรายได้สูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เมื่อต้องถูกคุมขังในเรือนจำจึงมีผลต่อรายได้ของครอบครัวมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไปจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ น้อยกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ยาวนานกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นผู้สูงวัยซึ่งมีวุฒิภาวะทางอารมณ์มากกว่าและความมั่นคงในชีวิตสูงกว่าและหากมีบุตรก็จะอยู่ในช่วงวัยที่สามารถดูแลตัวเองได้แล้วจึงมีผลน้อยกว่าในทุกกลุ่ม

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .003^*$, $.007^*$ และ $.000^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีผลกระทบมากกว่าทุกกลุ่มในทุกด้าน เนื่องจากกลุ่มนี้มีการศึกษาสูงและทราบในเรื่องสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่การงานและมีหน้าที่ในสังคมซึ่งต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่จบการศึกษาในระดับที่น้อยกว่า ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบน้อยที่สุดในทุกด้าน

สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่ย่ำร้างมีผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่สมรสแล้ว กลุ่มที่เป็นหม้าย และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่ยังโสด ($P = .000^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ย่ำร้างซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องหาเลี้ยงชีพเพียงลำพังนั้น เมื่อต้องโทษจำคุกทำให้บุตรหรือสมาชิกในครอบครัวขาดหลักในการหารายได้ให้ครอบครัว จึงเกิดผลกระทบมากที่สุด ส่วนในกลุ่มที่สมรสแล้วมีผลกระทบรองลงมาเนื่องจากยังมีผู้ที่สามารถทำหน้าที่แทนได้ไม่ว่าจะเป็นสามีหรือภรรยา ส่วนกลุ่มที่ยังโสดนั้นไม่ได้มีการรับผิดชอบในครอบครัวเหมือนกลุ่มอื่นจึงมีผลกระทบน้อยที่สุดในกลุ่ม

อาชีพก่อนต้องโทษมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .008^*$, $.000^*$ และ $.000^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เคยประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงที่สุดและมีเกียรติมีหน้าตาในสังคมทำให้ส่งผลกระทบในทุกด้าน ทั้งการต้องมาถูกควบคุมตัวในเรือนจำ การแยกจากครอบครัวและรายได้ที่ต้องขาดหายไป ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นมีผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้ให้กับครอบครัวอยู่แล้วหรืองานรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนตั้งแต่ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ประสบปัญหานี้อยู่แล้วจึงมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยกว่า

รายได้มีความสัมพันธ์กับผลกระทบในด้านสิทธิประโยชน์ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .032^*$ และ $.000^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในชนชั้นระดับกลางขึ้นไปในสังคมและเคยมีความเป็นอยู่ที่ดีในดำเนินชีวิตอยู่ในภายนอกเรือนจำเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในระบบเรือนจำซึ่งมีกฎระเบียบต่าง ๆ เข้มงวดและถูกจำกัดสิทธิในหลายประการทำให้มีผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น รวมทั้งในด้านเศรษฐกิจในครอบครัวที่ต้องสูญเสียรายได้ส่วนนี้ไปไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่มีรายได้นั้นมีผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวน้อยที่สุดเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวตั้งแต่อยู่ภายนอกเรือนจำจึงไม่มีผลมากนัก

ภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน ($P = .000^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะทำให้มีปัญหาในด้านการเงินในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนและยังต้องมี

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นทั้งในการต่อสู้คดี การที่ครอบครัวต้องขาดรายได้และยังต้องแบกรับภาระหนี้สินซึ่งต้องชดใช้ทำให้เป็นการเพิ่มภาระมากยิ่งขึ้น

ภาระรับผิดชอบในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ($P = .030^*$, $.007^*$, $.000^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวคือผู้ที่ต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ภรรยาหรือบุตรย่อมมีความวิตกกังวลและความเครียดในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวภายนอกเมื่อครอบครัวต้องขาดคนเป็นหลักในการดูแลรับผิดชอบรวมทั้งปัญหาทางการเงินในครอบครัวซึ่งขาดรายได้และต้องมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีหรือการมาเยี่ยมเยียนตนเองที่ต้องถูกคุมขังในเรือนจำทำให้มีผลต่อสภาพจิตใจและความเครียดและวิตกกังวลนี้มีผลต่อสภาพร่างกายซึ่งทำให้มีโอกาสที่เจ็บป่วยได้ง่าย

ภูมิลำเนามีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านสภาพร่างกาย ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .011^*$, $.029^*$, $.029$ และ $.039^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภูมิลำเนาจากภาคกลาง กรุงเทพและปริมณฑลจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มที่มาจากภูมิลำเนาอื่น ๆ เนื่องจากสภาพสังคมเป็นลักษณะสังคมเมืองประกอบด้วยประชากรที่มีการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นทำให้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และความผูกพันกันระหว่างคนในชุมชนหรือสังคมจะไม่เหมือนกับในสังคมชนบททำให้มีลักษณะแข่งขันทางสังคมสูงและต่างคนต่างอยู่การยอมรับจากสังคมสำหรับผู้ที่ต้องโทษในเรือนจำจึงไม่เหมือนกับสังคมชนบทรวมทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวและมีความแตกแยกในครอบครัวสูงจึงมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และความเป็นอยู่ในสังคมเมืองซึ่งมีมลพิษสูงทำให้มีสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงเหมือนคนชนบทซึ่งไม่มีมลภาวะและต้องทำงานทางการเกษตรซึ่งมีสุขภาพแข็งแรงกว่า

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านคดีของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับผล

กระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ฐานความผิดมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .015^*$, $.000^*$ และ $.023^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันรัฐเน้นให้มีการปราบปรามกระบวนการค้ายาเสพติดและผลักดันให้ผู้เสพ

เป็นกลุ่มผู้ป่วยที่ให้การบำบัดรักษา ดังนั้นส่วนใหญ่การจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งเข้ามาสู่ระบบเรือนจำจะเป็นกลุ่มที่กระทำผิดในข้อหาจำคุกซึ่งมีโทษสูง หรือมีจำนวนยาเสพติดในครอบครองจำนวนมาก เป็นผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนี เช่น การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังระหว่างฯ ที่ศาลชั้นต้นได้ตัดสินกำหนดโทษตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต และเรือนจำมีมาตรการในการป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำซึ่งจำเป็นต้องมีข้อจำกัดบางประการเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล เช่น การงดฝากสิ่งของจากญาติ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นอีกประการหนึ่งที่เป็นผลกระทบสำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดเนื่องจากคดียาเสพติดจะมีกระบวนการในการสืบสวนและใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าในคดีอื่น ๆ ทำให้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนในคดีอื่น ๆ เช่น คดีปลอมแปลงเอกสาร ฉ้อโกง จะเป็นคดีความที่ไม่ได้ถือเป็นคดีร้ายแรงแต่ลักษณะผู้กระทำผิดจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีการวางแผนการต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลในเรื่องของการยอมรับจากสังคมมากกว่า

การต่อสู้คดีมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .002^*, .010^*, .000$ และ $.002^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือกลุ่มที่ต่อสู้คดีโดยหาทนายเองเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดและไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อต้องมีการต่อสู้คดีจึงได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความห่างไกลจากครอบครัวรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการต่อสู้คดี ซึ่งต่างจากกลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดซึ่งไม่มีภาระในค่าใช้จ่ายหรือความวิตกกังวลต่าง ๆ และยอมรับสภาพในสิ่งที่เกิดขึ้นได้

การประกันตัวต่างกันมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .005^*, .016^*, .000, .009$ และ $.001^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีผลมากในเรื่องของสภาพจิตใจ การควบคุมและความสัมพันธ์ในครอบครัว เนื่องจากไม่ได้รับสิทธิในการขอประกันตัวด้วยเหตุผลในการพิจารณาจากศาล เช่น กรณีที่อาจมีผลต่อพยานหลักฐาน ความรุนแรงในการกระทำผิด ฯลฯ ทำให้มีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ความไม่พร้อมทั้งสภาพในการถูกควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ต้องแยกจากคนในครอบครัว ส่วนกลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวจะมีผลทางด้านการเงินในครอบครัวเนื่องจากส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนไม่สามารถหาหลักทรัพย์มาประกันตัวได้ ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะต่อสู้คดีภายนอกเรือนจำ และกลุ่มที่มีผลน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่อง

การประกันตัว และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบในสิทธิหรือกลัวที่จะต่อสู้คดีและ
กรณีที่กระทำผิดจริงก็ยอมรับสภาพกับการกระทำผิดของตนเอง

ช่วงระหว่างการพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพจิตใจ
และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .000^*$, $.016^*$ และ
 $.017^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-
ไต่สวน ซึ่งเป็นช่วงที่ศาลประทับฟ้องและยังไม่ได้ทราบผลการพิจารณาจากศาลชั้นต้นทำให้เป็น
ระยะเวลาที่มีความวิตกกังวลสูง รวมทั้งการถูกควบคุมตัวในระยะแรกนั้นยังไม่สามารถปรับตัวได้
ส่วนกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาซึ่งทราบการตัดสินจากศาลชั้นต้นแล้วจะมีความวิตก
กังวลน้อยกว่ารวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแต่จะมี
ความวิตกกังวลด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวแทนที่เนื่องจากการถูกคุมขังไปในระยะเวลานาน
ขึ้นอาจได้รับการเยี่ยมจากญาติคนน้อยลงหรือความกังวลถึงสภาพความเป็นอยู่ภายนอกของครอบ
ครัว

ระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านสภาพ
จิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .000^*$ และ $.000^*$)
โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ายิ่งการพิจารณาคดีมีระยะเวลานานเท่าไรยิ่งส่งผลกระทบต่อ
สภาพจิตใจของผู้ต้องขังและความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากความเครียดในผล
ของคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิจารณานานและการห่างเหินจากครอบครัว

การยอมรับในการกระทำผิดมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ ด้านความ
สัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า
กลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดจะมีผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพ ($P = .000^*$,
 $.001^*$, $.039^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำ
ผิดจะสามารถยอมรับสภาพในการถูกคุมขังในเรือนจำได้มากกว่า รวมทั้งไม่ต้องวิตกกังวลในการ
ต่อสู้คดีซึ่งกลุ่มที่ปฏิเสธจะต้องมีทั้งค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีรวมทั้งความวิตกกังวลในเรื่องผลคดีจึง
ได้รับผลกระทบมากกว่า

จากการศึกษาถึงผลกระทบในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งผลกระทบ
โดยตรงต่อตัวผู้ต้องขัง และผลกระทบโดยอ้อมต่อครอบครัวของผู้ต้องขังในการที่ต้องถูกคุมขังใน
ระหว่างการพิจารณาคดี พบว่า การถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลกระทบทั้งสองส่วนคือทั้งตัว
ผู้ต้องขังเองและครอบครัวของผู้ต้องขัง ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจะเป็นกลุ่มวัย

ทำงานเป็นกำลังของประเทศชาติซึ่งยังสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและสังคมได้ เป็นกลุ่มที่มีครอบครัวแล้วเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวและมีภาระรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว แต่อาชีพการงานจะเป็นกลุ่มแรงงานรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนถือเป็นชนชั้นล่างในสังคมซึ่งมีการศึกษาน้อยทำให้ขาดความรู้ในเรื่องกฎหมายหรือสิทธิต่าง ๆ ของตนเองทำให้ส่วนใหญ่ยอมรับสารภาพเพื่อให้คดีสิ้นสุดและไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

การถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสภาพจิตใจมากที่สุดเพราะความเครียดและวิตกกังวลทั้งในเรื่องคดีและความเป็นอยู่ของครอบครัวภายนอกที่เดือดร้อนหลักพึ่งพิงขาดหัวหน้าครอบครัวซึ่งสภาพจิตใจของผู้ต้องขังจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายได้เช่นเดียวกัน ส่วนผลกระทบต่อครอบครัวนั้นส่งผลทั้งต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและเศรษฐกิจในครอบครัวเนื่องจากระยะเวลาในการพิจารณาคดียาวนานเท่าไร ค่าใช้จ่ายยิ่งสูงขึ้นในขณะที่รายได้ของครอบครัวต้องขาดหายไปทำให้เกิดภาระหนี้สินและปัญหาสังคมตามมาอีกหลายประการ และส่วนหนึ่งก็ทำให้เกิดความแตกแยกของครอบครัว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยและมีฐานะค่อนข้างยากจนส่วนใหญ่จึงขาดความรู้ในการต่อสู้คดี และไม่มีหลักทรัพย์ที่จะประกันตัวออกไปสู้คดีภายนอกต้องใช้ทุนายขอแรงที่มีภารกิจมากและมีคดีความที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก ซึ่งโอกาสที่จะชนะคดีมีน้อยเพราะขาดความรู้และคนที่ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องคดี นอกจากนี้การถูกควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณาคดียังกระทบต่อสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพราะระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างจากการเป็นนักโทษเด็ดขาดทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีซึ่งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญยังถือเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นั้นมีสภาพไม่ต่างจากนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพิพากษาลงโทษแล้วเหตุผลที่ไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติเนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ ของทางเรือนจำทั้งความแออัดของสถานที่ และขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่างๆ ไม่เท่าเทียมกับนักโทษเด็ดขาดทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีส่วนใหญ่ตัดสินใจยอมรับสารภาพเพื่อตัดปัญหาเรื่องการต่อสู้คดี อันจะส่งผลต่อการให้ความเป็นธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากมองปัญหาดังกล่าวคงต้องมองปัญหาทั้งระบบในกระบวนการยุติธรรมที่นำคนเข้าสู่ระบบเรือนจำมากเกินไปทำให้กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้ตามหลักการของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นหากลดปริมาณผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่จะเข้าสู่ระบบเรือนจำให้ลดลงและมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีให้มีความแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดน่าจะทำให้กระบวนการยุติธรรมสร้างความยุติธรรมให้กับคนในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี

การลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่จะเข้าสู่ระบบในกระบวนการยุติธรรม เป็นการป้องกันปัญหาในเชิงรุก โดยเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกไปจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและสิทธิเสรีภาพของบุคคล (Citizens Right Education) การมีสิทธิที่จะรู้สิทธิเบื้องต้นตามกฎหมายของตนจะช่วยลดความไม่ถูกต้องเหมาะสมของการถูกจับกุมคุมขังซึ่งเป็นด่านแรกของการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้บางส่วน รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ หลังการจับกุมว่าสิทธิมีอะไรบ้าง เช่น การขอประกันตัว การสู้คดี ฯลฯ เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อยขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับ

2. การผลักดันให้มีมาตรการในการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากระบบ (Diversion) ก่อนเข้าสู่กระบวนการศาล ได้แก่

- พระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง (Suspended in Prosecution) เพื่อลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาล เป็นการให้ดุลยพินิจของอัยการที่จะสั่งชะลอการฟ้องคดีที่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อลดปริมาณคดีบางประเภทเข้าสู่ศาลลงได้โดยต้องเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้ต้องหารับสารภาพและยื่นคำร้องต่ออัยการขอให้มีการชะลอการฟ้องและผู้เสียหายต้องให้ความยินยอม

- การแก้ไขกฎหมายให้คดีอาญาบางประเภทยอมความได้ เนื่องจากในปัจจุบันคดีที่ยอมความได้นั้นมีน้อยมาก เช่น หมิ่นประมาท ยักยอก ล้อ โกง ฯลฯ แต่มีคดีจำนวนมากที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของสังคมและฟ้องเป็นประจำ ซึ่งบางกรณีอาจจะอยากตกลงแต่ทำไม่ได้ เช่น คดีลักทรัพย์เล็กน้อย คดีทำร้ายร่างกาย เด็กตีกัน ผู้ใหญ่ทะเลาะวิวาทกัน บางที่สามารถตกลงกันได้หมดแล้ว บาดแผลก็ไม่ร้ายแรง แต่ต้องฟ้องเพราะเป็นคดีที่ยอมความกันไม่ได้ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี

1. การเปิดทำการศาลในวันหยุดและภาคค่ำ (Weekend and night courts) เป็นการเพิ่มเวลาในการทำงานสำหรับหน่วยงานศาล เพื่อให้มีช่วงเวลาที่เหมาะสมและเพิ่มการให้บริการแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

2. การเร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีบางประเภท(short deferminate sentences) เป็นแนวคิดเชิงบริหารจัดการที่ช่วยให้คดีความบางประเภทที่สมควรได้รับการพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็วสามารถดำเนินการได้เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเสียหายขึ้น

3. เพิ่มอำนาจการพิจารณาคดีของศาลแขวง โดยการเพิ่มอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษเพิ่มขึ้นจาก 3 ปี เป็น 5 ปี และในกรณีผู้ต้องหารับสารภาพ ซึ่งมีอัตราโทษไม่เกิน 5 ปี ให้ศาลลงโทษได้โดยไม่ต้องสืบพยาน

4. การให้สิทธิที่จะได้รับการประกันตัว (Right to Bail) การให้ศาลตรวจสอบถึงความจำเป็นที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหา ควรกำหนดหลักทรัพย์ที่จะใช้เป็นหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวไม่สูงเกินไป หรือเปลี่ยนจากการใช้การประกันตัวโดยใช้เงิน Money Bail มาเป็น Alternative Bail เช่น การยินยอมให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้ตนเองเป็นประกันได้ โดยต้องมีหลัก การตรวจสอบประวัติผู้ต้องหาว่ามีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร ภูมิหลังทางสังคม ฐานะทาง เศรษฐกิจ ประวัติการกระทำความผิดในการพิจารณาประกันตัว เนื่องจากอิสรภาพของผู้ต้องหาในช่วง เวลาก่อนฟ้องคดีถือเป็นประโยชน์อย่างมากในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหา ทำให้ไม่ต้องได้รับผลร้าย หรือถูกลงโทษก่อนการพิจารณาคดี และเป็นการที่ให้หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้ บริสุทธิ์ (presumption of innocence) ได้รับการปฏิบัติตามอย่างแท้จริง

5. ระบบการพิจารณาคดีในศาลของไทยควรวางกรอบเวลา โดยเฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหา ไม่ได้รับการประกันตัวให้วางกรอบเวลาไว้ในแต่ละศาลจะใช้ระยะเวลาานเท่าใด แต่ถ้าทำไม่ทันตามกรอบเวลาสามารถขยายเวลาได้เป็นช่วง ๆ

ขั้นตอนภายหลังการพิจารณาพิพากษาคดี

หลังจากที่ผู้ต้องหาเข้าสู่ระบบเรือนจำในการควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์ ควรมีการปรับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีให้แยกแนวทางปฏิบัติ ออกจากกลุ่มนักโทษเด็ดขาดอย่างชัดเจนเพื่อคุ้มครองสิทธิจำเลยที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีซึ่ง ถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ รวมทั้งการให้สิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมหรือมากกว่านักโทษเด็ดขาด

2. ควรมีการจัดการบริหารระบบในเรือนจำพิเศษให้มีลักษณะเดียวกับ ตะราง (Jail) ซึ่งมีใช้ เรือนจำ (Prison) โดยมีติดต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเคารพในสิทธิของผู้ต้องขังประเภทนี้อย่าง ชัดเจน

3. การเสนอให้ผู้ต้องขังระหว่างฯ ได้มีการบันทึกความประพฤติของผู้ต้องขังในช่วงถูก ควบคุมตัวระหว่างการพิจารณาคดีแม้ว่าศาลจะยังมิได้ตัดสิน ทั้งนี้สามารถนำข้อมูลความประพฤติ ของผู้ต้องขังนำไปประกอบการพิจารณาการเลื่อนชั้นเมื่อมีสถานภาพเป็นนักโทษเด็ดขาดโดยไม่ ต้องเริ่มจากการเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นกลางซึ่งทำให้เสียเวลาและเสียประโยชน์ที่ต้องถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีเป็นระยะเวลานาน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีแรงกระตุ้นในการ ประพฤติตนในทางที่ดีและได้รับสิทธิประโยชน์ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

4. เรือนจำ/ทัณฑสถานควรจัดหาทนายหรือผู้ให้ความรู้ด้านกฎหมายมาให้คำปรึกษาแนะ นำในเรื่องคดี เช่น การยื่นอุทธรณ์ การไม่ขออุทธรณ์หรือฎีกา ฯลฯ

5. การให้สิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด ควรให้สิทธิกับกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ซึ่งเป็นผลดีต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังและญาติที่มาเยี่ยมเพื่อรักษาสภาพความสัมพันธ์ของครอบครัว รวมทั้งผู้ต้องขังระหว่างฯ ต้องการกำลังใจและการปรึกษาด้านคดีกับญาติมากกว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งมีความเครียดน้อยกว่า

6. การทดลองทำเรือนจำร่องในการควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง โดยเฉพาะเพื่อศึกษาสภาพความเป็นไปได้ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

7. การอบรมหรือทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ตระหนักถึงอำนาจและหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อมิให้มีการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังและปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้เนื่องจากยังมิได้มีสถานภาพเป็นนักโทษหรือผู้กระทำความผิดจนกว่าศาลจะมีการพิพากษา

8. จัดบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี โดยเน้นการปฏิบัติที่คำนึงถึงสิทธิตามกฎหมายของผู้ต้องขังกลุ่มนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงซึ่งมีกำหนดโทษสูง
2. ควรมีการศึกษาถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาเท่านั้น คำตอบจะถือเป็นความลับและไม่มีผลประการใดต่อตัวท่าน
2. กรุณาตอบตามความเป็นจริง
3. กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ป้อนข้อมูลหลัง)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2. ปัจจุบันอายุ.....ปี

3. จบการศึกษาในระดับใด

☐ 1. ไม่ได้ศึกษา

☐ 2. ประถมศึกษา

☐ 3. มัธยมศึกษา

☐ 4. อาชีวศึกษา/อนุปริญญา

☐ 5. ปริญญาตรีขึ้นไป

4. สถานภาพสมรส

☐ 1. โสด

☐ 2. สมรส

☐ 3. หม้าย

☐ 4. หย่าร้าง

5. อาชีพก่อนต้องโทษ

☐ 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ

☐ 2. เกษตรกรรม

☐ 3. รับจ้างทั่วไป

☐ 4. ค้าขาย

☐ 5. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 6. ธุรกิจส่วนตัว

☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

6. รายได้จากการประกอบอาชีพ

☐ 1. ไม่มีรายได้

☐ 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน

☐ 3. 5,001 – 10,000 บาท/เดือน

☐ 4. 10,001 – 15,000 บาท/เดือน

☐ 5. 15,001 บาทขึ้นไป

7. ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่

☐ ไม่มี

☐ มี ระบุจำนวนบาท

8. ท่านมีภาระรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว

☐ ไม่มี

☐ มี (ระบุจำนวน).....คน

9. ภูมิลำเนาของท่าน

☐ 1. กรุงเทพมหานคร

☐ 2. ภาคกลาง

☐ 3. ภาคเหนือ

☐ 4. ภาคใต้

☐ 5. ภาคตะวันออก

☐ 6. ภาคตะวันตก

☐ 7. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคดี

10. ท่านถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญาในความผิดฐานใด

☐ 1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

☐ 2. ความผิดต่อพ.ร.บ.ยาเสพติด/สารระเหย

☐ 3. ความผิดต่อชีวิต

☐ 4. ความผิดต่อร่างกาย

☐ 5. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

☐ 6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน

☐ 7. ความผิดอื่นๆ ระบุ.....

11. ท่านกระทำความผิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

12. ท่านถูกคุมขังในเรือนจำเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

13. ท่านต่อสู้คดีความหรือไม่

☐ 1. ต่อสู้คดีและจัดหาทนายด้วยตนเอง

☐ 2. ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงที่รัฐจัดหาให้

☐ 3. ไม่ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพ

14. เหตุผลที่ท่านไม่ประกันตัว

☐ 1. ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัว

☐ 2. ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกัน

☐ 3. รับสารภาพว่าทำผิด

☐ 3. ไม่ทราบเรื่องการประกันตัว

15. ปัจจุบันท่านถูกคุมขังในชั้นตอนใด

- ☐ 1. ระหว่างสอบสวน ระยะเวลา.....
- ☐ 2. ระหว่างพิจารณา – ไต่สวน ระยะเวลา.....
- ☐ 3. ระหว่างอุทธรณ์ - ฎีกา

16. ท่านถูกคุมขังในเรือนจำมาเป็นระยะเวลา.....ปี.....เดือน.....วัน

17. ท่านยอมรับว่าได้กระทำความผิดจริง

- ☐ 1. ยอมรับ ☐ 2. ไม่ยอมรับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของระยะเวลาในการพิจารณาคดี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องขัง (ด้านการควบคุม)					
1. ท่านได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำด้วยความเสมอภาค					
2. ท่านถูกควบคุมตัวปะปนกับนักโทษเด็ดขาด					
3. ในความเห็นของท่านเรือนจำควรมีการแยกควบคุมผู้ต้องขังระหว่างกับนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน					
4. การถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทำให้ท่านขาดโอกาสในการศึกษาหรือประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว					
5. ในการถูกควบคุมตัวไปยังศาลเพื่อพิจารณาคดีท่านต้องสวมเครื่องแต่งกายของทางเรือนจำซึ่งทำให้รู้สึกอับอาย					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(ด้านสภาพร่างกาย)					
6. ท่านประสบปัญหาด้านสุขภาพร่างกายหลังจากเข้ามาอยู่ในเรือนจำ					
7. ท่านได้รับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอและมีประโยชน์ในการบำรุงสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง					
8. ท่านมีโอกาสดูออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกับผู้ต้องขังอื่น ๆ อยู่เสมอ					
9. ท่านพักอาศัยในเรือนนอนที่สะอาด มีอากาศถ่ายเทและมีแสงสว่างเพียงพอ					
10. ท่านพักอาศัยในเรือนนอนที่มีพื้นที่นอนเพียงพอ ไม่แออัด					
11. เรือนจำได้จัดหาน้ำสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำความสะดวกสบายตามสมควร					
12. เรือนจำได้จัดที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอถูกสุขลักษณะ					
13. การรักษาพยาบาลในเรือนจำ ยังขาดแพทย์ และยารักษาโรค					
(ด้านสภาพจิตใจ)					
14. ระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้ท่านรู้สึกเครียดและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของทางเรือนจำ					
15. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าหรือเป็นภาระต่อสังคม					
16. ท่านเห็นว่าสังคมมักตีตราผู้ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ แม้ว่าเมื่อคดีถูกยกฟ้องหรือศาลตัดสินว่ามีได้เป็นผู้กระทำผิด					
17. ท่านมีความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี					
18. เมื่อท่านรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลจะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวมากกว่าระบายให้ผู้อื่นรับรู้					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. การได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ					
(ด้านสิทธิต่าง ๆ)					
20. ท่านได้รับความคุ้มครองระหว่างอยู่ในเรือนจำไม่让您ปฏิบัติโดยใช้ความรุนแรง					
21. ท่านได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขัง รวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ					
22. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการพบญาติใกล้ชิด เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด					
23. กรณีที่ญาติหรือสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต ผู้ต้องขังระหว่างฯ ควรได้รับสิทธิในการลาออกไปร่วมพิธีภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด					
24. ท่านเห็นว่าไม่ควรใช้โซ่ตรวนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในระหว่างอยู่ในเรือนจำ					
25. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากจนเกินไป					
26. เรือนจำให้สิทธิในการพบและปรึกษาทนายความเป็นการส่วนตัวในที่ซึ่งจัดไว้ให้เหมาะสม					
27. ท่านได้รับการพิจารณาดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและมีความเป็นธรรมจากศาล					
28. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการได้รับการศึกษาและฝึกวิชาชีพจากทางเรือนจำ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ผลกระทบต่อครอบครัว (ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว)					
1. สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีของท่านด้วยดี					
2. ท่านได้รับการเยี่ยมเยียน หรือการติดต่อทางจดหมายจากครอบครัวและญาติมิตรอยู่เสมอ					
3. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวของท่านเกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว					
4. ท่านคิดว่าการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านกลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล					
5. ท่านกลัวว่าเมื่อออกจากเรือนจำไปแล้ว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของท่านจะไม่เหมือนเดิม					
6. ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับเมื่อท่านต้องถูกคุมขังในเรือนจำ					
(ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ)					
7. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ เนื่องจากท่านเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว					
8. ครอบครัวของท่านประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี					
9. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้มีภาระหนี้สินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการเลี้ยงชีพของสมาชิกในครอบครัว					
10. ท่านคิดว่าระบบงานในกระทรวงยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนทุกคนเท่าเทียมกัน					
11. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้คนในครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(ด้านการยอมรับจากสังคม)					
12. ท่านคิดว่าสังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำมีความรังเกียจและมองว่าเป็นคนชั่วๆ					
13. คนในครอบครัวต้องปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้านที่ท่านต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ					
14. หากเพื่อนบ้านทราบว่าท่านอยู่ในเรือนจำ คนในชุมชนจะมองครอบครัวของท่านไปในทางไม่ดีด้วย					
15. หากท่านออกจากเรือนจำไปแล้ว ท่านจะถูกผู้อื่นดูถูกและแสดงความรังเกียจ					
16. หากท่านออกจากเรือนจำไปแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้อีก					
17. การถูกคุมขังในเรือนจำ เป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

1. ในเรือนจำของท่านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาดแตกต่างกันหรือไม่

☐ 1.แตกต่าง

☐ 2. ไม่แตกต่าง

2. ท่านคิดว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำอยู่ในระดับใด

☐ 1.ดี

☐ 2.ปานกลาง

☐ 3. ไม่ดี

3 ท่านคิดว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำมีความเหมาะสมหรือไม่

☐ 1. เหมาะสม

☐ 2. ควรปรับปรุงในด้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. อาหาร

☐ 2. การลงโทษเมื่อผิดวินัย

☐ 3. การรักษาพยาบาล

☐ 4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ☐ 5. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

เรื่อง ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี (เพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษา)

ประวัติทางสังคม

1. ชื่อ – สกุล.....2.ปัจจุบันอายุ.....ปี 3.จบการศึกษา.....
4. อาชีพก่อนต้องโทษ.....5. รายได้.....
6. สถานภาพสมรส.....
7. คู่สมรสประกอบอาชีพ.....8. รายได้.....
9. จำนวนบุตร.....คน 10.ระดับการศึกษา.....
- 11.ลักษณะที่พบ (บุคลิก , ท่าทาง , ลักษณะการพูด).....

ข้อมูลคดี

กระทำผิดเป็นครั้งที่.....ต้องโทษคดี.....

พฤติการณ์กระทำผิด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สาเหตุในการกระทำผิด.....

.....

.....

.....

.....

การยอมรับผิด

☐

ยอมรับ

☐

ปฏิเสธ

ขณะอยู่ในเรือนจำ

ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำนานเท่าไร.....

การอบรมแรกจับ (หลักสูตร,จำนวนวัน).....

กิจกรรมที่ทำในเรือนจำ.....

.....

การพบทนาย.....ครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องคดี.....

การเยี่ยมญาติ (ใครมาเยี่ยม , กี่เดือนครั้ง).....

ปัญหาในการใช้ชีวิตในเรือนจำ.....

.....

ความคิดเห็นในเรื่องผลกระทบต่อการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

1. ด้านการควบคุม (ควรมีการแยกควบคุมหรือไม่ เพราะอะไร / การไปศาลสวมเครื่องแต่งกายของทางเรือนจำไม่รู้สึกลาย เพราะอะไร)

.....

.....

.....

.....

2. ด้านสภาพร่างกาย.....

.....

.....

3. ด้านสภาพจิตใจ (ความเครียด ความกลัว ความวิตกกังวล)

.....

.....

.....

3.1 การปรับตัวในระยะแรก.....

.....

3.2 ใช้เวลานานเท่าไรในการปรับตัวกับสภาพเรือนจำ.....

.....

.....

3.3 ความรู้สึกสูญเสียคุณค่าในตนเอง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....

.....

.....

4. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว.(พ่อแม่ ภรรยา บุตร กระทั่งอย่างไร).....

.....

.....

.....

5. ด้านปัญหาทางเศรษฐกิจ อาชีพ

.....

.....

.....

7. ด้านการยอมรับจากสังคม

7.1 การปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้าน / การให้โอกาสจากบุคคลรอบข้าง / ทักษะของคนในชุมชน

.....

.....

.....

7.2 บทเรียนที่ได้รับ ในเชิงบวก / เชิงลบ

.....

.....

.....

.....

ทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

1. ท่านต้องการให้เรือนจำปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ผู้ต้องขังระหว่างฯ ควรได้รับสิทธิประโยชน์ด้านใดเพิ่มเติม (การเยี่ยมญาติใกล้ชิด , การกำหนด
ชั้นนักโทษ การลาพัก ฯลฯ) เพราะอะไร.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับความช่วยเหลือจากทางเรือนจำ.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับจากครอบครัว.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับจากสังคม.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

- ด้านการใช้โซ่ตรวน

.....

.....

- ด้านการแยกควบคุม

.....

.....

- ด้านปัจจัย 4

.....

.....

- ด้านเจ้าหน้าที่เรือนจำ

.....

.....

- ด้านกฎ ระเบียบของเรือนจำ

.....

.....

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

ผศ.สุคตสวณ สุธีสร.อาชญวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2546

อริญ สุวรรณบุบผา .หลักอาชญวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2518

วีระพงษ์ บุญโยภาส .อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2544

กรมราชทัณฑ์ .ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่
เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์ , 2505

กรมราชทัณฑ์ .แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างและผู้ต้องขังคดีเด็ดขาด , 2546

เอกสารการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 .กระบวนการทัศน์ใหม่ของ
กระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546

เอกสารอื่น ๆ

ขนิษฐา ขาเมระนิยะ . “การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างพิจารณาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำ
กลางอุดรธานี” . สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,
2542

เฉลิมชัย มาตย์เมือง . “ความพึงพอใจของผู้ต้องขังในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจาก
ทนายขอแรง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2544

ดร.โชคชัย สุทธาเวช . “การจัดการเชิงสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์”
รายงานวิจัย (ฉบับก่อนสมบูรณ์)

ดวงแข พุ่มเพ็ชร . “ความพึงพอใจของผู้ต้องขังคดีระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา ต่อการจัดการสวัสดิการ

ผู้ต้องขัง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางบางขวาง” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2546

ว่าที่ร้อยตรียุทธนา เจ้าคูรี . “การพิทักษ์สิทธิจำเลยในคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีการรับรู้สิทธิของ
จำเลยและการใช้สิทธิตามกฎหมาย” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,
2539

สมชาย อุดมโชค . “การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีไข้ในคุกไทยเค็ดขาด : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลาง
เชียงใหม่ เรือนจำพิเศษเชียงใหม่ และทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ . 2545

สมพล พงษ์พิพัฒน์ . “การสงเคราะห์และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน : ศึกษาเฉพาะ
กรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2535

อารีลักษณ์ สินธพพันธ์ . “การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการ
ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำในประเทศไทย” .วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2535
